

א וַיְדַבֵּר יי' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקוּדֵיהֶם וְגו', ר' אבא ור' אחא ור' יוסי היו אולי מטבְּרֵיה לְצַפְרִי. עַד דְּהוּוּ אֲזֵלִי, חָמוּ לִיה לְר' אֶלְעָזָר דְּהָהוּ אֶתִּי, וְר' חִיָּיא עִמִּיה. א"ר אבא, וְדַאי נִשְׁתַּתַּף בְּהַדִּי שְׂכִינְתָא. אורִיכוּ לְהוּ, עַד דְּמָטוּ לְגַבְיֵיהוּ. פִּינָן דְּמָטוּ גַבְיֵיהוּ, א"ר אֶלְעָזָר, וְדַאי פְּתִיב, עֵינֵי יי' אֶל צְדִיקִים וְאֲזַנֵּי אֶל שׁוֹעֲתִים. הַאי קְרָא קְשִׂיא וְכוּ'. א

ב ת"ח, הָא אוֹקְמוּהָ, לִית בְּרַכְתָּא דְלַעֲיֵלָא שְׂרִיָּיא עַל מְלָה דְאִתְמַנֵּי. וְאִי תִימָא, יִשְׂרָאֵל הֵיךְ אִתְמַנּוּן. אֶלָּא כּוּפְרָא נָטִיל מִנֵּיהוּ, וְהָא אוֹקְמוּהָ, וְחוּשְׁבָנָא לָא הָוִי עַד דְאִתְקַנְיֵשׁ כָּל הַהוּא כּוּפְרָא, וְסָלִיק לְחוּשְׁבָנָא. וּבְקַדְמִיתָא מְבָרְכִין לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְלִכְתָּר מְנִין הַהוּא כּוּפְרָא, וְלִכְתָּר אֶהְדְּרָן וּמְבָרְכִין לֹון לְיִשְׂרָאֵל. אִשְׁתַּכְּחוּ יִשְׂרָאֵל מִתְבָּרְכָאן בְּקַדְמִיתָא וּבְסוּפָא, וְלָא סָלִיק בְּהוּן מוֹתְנָא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר (א) (שמות ל) ח"ב רכה: ז"ח מג ט"ד שי"ז. ב) (תהלים) א בדפו"י כתבו זה המאמר תמצאנו בפרשת פקודי דף (לד) ויצא קמב צ"ג. רכ"ה ע"ש כי שם מקומו.

דרך אמת א] המתינו להם.

הסולם

מאמר

ונתנו איש כפר נפשו

א וידבר ה' אל משה לאמר כי וגו': ר' אבא ור' אחא ור' יוסי היו הולכים מטבריה לצפרי. בתוך שהיו הולכים ראו את ר' אלעזר שהיה בא ור' חייא עמו. א"ר אבא ודאי נשתתף עם השכינה. המתינו להם עד שבאו אליהם, כיון שבאו אליהם, א"ר אלעזר, ודאי כתוב עיני ה' אל צדיקים ואזניו אל שועתם, מקרא זה קשה. (סיום הדברים הוא בפרשת פקודי אות פ"ח ולהלאה). (דפו"י דף קפ"ז ע"ב)

ב ת"ח הָא אוֹקְמוּהָ וכו': בוא וראה. הרי העמידו, שאין ברכה עליונה שורה על דבר שנמנה. ואם תאמר, ישראל איך נמנו. אלא לקח מהם כפר נפשם, והעמידו, שלא עשו חשבון עד שנתקבץ כל הכופר ההוא והוא עלה לחשבון. ונמצא שמתחילה מברכים את ישראל בעת קבלת הכפר, ואח"כ מנו את הכפר, ואח"כ חוזרים ומברכים את ישראל. ונמצא שישראל נתברכו בתחילה ובסוף ולא היה בהם נגף. מותנא

ב

כי תשא

ג) מותנא אמאי סליק במנינא. אלא בגין דברכתא לא שרייא במנינא, פיון דאסתלק ברכתא, סטרא אחרא שריא עליה, ויכיל לאנוקא, בגין פך נטלין כופרא ופדיונא לסלקא עליה מנינא, והא אוקמוה, ואתמר.

רעיא מהימנא

ד) פקודא ב ליתן מחצית השקל בשקל הקדש. מאן מחצית השקל. איהו כגון חצי ההין, ודא ו, ממוצע בין שני ההיין. אבנא למשקל דבה, דא י, עשרים גרה השקל: דא יו"ד. העשיר לא גרבה, דא עמודא דאמצעייתא, לא גרבה על י. והכי אתמר בס"י, עשר ספירות בלימה, עשר ולא אחד עשר. והדל לא ימעט, דא צדיק, לא ימעט מעשר, כד"א עשר ולא תשע. ממחצית השקל, דאיהו י.

חלופי גרמאות

ב מעלייהו. ג מוסיף רעיא מהימנא מאן. ד בהרה ולי"ג בה דא. ה מחצית השקל עשר הוא; מוסיף מחצית השקל דאיהו י מחצית השקל עשר הוא.

דרך אמת ב עיין בפרוט שער י באור מאמר זה.

הסולם

מאמר

מחצית השקל

דשמאל כנודע. בשקל הקדש, היינו המשכת החכמה, אשר מדרגה שלמה היא עשרים גרה השקל, כי במדרגה השלמה יש בה ע"ס דאור זכר המושפע ממעלה למטה, וע"ס דאור נקבה המושפע ממטה למעלה. והם עשרים ספירות, ולהיותם מבחינת השמאל הם מכונים עשרים גרה, מלשון גר הייתי בארץ נכריה. מחצית השקל, שהוא עשר ספירות דאור זכר, תרומה לה, צריך להרים אותו לה, ולא להמשיכו. אלא להמשיך המחצית של אור נקבה בלבד. שהוא ממטה למעלה.

וזה אמרו, מאן מחצית השקל. איהו כגון חצי ההין, דהיינו חצי מדה, ומפרש, ודא ו' ממוצע בין שני ההיין, כי הו' ה"ס קו האמצעי, שנק' מתקלא, השוקל ב' האורות ימין ושמאל שה"ס ב' ההיין שלא יהיה השמאל גדול מימין. (כנ"ל בספרא דצניעותא אות ג') ועל כן ממעט השמאל, שלא יאיר ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה בלבד, ואז הוא שוה עם הימין המאיר ממעלה למטה, ע"ש. הרי שהו' מחלק ועושה מחצית השקל תרומה לה. שהוא המחצית שממעלה למטה דשמאל. כמבואר.

וזה אמרו, אבנא למשקל בה דא י, עשרים גרה השקל דא יו"ד. כי יוד במילואה, יורה על מדרגה שלמה, שאור זכר ה"ס י ואור נקבה ה"ס ו"ד, שהן בגימטריא י' שביחד הם עשרים, בסוד עשרים גרה השקל, ואומר, שאבן ששוקלים בה התרומה לה

(דפו"י דף קפ"ו ע"ב) * עי' ברכת שלום עה"ת מאמרים קכח קלב

ג) מותנא אמאי סליק וכו': שואל למה עולה נגף בסבת מנין. ומשיב, אלא משום שהברכה אינו שורה בדבר שבמנין, וכיון שנסתלק הברכה, שורה עליו הסטרא אחרא, והוא יכול להזיק. משום זה מקבלים כפר ופדיון להעלות המנין עליו. וכבר העמידהו ולמדנו.

רעיא מהימנא

מאמר מחצית השקל

ד) פקודא, ליתן מחצית השקל בשקל הקדש: שואל, מהו מחצית השקל. ומשיב, הוא כמו חצי ההין וזהו ו' שהוא ממוצע בין ב' ההיין. אבן לשקול בה, הוא י, עשרים גרה השקל, הוא יו"ד. העשיר לא ירבה, זהו עמוד האמצעי, שהוא ז"א, שלא ירבה על י. וכך למדנו בספר יצירה, עשר ספירות בלימה, עשר ולא אחד עשר. והדל לא ימעט, זהו צדיק, שהוא יסוד, לא ימעט מעשר, כש"א בספר יצירה, עשר ולא תשע. מומחצית השקל שהוא י.

ביאור הדברים. ומוכרחים תחלה להבין פנימיות המקראות שבפרשה. כי תשא את ראש, היינו כשתמשיך ג"ר לבני ישראל, כי הג"ר נקראים ראש. לפקודיהם, היינו בסוד ג' נקודות תולם שורק חירק, ונתנו איש כפר נפשו לה, היינו שינור מלהמשיך הג"ר דחכמה שבשמאל, אלא יעלה אותם לה, ולא יהיה בהם נגף, אבל אם ימשיך הג"ר דחכמה יהיה בהם ח"ו נגף, דהיינו מכת הדינים (דפו"י דף קפ"ו ע"ב) * עי' ברכת שלום עה"ת מאמרים קכח קלב

רעיא מהימנא

ג. (ה) א"ל רעיא מהימנא, יאנת בשמים, רחם אנת ממאריך, לית תווקא
בכל אינון מלין יקירין דיפקון מפומך, דהא מאן דאיהו מלכא, או ברא דמלכא,
לית תווקא, דיפקון מרגלאין בפתוריה, מליין סגולות, מליין נהורין. לבר נש
אתרא, איהו תווקא. א"ל בריך אנת רעיא מהימנא. מתמן ואילך אימא אנת,
דעלאין ותפאין נחתו למשמע מינה. אמר ליה, אשלים מלולך, אמר ליה, ולא
אית כען למימר יתיר, אימא אנת עד זמנא אחרא.

ו) פתח רעיא מהימנא, פקודא בתר דא, לקדש את החדש. בגין דסיהרא
קדישא איהי פלה, דמתקדשת ע"פ ב"ד, דאיהו גבורה, בגין דתמן ליואי,
דאתמר בהו וקדשת את הלויים. ולכתר דאתתוי סיהרא דיאותו לאורה, מברך
עליה ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר במאמרו ברא שחקים, וברוח פיו
כל צבאם. ובמי מתקדשת ומתברכת, בתפארת בגין דאיהו עטרת תפארת
לעמוסי בטן. (ע"כ רעיא מהימנא) ח

ז) רבי יוסי ור' חייא הוו אנלי בארשא, עד דהוו אנלין רמש ליליא, יתבו.

חלופי גרמאות

1 מוסיף מלאך אנת. 2 יאות ול"ג לא אית. 3 בדפו"י כתב תצא דף רפ"ב כי ישבו אחים יחדיו וכו'; פקודא בתר
דא לקיים פריה ורביה.

מחצית השקל

הסולם

מאמר

וע"כ אין פלא בכל אלו דברים יקרים היוצאים
מפיך, כי מי שהוא מלך או בן מלך אין
פליאה שעולים מרגליות על שלחנו, מלאים
סגולות, מלאים אורות. לאדם אחר ממך היה
זה פלא. אמר לו ברוך אתה רעיא מהימנא,
משם והלאה אמור אתה. כי עלינום ותחתונם
ירדו לשמוע ממך. אמר לו השלם דבריך.
אמר לו אין לי עתה לומר יותר עד זמן אחר,
אמור אתה.

ו) פתח רעיא מהימנא וכו': פתח
רע"מ. המצוה שלאחר זו היא לקדש את
החדש. כי הלבנה הקדושה, דהיינו המלכות,
היא כלה, שמתקדשת ע"פ בית דין שהוא
גבורה דו"א, כי המלכות נבנית מצד שמאל
שהוא גבורה, כי שם בגבורה דו"א, הם הלויים
שנאמר בהם וקדשתם את הלויים. כן המלכות
שהיא מגבורה דו"א, צריכה ג"כ קדושה. ואחר
כך שהלבנה נראית ויהנו מאורה, דהיינו אחר
שקבלה מוחין, מברך עליה, ברוך אתה ה'
אלקינו מלך העולם אשר במאמרו ברא שחקים
וברוח פיו כל צבאם. ובמי היא מתקדשת
ומתברכת, הוא בתפארת משום שהיא תפארת
לעמוסי בטן. (ע"כ רע"מ)

מאמר פולחנא דשמשא

ז) רבי יוסי ור' חייא וכו': ר"י ור"ח
היו

לה, היא י' דהיינו אור הזכר שממעלה למטה
ומקבלים לעצמם רק ה"י של אור הנקבה,
שהוא מאיר ממטה למעלה. וז"ש העשיר לא
ירבה, זהו עמוד האמצעי, שהוא מבחינת
עצמותו נוטה לימין לחסדים, ואינו צריך
לחכמה ע"כ נקרא, עשיר. ונאמר לו ש"א
ירבה על י', כלומר שלא יעלה ג"כ משהו
מאור הנקבה להיות תרומה לה, אלא שיעלה
רק ה"י של אור הזכר ולא כלום מאור הנקבה.
והכי אתמר בספר יצירה עשר ספירות
בלימה עשר ולא אחד עשר, ואם ז"א ירבה
על מחצית השקל, דהיינו שיעלה גם מדת מה
מאור הנקבה נמצא שהעלה אחד עשר ספירות,
דהיינו יותר מעשר. והד"ל לא ימעיט, דא
צדיק, כי יסוד נוטה לחכמה וצריך לה, וע"כ
נקרא בערכה דל, לא ימעיט מעשר, שלא
ישאיר מדת מה מע"ס דאור הזכר, שלא יעלה
לה, מחמת חשקו בחכמה במדה מרובה,
כד"א, עשר ולא תשע, כי אם יפחית מדה
מעשר ספירות דאור זכר שלא יעלה אותה,
נמצא שלא העלה עשר בשלמות אלא תשע.
וצריך להיות עשר ולא תשע.

ה) א"ל רעיא מהימנא וכו': נראה
שבעל המאמר הנ"ל היה ר"ש. ואמר לו רעיא
מהימנא, אתה בשמים, אהוב אתה מאדונך,
(דפו"י דף קפ"ו ע"ב *) דף קפ"ח ע"א

כי תשא

ד

אֲדַהֲבֶנּוּ יַתִּבֵּן, שְׂרִיאת צַפְרָא יִלְאַנְהֲרָא, קָמוּ וְאַנְלוּ. א"ר חֵיִיא, חָמִי אֲנָפוּי דְמִזְרַח דְקָא מְנַהֲרִין, הַשְׁתָּא פִלְ אֵינוֹן בְּנֵי מְדִינְחָא דְטוּרֵי נְהוּרָא, סְגִדִין לְגַבֵּי הַאי נְהוּרָא, דְנְהִיר בְּאַתְר דְשִׁמְשָׁא, עַד לָא יְפוּק, וּפְלַחִין לֵיהּ, דְהָא פִינִין דְנִפְיָא שִׁמְשָׁא, כְּמָה אֵינוֹן דְפְלַחִין לְשִׁמְשָׁא. וְאַלִין אֵינוֹן דְקָא פְלַחִין לְנְהוּרָא דָא, וְקָרְאֵן לְהַאי יְנְהוּרָא, אֱלֵהָא דְמַרְגְּלָא דְנְהִיר. וְאוּמָאָה דְלֵהוֹן בְּאַלְפֵי דְמַרְגְּלָא דְנְהִיר.

ח) וְאֵי תִימָא פּוֹלְחָנָא דָא לְמַגְנָא הוּא. מִיּוֹמִין עֲתִיקִין קְדַמְיָאן, חֲכַמְתָּא יָדְעוּ בֵיהּ. בְּזַמְנָא דְשִׁמְשָׁא נְהִיר, עַד לָא יְפוּק, הַהוּא מְמַנָּא דְפְקִיד עַל שִׁמְשָׁא, נְפִיק, וְאַתְּוֹן קְדִישִׁין דְשָׁמָא עֲלָאָה קְדִישָׁא רְשִׁימָן עַל רִישֵׁיהּ, וּבְחִילָא דְאֵינוֹן אַתְּוֹן, פְּתַח לְכָל פְּוֵי שְׁמֵיָא וּבְטַט בְּהוּ, וְעֵבֵר. וְהַהוּא מְמַנָּא עָאל גּוּ הַהוּא זְהִירָא דְנְהִיר סְחַרְגִּיָה דְשִׁמְשָׁא, וְתַמָּן שְׂכִית, עַד דְנִפְק שִׁמְשָׁא, וְאַתְפֹּשֵׁט בְעֵלְמָא.

ט) וְהַהוּא מְמַנָּא, אֵיהוּ פְקִידָא, עַל דְהֲבָא, וְעַל מַרְגְּלָן סוּמְקָן. וְאֵינוֹן פְלַחִין לְהַהוּא דִיוֹקְנָא דְתַמָּן, וּבְנִקּוּדִין וְסִימְנִין דִּירְתוּ מְקַדְמָאֵי מִיּוֹמִין עֲתִיקִין, אֲזִילֵי וְיַדְעֵי נְקוּדִין דְשִׁמְשָׁא, לְמִשְׁכַּח אַתְרִין דְדְהֲבָא וּמַרְגְּלָן. א"ר יוֹסֵי, עַד כְּמָה יְהוֹן פּוֹלְחָנִין סְגִיָאִין אֵלִין בְּעֵלְמָא, דְהָא שְׁקָרָא לִית לֵיהּ קְיָימִין לְקִיָּמָא.

י) פְּתַח אֵי דָךְ וְאָמַר, שְׁפַת אִמְת תְּכוֹן לְעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן שְׁקָר.

מסורת הזהר

ג) (משלי יב) וירא קב צ"ד.

חלופי גרסאות

ט נהיר יממא אמרו קום וניהך קמו ואולו שריאת צפרא לאנהרא; נהר יממא אמרו קום וניהך (קמו) ואולו שריאת צפרא לאנהרא. י מוסיף לאנהרא אמרו קום וניהך. כ ל"ג מן תנהיר עד ופלחין. ל מוסיף ליה עד לא יפוק שמשא. ח דקא קראן. ו מוסיף נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק. ז ל"ג פולחנא; דדא פולחנא. ט הוה. פ מוסיף רישיה דשמשא. צ ל"ג לקיימא. ק ל"ג איך; ר' חייא, דרך אמת ג) ושבועה שלהם. ד) חלוני רקיע.

מאמר

הסולם

פולחנא דשמשא

היו הולכים בדרך. בעוד שהיו הולכים החשיך הלילה, ישבו. בעוד שהיו יושבים התחיל השחר להאיר. קמו והלכו. אמר ר' חייא, ראה, שהאיר פני המזרח, עתה כל אלו בני המזרח, של הרי האור, משתתוים לאור הנה שמאיר במקום השמש, מטרם שיצא על פני הארץ, ועובדים אליו. כי אחר שיוצא השמש כמה הם שעובדים לשמש. ואלו הם העובדים לאור זה של הארת השחר, וקוראים לאור הזה, אלהים של המרגליות המאירה. והשבועה שלהם היא, באלהים של מרגליות המאירה. (ע"י להלן אות ע"ט בהסולם).

ח) וְאֵי תִימָא פּוֹלְחָנָא וכו': ואם תאמר, שעבודה זו הוא בתנם, הרי מימים עתיקים ראשונים, ידעו חכמה בזמן שהשמש מאיר, מטרם שיוצא על פני הארץ, שאז ממונה ההוא שנפקד על השמש יוצא, ואותיות קדושות של שם העליון הקדוש רשומות על ראשו, ובכח (דפו"י דף קפ"ח ע"א)

טאמר שפת אמת תכון לעד
י) פתח איך ואמר וכו': פתח האחר ואמר, שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. בוא וראה, אם כל בני העולם היו עובדים לשקר, היה כן, שחיו מתבטלים, אבל

כי תשא

ה

ת"ת, אלו כל בני עֲלָמָא הוּוּ פִּלְחִין לְשַׁקְרָא, תְּוֹה הָכִי, אֲכַל יֵהָי נְהוּרָא וְזַהְרָא דְנְהִיר, וְדָאִי קְשׁוּט אִיהוּ. כְּכַבִּי רִמָּא דְרַקִּיעָא קְשׁוּט אִינוּן. אִי בְטַפְּשׁוּ ׀ וְחֶסְרוּנָא ׀ ׀ דְדַעְתָּא דְלַהוּן, אִינוּן אֲמַרִי וְקָרְאן לְהוּ אֱלֹהָא, לֹא בְעֵי קב"ה לְשִׁיצָאָה עוֹבְדוּי מְעֻלְמָא. אֲכַל לְזַמְנָא דָּאֲתִי לֹא יִשְׁתַּצוּן כְּכַבְיָא וְנְהוּרִין דְעֻלְמָא. אֲכַל מֵאן יִשְׁתַּצִּי. אִינוּן דְפִלְחוּ לֹן.

יא וְקָרְא דָא הָכִי הוּא. שְׁפַת אֲמַת תַּכּוֹן לְעַד, אֲלִין יִשְׂרָאֵל, דְאִינוּן שְׁפַת אֲמַת. ׀ ׀ אֱלֹהֵינוּ ׀ ׀ אַחַד. וְכֻלָּא אִיהוּ אֲמַת, וְרַזָּא דְאֲמַת, וּמְסִימִי ׀ ׀ אֱלֹהֵיכֶם אֲמַת. וְדָא אִיהוּ שְׁפַת אֲמַת תַּכּוֹן לְעַד.

יב וְעַד אַרְגִּיעָה, וְעַד רַגַע מְבַעֵי לִיה, מֵאִי אַרְגִּיעָה. אֲלֹא, עַד כְּמָה יֵהָא קִיּוּמָא דְלַהוּן בְּעֻלְמָא, עַד זְמַנָּא ׀ דִּיִּתִי, וְיֵהָא לִי נִיחָא מְפּוֹלְחָנָא קְשִׁיא ׀ דְעֻלוּי. וּבְזַמְנָא דְאַרְגִּיעָה, יִשְׁתַּצִּי לְשׁוֹן שְׁקֵר, ׀ אִינוּן דְקָרְאן אֱלֹהָא, לְמֵאן דְלֹא הוּא אֱלֹהָא. אֲכַל יִשְׂרָאֵל דְאִינוּן שְׁפַת אֲמַת, כְּתִיב בְּהוּ, ׀ עִם זֹו יִצְרַתִּי לִי תְהִלְתִּי יִסְפְּרוּ.

יג אֲדַכְרְנָא תְדָא זְמַנָּא דְתוּינָא אֲזִיל ׀ בְּהַרִי ר' אֲלַעְזָר, פְּגַע ׀ בִּיהַּ הַגְּמוּנָא, א"ל לר' אֲלַעְזָר, אַנְתָּ דְעַתְּ מְאוּרִייתָא דִּיהוּדָאִי. א"ל דְעַנָּא. א"ל, לִית אַתּוּן אֲמַרִין דְמַהִימְנוּתָא דְלַכּוֹן קְשׁוּט, וְאוּרִייתְכּוֹן קְשׁוּט, וְאַנְן דְמַהִימְנוּתָא דִּילָן שְׁקֵר, וְאוּרִייתָא דִּילָן שְׁקֵר. וְהָא כְּתִיב שְׁפַת אֲמַת תַּכּוֹן לְעַד וְעַד אַרְגִּיעָה לְשׁוֹן

ה'לופי גרמאות

ר ל"ג האי, ש דחסרונא. ת ל"ג דדעתא, א דיתן. ב דעלי. ג מוסף לשון [מה] ישתצי מאינון [דאינון]. ד בהריה דר'. ה בגברא חדא; בהגמון אחד [חד]; ביה הגמונא חד.

מסורת הזוהר

(דברים ו) בא סז צ"ס. ה) (ישעיה מג) ח"ג ערה.

שפת אמת תכון לעד

כי ארגיעה פירושו יהיה לי מנוחה. ובזמן שארגיעה, יכלה לשון שקר, היינו אלו שקוראים אלהים למי שאינו אלהים, אבל ישראל שהם שפת אמת, כתוב בהם, עם זו יצאתי לי תהלתי יספרו.

יג) אדכרנא הדא זמנא וכו': אני זוכר, פעם אחת, שהייתי הולך עם ר"א, פגע בו הגמון. אמר לו לר' אלעזר, יודע אתה מתורת היהודים. אמר לו אני יודע. אמר לו אין אתם אומרים שהאמונה שלכם אמת ותורתכם אמת, ואנו אמונתנו שקר ותורתנו שקר. והרי כתוב, שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. אנו מימי עולם, עומדים במלכות ולא סרה ממנו לעולם, דור אחר דור, הרי, תכון לעד ודאי. ואתם זמן מועט היה לכם מלכות ומיד סרה מכם. והמקרא נתקיים בכם, שכתוב ועד ארגיעה לשון שקר.

א"ל

הסולם

מאמר

אבל אור זוהר הזה המאיר מן השמש, ודאי אמת הוא. וכן הככבים שברום הרקיע, אמת הם. ואם בכסילות ובחסרון דעתם, הם אומרים וקוראים אותם אלהים, אין הקב"ה צריך משום זה לכלות מעשיו מן העולם, אבל גם לעתיד לבא, לא יכלו הככבים והאורות מן העולם, אלא מי יכלה. אלו שעובדים להם הם יכלו.

יא) וקרא דא הכי וכו': ומקרא זה כך הוא. **שפת אמת תכון לעד**, אלו הם ישראל, שהם שפת אמת, שאומרים ה' אלקינו ה' אחד. והכל הוא אמת וסוד האמת, ומסיימים קריאת שמו, ה' אלקיכם אמת. וזה הוא שפת אמת תכון לעד.

יב) ועד ארגיעה: שואל, ועד רגע היה צריך לומר, מהו ארגיעה. ומשיב, אלא עד כמה יהיה להם קיום בעולם, עד לעתיד לבא, ואז יהיה לי מנוחה מעבודה קשה שלהם,

(דפני דף קפ"ח ע"א)

כי תשא

שָׁקֵר. אֲנִי מִיּוֹמִין דְּעֵלְמָא, קְיַיְמִין בְּמַלְכוּתָא, וְלֹא אֶעְדִּי מִיַּיִן לְעֵלְמִין, דְּרָא בְּתֵר
דְּרָא, תְּכֻן לְעַד וְדַאי. וְאַתּוּן, זְעִיר הָוָה לְכוּ מַלְכוּתָא, וּמִיַּד אֶעְדִּי מִנְכוּן, וְקָרָא
אַתְקִיִּים בְּכוּ דְכְּתִיב וְעַד אֲרַגִּיעָה לְשׁוֹן שָׁקֵר.

י(ד) א"ל, תְּמִינָא בְּךָ דְאַנְתָּ חַפִּים בְּאוּרִייתָא. תַּפַּח רִוַחְיָה "דְּתַהוּא גְבָרָא.
אֵלֹו אָמַר קָרָא, שְׁפַת אֱמֶת כּוֹנֵנַת לְעַד, הָוָה יְבַדְקָאמְרָן, אָכֵל לֹא כְּתִיב אֵלֹא
תְּכֻן, זְמִינָא שְׁפַת אֱמֶת דְּתְּכֻן, מַה דְּלֹאוּ הָכִי הַשְׁתָּא, דְּהַשְׁתָּא שְׁפַת שָׁקֵר קְיַיְמָא,
וּשְׁפַת אֱמֶת שְׂכִיבָא לְעַפְרָא, וּבַהֲהוּא זְמַנָּא דְאַמֶּת יְקוּם עַל קְיוּמִיָּה, וּמַגּוּ אֲרַךְ
תְּצַמַּח, כְּדִין שְׁפַת אֱמֶת תְּכֻן לְעַד וְגו'.

טו(ו) א"ל הֵהוּא יְהַגְמוּן, וּנְכָאָה אֲנִתָּ. וּנְכָאָה עֲמָא דְאוּרִייתָא דְקָשׁוּט קְרִיתִין.
כְּתֵר יוֹמִין שְׁמַעְנָא דְאַתְגִּייר. אֲזֵלוּ, מְטוּ חַד בִּי תַקֵּל, וְצֵלוּ צְלוּתְהוֹן. כְּיָן דְּצֵלוּ
צְלוּתְהוֹן, אָמְרוּ מְכָאן וְלִהְלָאָה נְתַחְבֵּר בְּשִׁכְיִנְתָּא, וְנָזִיל וְנִתְעַסַּק בְּאוּרִייתָא.

טז(ז) פְּתַח ר' יוֹסִי וְאָמַר, "הֵן יְבוֹשׁוּ וְיִכְלְמוּ כָל הַנְּחָרִים בְּךָ וְגו'." זְמִין
קב"ה לְמַעַבְדַּ לְיִשְׂרָאֵל, כָּל אֵינּוֹן טְבָאן, דְּקָאמַר עַל יְדֵי נְבִיאֵי קָשׁוּט, וְיִשְׂרָאֵל
סָבְלוּ עַלִּיהוֹן, כְּמָה בִישִׁין בְּגִלוּתְהוֹן. וְאַלְמֵלֵא כָּל אֵינּוֹן טְבָאן דְקָא מְחַכָּאן וְחַמָּאן
כְּתִיבִין בְּאוּרִייתָא, לֹא הָוּ זְכַלִּין לְמִיקָם וְלְמַסְבַּל גְּלוּתָא.

יז(ח) אָכֵל אֲזֵלִין לְבֵי מְדַרְשׁוֹת, פְּתַחִין סְפָרִין, וְחַמָּאן כָּל אֵינּוֹן טְבָאן, דְקָא
מְחַכָּן, וְחַמָּאן כְּתִיבִין בְּאוּרִייתָא, דְאַכְבִּטַח לֹון קב"ה עַלִּיהוּ, וּמִתְנַחֵמִין בְּגִלוּתְהוֹן,
וְשָׂאָר עֲמִין מְחַרְפִּין וּמְגַדְפִּין לֹון, וְאִמְרִי אֵן הוּא אֲלֵהֲכּוּן, אֵן אֵינּוֹן טְבָאן דְאַתּוּן
אִמְרִין דְזְמִינִין לְכוּן, וְכִי כָּל עֲמִין דְעֵלְמָא יְכַסְפוּן מִנְיָיְכוּ.

ח'לופי גרסאות
1 כדקאמרא; כדקאמרת. 2 גברא.

מסורת הזהר
(1) (ישעיה מא).

הסולם

הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך
טו(ז) פְּתַח ר' יוֹסִי וְכּוּ: פְּרִי' וְאָמַר,
הן יבושו ויכלמו כל הנחרים בך וְגו'. עֲתִיד
הקב"ה לעשות לישראל כל הטוב הזה שאמר
על ידי נביאי האמת, וישראל סבלו עליהם
הרבה רע בגלות. ולולא כל הטוב הזה שמחכים
ורואים כתוב בתורה, לא היו יכולים לעמוד
ולסבול הגלות.
יז(ח) אָכֵל אֲזֵלִין לְבֵי וְכּוּ: אֲכֵל הוֹלְכִים
לְבַתֵּי מְדַרְשׁוֹת פּוֹתְחִים סְפָרִים וְרוֹאִים כָּל
הטוב הזה המקוּוֶה, ורואים כתוב בתורה
שהקב"ה הבטיח להם, והם מתנחמים בגלות.
ושאר העמים מתרפים ומגדפים אותם, ואמרו
אֵיָה הוּא אֲלֵיכֶם, אֵיָה הוּא הַטּוֹב שֶׁאַתֶּם
אוֹמְרִים שְׁעֲתִיד לְהִיּוֹת לָכֶם, וְכִי כָּל עַמֵּי
הָעוֹלָם יְבוֹשׁוּ מִכֶּם.

מאמר
י(ד) א"ל הַמִּינָא בְּךָ וְכּוּ: אָמַר לוֹ
רִאִיתִי בְּךָ שֶׁאַתָּה חָכֵם בַּתּוֹרָה, תַּפַּח רִוַחְוֹ שֶׁל
אִישׁ הַהוּא, אֵלֹו אָמַר הָכִי שְׁפַת אֱמֶת כּוֹנֵנַת לְעַד
הִיָּה כְּמוֹ שֶׁאַמְרַתָּ, אֲבָל לֹא כְּתוּב אֵלֹא תְּכֻן
לְעַד שְׁפִירוּשׁוֹ, עֲתִידָה שְׁפַת אֱמֶת שְׂתַכּוּן, מַה
שֶׁאֵין כֵּן עַתָּה, שְׁעַתָּה שְׁפַת שָׁקֵר עוֹמְדָת, וּשְׁפַת
אֱמֶת שׁוֹכֶכֶת עִפְרָא. וּבְזִמְנָן הַהוּא שֶׁהָאֱמֶת יְקוּם
עַל עַמְדוֹ וְתַצְמַח מִן הָאָרֶץ, אִו, שְׁפַת אֱמֶת תְּכֻן
לְעַד וְגו'.

טו(ו) א"ל הֵהוּא הַגְּמוּן וְכּוּ: אָמַר לוֹ
הַגְּמוּן הַהוּא אַתָּה צוּדֵק, וְאֲשֶׁרִי עִם הַתּוֹרָה,
שִׁירְשׁוֹ הָאֱמֶת. לְאַחַר יָמַיִם, שְׁמַעְנֵנוּ שְׁנַתְּגִייר.
הַלְכוּ, הַגִּיעֵנוּ לְשֵׁדָה אַחַד, וְהַתְּפַלְלוּ תְּפַלְתֶּם.
אַחַר שֶׁהַתְּפַלְלוּ תְּפַלְתֶּם, אִמְרוּ מְכָאן וְלִהְלָאָה
נְתַחְבֵּר עִם הַשְּׂכִינָה וְנִלְךְ וְנַעֲסוּק בַּתּוֹרָה.

(דפו"י דף קפ"ח ע"א * דף קפ"ח ע"ב)

הה"ד

כי תשא

ז

יח) הה"ד ששמעו דבר יי' התרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם וגו'. מאי התרדים אל דברו, אינון דסבלו כמה בישין, כמה שמועות שמעי, אלין על אלין, ואלין בטר אלין, וחרידן עליהון, כד"א פי וגו' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו'. אינון תרדים תדיר אל דברו פד אתעביד דינא.

יט) אמרו אחיכם שונאיכם, אלין אינון אחוכון בני עשו. מנדיכם, כד"א סורו טמא קראו למו. דלית עמא דקא מבזין לון באנפי, ומרקין באנפיהו לישראל כבני אדום. ואמרי פלהו מסאבין פנדה, ודא איהו מנדיכם. למען שמי יכבד יי', אנו בני דאל חי, די בן יתיקר שמה. אנו שלטנין על עלמא בגין ההוא דאקרי גדול. עשו בנו הגדול. ובשמא דא אקרי קב"ה גדול, גדול יי' ומהולל מאד. אנו בני הגדול, ואיהו גדול. ודאי למען שמי יכבד יי'.

כ) אבל אתון זעירין מכלא, יעקב בנה הקטן פתיב, אן הוא אלהכון. אן הוא אינון טבאן, דיקספון פל עממא מחדנה דלכון. מאן יתן ונראה בשמתחכם כמה דאתון אמרין. והם יבושו כמאן דתלי קללתא באתרא, בגין דאתון אמרין דקדין יבושו ויפלטו, ובג"ד רוח קדשא הוה אמר מלה הכי, ועל דא, הן יבושו ויפלטו כל הנחרים בך. מאי פל הנחרים בך. דאתקפו נחיריהון ברוגזא עלך בגלותא דא. בההוא זמנא, יבושו ויפלטו מכל טבין דיתמון להון לישראל.

מסורת הזהר

ז (ישעיה סו) ז"ח פו ט"א ש"ד שכ"ב של"ד. ח (ירמיה ל). ט (איכה ד) ז"ח פו ט"א. י (בראשית כז) ב"א לו צ"ג. כ (תהלים קמה) ח"ב קעא: ז"ח מר ט"א ש"ט. ז (בראשית כז) משפטים קה צ"ב.

דרך אמת הן כמי שתולה קללתו באחר.

חלופי גרסאות

ח אלק. ט וחרידו. י כלכו. כ מוסיף דאמרין בנו. ל ל"ג גדול. מ מוסיף יבושו רוח הקדש אומר והם יבושו. נ כמה; מוסיף ותו כמאן. ס דמתלי קללה. ע דאינון. פ ל"ג כלי.

מאמר

יח) הה"ד שמעו דבר וגו': ז"ש שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אמרו אחיכם שונאיכם וגו'. מהו החרדים אל דברו. אלו הם שסבלו הרבה רעות, כמה שמועות רעות אלו על אלו ואלו אחר אלו שמעו וחרדו עליהם. כמש"א כי וגו' קול חרדה שמענו פחד ואין שלום וגו'. אלו חרדים תמיד על דברו כשיש דין.

יט) אמרו אחיכם שונאיכם: אלו הם אחיכם בני עשו. מנדיכם, כמש"ש, סורו טמא קראו למו. שאין עם, שיבוזו בפניהם של ישראל וירקנו בפניהם, כבני אדום. ואומרים על ישראל שכולם טמאים כנדה, וזהו מנדיכם. למען שמי יכבד ה', שאומרים, אנו בני אל חי, ובנו יתכבד שמו, אנו שולטים על העולם, משום אותו הנקרא גדול, שכתוב, עשו בנו הגדול. ובשם זה גדול נקרא הקב"ה, שכתוב,

(דפו"י דף קפ"ח ע"ב)

הסולם

הן יבושו ויפלטו כל הנחרים בך

גדול ה' ומהולל מאד. אנו בנו הגדול, והוא גדול, ודאי עלינו נאמר, למען שמי יכבד ה'. כ) אבל אתון זעירין וכו': ואומרים לישראל, אבל אתם קטנים מכל, שכתוב, יעקב בנה הקטן, איה הוא אלקים, איה הוא הטוב, שכל העמים יבושו משמחה שלכם, מי יתן ונראה בשמתחכם כמו שאתם אומרים. והם יבושו, היו צריכים לומר, ואתם תבושו, אלא כמי שתולה קללתו באחרים. כי הם אמרו, שאז יבושו ויפלטו ישראל. אלא שאמרו והם יבושו, כמי שתולה קללתו באחרים. ומשום זה רוח הקדש היה אומר מלה זו כך, אשר באמת הם יבושו, ועל זה, נאמר, הן יבושו ויפלטו כל הנחרים בך. מהו כל הנחרים בך. היינו שהתקיפו נחירי אפם בכעס עליך, בגלות הזה. כי בזמן ההוא, לעתיד, יבושו ויפלטו מכל הטוב שיראו בישראל.

א"ד

ה

כי תשא

(כא) א"ר תייא הכי הוא ודאי, אכל תמינן וקהי תמו תקיפי עלמא, דהא גלותא אתמשך ועדיין בריה דדוד לא אתי. א"ר יוסי, וכל דא הכי הוא, אכל מאן עביד דיסבלון ישראל גלותא דא, פל אינון הבטחות דאבטח לון קב"ה. וקא אתמר, דעאלין לבתי פנסיות ולבתי מדרשות, וקמאן פל אינון נחמות, וחדאן פלבייהו למסבל כל מה דיייתי עלייהו, ואלמלא דא לא נכלין למסבל.

(כב) א"ר תייא ודאי הכי איהו, וכלא בתשובה תליא. ואי תימא דינכלון השתא לאתערא תשובה פלהו פחדא. לא נכלין. מ"ט לא נכלין. בגין דכתיב, וקהי פי יבאו עליך כל הדברים האלה. וכתוב והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו'. וכתוב ושבת עד יי אלהיך וגו'. וכדין אם קהי נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'. ועד דכל אינון ימלין לא תקיימו, לא נכלין לאתערא תשובה מנייהו.

(כג) א"ר יוסי, פמה סתמת פל ארחין ושבילין מפל בני גלותא, ולא שבקת לון פתחון פה. אי הכי, להו פמה אדהו בכל דרא ודרא, דלא יסבלון גלותא ולא אגרא, ויפקון מדינא דאורייתא, ויתערבון בשאר עמין.

(כד) פתח ואמר, פמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בתכליה וגו'. מאי פמו הרה, ארח איהו לעוברתא, לאעפרא עלה תשע ירחין שלמין. ואית בעלמא פמה וכמה, דלא עבר עלה אלא יומא חד או תרין יומין מתשיעאה, וכל צירין וחקלין דעוברתא בתשיעאה אינון. ואע"ג דלא אעבר עלה אלא יומא חדא, אתחשיב עלה פאילו אתערבו פל תשיעאה שלים. אוף הכי ישראל, פין

מסורת הזהר
(דברים ל) שמות צד צ"ע. (י) (שם) שמות מב צ"כ.
(ז) (ישעיה כו) משפטים קנ צ"ס.
צ נכלון. ק וכתוב ושבת וגו' וכדין אם יהיה נדחך וגו' וכתוב והשבות וגו'. ר דברים יתקיימו וליג לא. ו חייא. ת שבקא. א הו; ולהו בכל דרא ודרא יסבלון גלותא ולא יפקון. ב עלייהו. ג אעברו.

מאמר
הסולם
גלותא אתמשך
מאמר
הסולם
גלותא אתמשך
אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך וגו'. וכתוב, ושבת עד ה' אלקיך וגו'. ואז, אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'. וטרם שכל אלו הדברים מתקיימים אינם יכולים להתעורר מהם בתשובה.
(כג) א"ר יוסי כמה וכו': אר"י, כמה סתמת כל דרכים ושבילים מכל בני הגלות. ולא הנחת להם פתחון פה. כי אם כן, יהיו כמו שהיו, דהיינו שלא יתאמצו בתשובה, בכל דור ודור, ולא יסבלו הגלות, ולא יבקשו שכו, ויצאו מדיני התורה, ויתערבו בשאר העמים.
(כד) פתח ואמר כמו וכו': פו"א, כמו הרה תקריב ללדת תחיל תזעק בתכליה וגו'. מהו, כמו הרה. כי דרכה של מעוברת, שיעברו עליה

כי תשא

ט

דַּאֲטַעמִי טַעַם גְּלוּתָא, אִי זְהַרְוֹן בְּתִשׁוּבָה, יִתְחַשֵּׁב עַלְיֵהּוּ כְּאִלּוּ אַעֲבְרוּ עַלְיֵהּוּ כָּל אֵינוֹן מְלִין דְּכְתִיבִין בְּאוֹרֵייתָא. כ"ש וְכ"ש דְּכַמְה וְכַמְה יְסוּרִין אַעֲבְרוּ עַלְיֵהּוּ מִן יוֹמָא דְּגְלוּתָא שְׁרִי.

כה אָבֵל מֵאֵי דְּכְתִיב, בְּצַר לָךְ וּמִצָּרוֹךְ כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים. ית"ח, כְּמָה רַחֲמֵנוּתָא רַחֲמִים קב"ה יִלְיָשְׂרָאֵל בְּמִלָּה דָּא. לְמַלְכָּא דִּתְהוּה לִיָּה בְּרָא יִחִידָאָה, וְרַחֲמִים לִיָּה רַחֲמֵנוּ דְּנִפְשָׁא, וּמִגּוֹ רַחֲמֵנוּ דִּילִיָּה, יִהֲב לִיָּה לְאַמִּיָּה מְטְרוֹנִיתָא דְּתַרְבִּי לִיָּה, וְתוֹלִיף לִיָּה אֲרַחֲמֵי מִתְתַקְנָן. זְמַנָּא חֲדָא חֲב לְגַבִּי אַבּוּהָ, אָתָּא אַבּוּהִי וְאַלְקֵי לִיָּה, וְלִבְתֵּר אַעֲבָר עַל חוֹבֵיהָ. תָּב כְּמַלְקָדְמִין וְחֲב לְאַבּוּהָ, וְאַפְקִיָּה אַבּוּהָ מִבֵּיתֵיהָ, וְאַרְגִּיזוּ עַלְיָה, נִפְקַּה הָהוּא בְּרָא מִבֵּיתֵיהָ.

כו וּבְאַתֵּר דִּיהָ בְּאַרְחָ קְשׁוּט, וְיִהֵא זַפְּאָה בְּדָקָא זְאוּת, בְּגִין דִּישְׁמַע מַלְכָּא אַבּוּהָ, וְיִהֵא תִיאוּבְתֵיהָ עַלְיָה. מָה עֲבַד. אָמַר הוּאִיל וְנִפְקָא מִהִיכְלָא דְאַבָּא, אַעֲבִיד מִכָּאן וְלִהְלָאָה כָּל מָה דְאַנָּא בְּעֵי. מָה עֲבַד. אֲזַל וְאַתְחַבֵּר בְּזוּנוֹת, וְאַתְלַלְכֵךְ בְּלִכְלוּכָא דְטְנוּפָא בְּהַדְיָהּ, וְלֹא תְהוּ מִשְׁתַּכַּח אֲלָא בְּהַדְיָהּ, בְּחַבּוּרָא דִּלְהוֹן. מְטְרוֹנִיתָא אַמִּיָּה פְּקֻדַת בְּכָל יוֹמָא עַל הָהוּא בְּרָא, וְיַדְעַת דְּכִרָה בְּהַדְיָ זוּנוֹת אִתְחַבֵּר, וְכָל תְּכַרוּתָא דִּידִיָּה בְּהַדְיָהּ הָנוּת. שְׁרִיאת לְמַכְפִּי, וְלֹאֲתַמְרָרָא עַל יְבָרָה.

כז יוֹמָא חַד עָאל מַלְכָּא לְגַבְהָ, חָמָא לָהּ דְאַיְהִי מִבְּכָה. שְׂאִיל לָהּ עַל מָה

<p>חלופי גרסאות</p> <p>ד דאטעמו. ה מוסיף טעם ממש; טעמא ממש מגלותא. ו ליג תיח. ז עלייהו דישראל. ח דיתרכי. ט אבוה. י מבקרת. כ בנה.</p>	<p>מסורת הזהר</p> <p>(דברים ד) ח"ב קפט: ח"ג מב: קכב: רע. ז"ח כג ט"ד שייג שייח שליג לב ט"א שייז נב ט"ד שיי.</p>
---	---

<p>גלותא אתמשך</p> <p>חזר וחטא כבתחילה לאביו, הוציאו אביו מביתו וכעס עליו, יצא בן ההוא מביתו.</p> <p>כז ובאתר דיהך בארחה וכו': ובמקום שילך בדרך הישר, ויהיה זכאי כראוי, כדי שישמע המלך אביו, וישתוקק אליו, מה עשה, אמר, אחר שיצאתי מהיכל אבי, אעשה מכאן והלאה, כל מה שאני חפץ. מה עשה, הלך נתחבר בזונות, ונתלכלך בכלוך של טנוף עמהן, ולא היה נמצא אלא עמהן, בהתחברותן. אמר המלכה פקדה בכל יום את בן ההוא, וידעה שבנה נתחבר עם זונות, וכל התחברותו הוא עמהן, התחילה לבכות ולהתמרמר על בנה.</p> <p>כז יומא חד עאל וכו': יום אחד בא המלך אצלה, ראה אותה שהיא בוכה. שאל אותה למה את בוכה. אמרה לא אבכה הרי בננו מתוץ להיכל המלך, ולא די שאינו יושב בהיכל המלך, אלא שהוא יושב בבית</p>	<p>הסולם</p> <p>כמה</p> <p>עליה תשעה חדשים שלמים. ויש בעולם כמה וכמה, שלא עבר עליה אלא יום אחד או שנים מחדש התשיעי וכל הצירים וחבלים של המעוברת הם בתשיעי, ועכ"ז, אע"פ שלא עבר עליה אלא יום אחד מחדש התשיעי, נחשב לה כאלו עבר כל חדש התשיעי בשלמות. אף כך ישראל, כיון שטעמו טעם גלות, אם יחזרו בתשובה, נחשב להם כאלו עבר עליהם כל הצרות הכתובים בתורה. כל שכן וכל שכן, שכמה יסורים עברו עליהם מזמן שהתחיל הגלות.</p> <p>כה אב"י מאי דכתיב וכו': אבל מה שכי, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. בוא וראה, כמה רחמים ריחם הקב"ה על ישראל בדבר זה. בדומה, למלך שהיה לו בן יחיד ואהב אותו אהבת נפש, ומתוך אהבתו, נתן אותו לאמו המלכה שתגדל אותו ותלמד אותו דרכים ישרים. פעם אחת חטא הבן לאביו, בא אביו והכה אותו, ואח"כ מחל לו על חטאו, (דפו"י דף קפ"ט ע"א)</p>
--	--

כי תשא

את בְּכָאתָ. אֲמַרְתָּ, וְלֹא אֶבְכֶּה, דָּהָא בְּרַנָּא לְבַר מְהִיכְלָא דְמַלְכָּא, וְלֹא דִי דְהוּא לֹא יְתִיב בְּהִיכְלָא דְמַלְכָּא, אֲלֵא דְהוּא יְתִיב בְּהַדִּי זִוּנוֹת. מַה זִימְרוּן כָּל בְּנֵי עַלְמָא, בְּרִיָּה דְמַלְכָּא אִיהוּ דִּי יְתִיב בְּבֵי זִוּנוֹת. שְׂרִיאַת לְמַכְבִּי, וְלֹא תַחֲנֵנָא לְמַלְכָּא. אָמַר מַלְכָּא, בְּגִינְךָ אֶהְדֵּר לִיָּה, וְאַנְתָּ עֲרַבָּא דִּילִיָּה. אֲמַרְתָּ הָא וְדֹאֵי.

כח אָמַר מַלְכָּא הוּאִיל וְכַךְ הוּא, לֹא אֲצִטְרִיף לְאַהְדָּרָא לִיָּה בִּימְמָא בְּאַתְגְּלִיא. דְכִסּוּפָא דִילָן אִיהוּ לְמַהֲדָּ בְּגִינִיָּה לְבֵי זִוּנוֹת. וְאִי לֹא הוּי פְּגוּוֹנָא דְדָא, דְטַנְף גְּרַמִּיָּה הָכִי וְחַלְלֵ יִקְרִי, תּוּנָא אֲנָא וְכָל תִּיִלִין דִּילִי, אֲזִלִין בְּגִינִיָּה בְּכַמְהָ יִקְר, בְּכַמְהָ בּוֹקִינְס קַמִּיָּה, בְּכַמְהָ מְאֵנִי קַרְבָּא, מִימִינִיָּה וּמִשְׂמָאלִיָּה, עַד דְכָל בְּנֵי עַלְמָא יִדְעוּעוּן, וְיִנְדַעוּן כָּלָא, דְבָרָא דְמַלְכָּא אִיהוּ. הַשְׁתָּא פִּינָן דְאִיהוּ טַנְף גְּרַמִּיָּה, וְחַלְלֵ יִקְרִי, אִיהוּ יְהַדֵּר בְּטַמִּירוּ, דְלֹא יִנְדַעוּן בֵּיָּה. אֶהְדֵּר לְגַבִּי מַלְכָּא, יְהַבִּיָּה לְגַבִּי אִמִּיָּה.

כט לְיוּמִין סָרַח פְּמַלְקְדַמִּין. מַה עֲבַד מַלְכָּא. אֲפִיק לִיָּה וְלֹאמִיָּה בְּהַדִּיָּה מַגּוּ הִיכְלָא, אָמַר תְּרוּוּיְכּוּ תַהֲכּוּן, וְתְרוּוּיְכּוּ תַסְבְּלוּן גְּלוּתָא, וּמַלְקִיּוּתָא תַפְסָן. פִּינָן דְתְרוּוּיְכּוּ תַסְבְּלוּן פְּתָדָא, פְּדִין יִדְעָנָא דְבָרִי יְתוּב פְּדָקָא תּוּזִי.

ל כַּךְ יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי דְמַלְכָּא קַדִּישָׁא אִינוּן. יְאַחִית לֹוֹן לְמַצְרִים. וְאִי תִימָא בְּהַהוּא זְמָנָא לֹא תֵאבּוּ, גְּנִיָּה דְגִזּוּר קוּדְשָׁא ב"ה בֵּין הַבְּתָרִים תְּוּה אֲתַתּוּזִי לְמַהֲוִי קַיִים, וְקַב"ה אֲשַׁנַּח לְתַרִין מַלִּין, מַד בְּגִין הַהוּא מְלָה דְאָמַר אַבְרָהָם, בְּמִיָּה אֲדַע פִּי אִירְשָׁנָה, דָּא הוּא * סְבָה וְעִילָה. אֲכָל * עַד דְנַפְקוּ מִמַּצְרַים, לֹא * הוּי גּוֹי, וְלֹא * אֲתַתּוּזוּ פְּדָקָא יְאוּת.

חלופי גרסאות

ל ליג יתיב, ו ליג דא. ו אפיק לון ממצרים. ט דלא. ע הו, פ אחתוך.

מסורת זוהר

(בראשית טו).

דרך אמת ו קודם שיצאו.

הסולם

המלך, ונתן אותו אל אמו. בוקינס פירושו, תוקעים בחצוצרות. כמו, כמה קרנות יש להם כמה בוקינס יש להם (ויקרא ובה כ"ט).

כט לְיוּמִין סָרַח כְּמַלְקְדַמִּין וכו': לימים חטא כמקודם. מה עשה המלך, הוציא אותו ואת אמו אתו מן היכלו. אמר, שניכם תלכו, ושניכם תסבלו גלות ומכות שם. כיון ששניכם תסבלו יחד, אז אני יודע שבני ישוב בתשובה כראוי.

ל כַּךְ יִשְׂרָאֵל בְּנוֹי וכו': כך ישראל הם בניו של המלך הקדוש. הורידם למצרים. ואם תאמר, הרי באותו זמן לא חטאו ולא הורידם משום חטא, אלא גזירה הוא שגזר הקב"ה בין הבתרים, שהיה ראוי להתקיים, כך הוא. והקב"ה הסתכל לב' דברים, אחד, משום

תאמר

בבית הזונות, מה יאמרו כל בני העולם, בן המלך יושב בבית הזונות. התחילה לבכות ולהתחנן אל המלך. אמר המלך בשבילך אחזיר אותך, ואת תהיי הערב שלו, שלא יחטא. אמרה, הרי ודאי אהיה הערב שלו.

כח אָמַר מַלְכָּא הוּאִיל * וכו': אמר המלך, כיון שכך הוא, לא צריכים להחזירו כיום בגלוי, שבושה הוא לנו ללכת אחריו לבית הזונות. ואם לא היה כך, שטנף עצמו כך וחלל כבודי, הייתי אני וכל צבאותי הולכים אחריו בכמה יקר, בכמה תוקעי חצוצרות לפניו, בכמה כלי מלחמה מימינו ומשמאלו, עד שכל בני העולם יודעו, וידעו הכל שבן מלך הוא. עתה, כיון שהוא טנף עצמו, וחלל כבודי, הוא יחזור בסתר, שלא יכירו בו. חזר הבן אל (דפו"י דף קפ"ט ע"א *) דף קפ"ט ע"ב)

יא

כי תשא

א פתח ואמר, כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. בעא קב"ה למעבד לון לישראל כגוונא דלעילא ולמהוי שושנה תדא בארעא, כגוונא עלאה. ושושנה דסלקא ריחא, ואתבריר מפל שאר ונרדין דעלמא, לא הוי אלא ההיא דסלקא בין החוחים. ודא ארחא פדקא גארת. וע"ד זרע שבועין זוגין, דהווי שבועין נפש, ונאעיל לון בין החוחים, ונינון חוחים, מיד דהווי אינון זוגין תמן, סליקו ענפין וטרפין ושליטו על עלמא, וכדין פרתת שושנה בינייהו.

ב כיון דבעא קודשא בריך הוא לאפקא שושנה ולקייט לה מבינייהו, כדין יבשו חוחים, ונאודריקו, ונאשתציו, ולא אתחשבו לכלום. בשעתא דאזיל למלקטא שושנה דא, לאפקא בריה בוכריה, בההוא זמנא אזל מלקא גו פמה תיילין וברבנין ושליטין, עם דגלין פרישן, ואפיק לבריה בוכריה בכמה גבורין, ואייתי ליה להיכליה, וייתיב סגי בבי מלקא.

ג כיון דחב לגבי אבוקה, אוכת ליה, ואלקי ליה, דכתיב, ויחר אף יי בישראל ויתנם ביד שוסים וגו', סנח פמלקדמין, ומרד באבוקה, ונאפקיה מבייתה. מה עבדו ישראל, חמו דהא אתבררו לכבל, אתערבו בעממא, נסיבו נשין נכריות, ואולידו בנין מנהון. עכ"ד, אימא קדישא הות אפטורופוסא עלייהו.

ד ועל דעבד הכי, קב"ה אמר, הואיל וכסופא איהו, לייתי ברי איהו מגרמיה, הואיל וחלל יקרי, לא אתחזי דאנא איזיל תמן לאפקא ליה, ולמעבד

חלופי גרמאות

צ ואעילו. ק כרין. ר ליג מן כיון עד סרת. ש ואפקיה. ת ליג בנין. א עבד וליג ועל; ועל עבד.

מסורת הזהר

(צ) (שיר ב) הקסתי א צ"א. ק) (שופטים ב).

גלותא אתמשך

מביניהם, או יבשו החוחים, ונורקו, ונשחתו, ולא נחשבו כלום. בשעה שהלך ללקוט שושנה זו, דהיינו, להוציא בנו בכורו, בזמן ההוא הלך המלך תוך כמה צבאות, שרים ושליטים, עם דגלים פרושים, והוציא בנו בכורו, בכמה גבורים, והביאו להיכלו, וישב כראוי בבית המלך.

ג כיון דחב לגבי וכו': כיון שחטא לאביו, הוכיח אותו והכה אותו, שכתוב, ויחר אף ה' בישראל ויתנם ביד שוסים וגו'. חטא כמקודם, ומרד באביו, הוציאו מביתו. מה עשו ישראל, ראו כי נתפזרו לכבל, נתערבו בעמים, לקחו נשים נכריות והולידו בנים מהם. עכ"ז, אמא הקדושה דהיינו המלכות, היתה אפטורופוסא עליהם. שבקשה בעדס אל המלך, ז"א.

ד וע"ד דעבד הכי וכו': ועל שעשו כך, אמר הקב"ה, כיון שבושה הוא לי, יבא בני

הסולם

מאמר

משום דבר ההוא שאמר אברהם כמה אדע כי אירשנה, שזה היתה סבה ועילה לגלות מצרים. ואחד, אבל מטרם שיצאו ממצרים לא היו גוי ולא היו ראויים להיות גוי כראוי.

א פתח ואמר כשושנה וכו': פו"א, כשושנה בין החוחים כן רעיתי בין הבנות. רצה הקב"ה לעשות את ישראל כעין של מעלה, ושיהיו שושנה אחת בארץ כעין שושנה העליונה, שהיא המלכות. ושושנה המעלית ריח, ומובחרת מכל שאר שושנים שבעולם, אינה, אלא אותה שגדלה בין החוחים, וזו מריחה כראוי. וע"כ זרע שבעים זוגות, שהם ע' נפש, והביאם בין החוחים, שהם המצרים, ואלו החוחים מיד שבאו אלו הזוגות שם, העלו ענפים ועלים, ושלטו על העולם. ואז פרתה השושנה ביניהם.

ב כיון דבעא קב"ה וכו': כיון שרצה הקב"ה, להוציא השושנה וללקוט אותה (דפו"י דף קפ"ט ע"ב)

כי תשא

יב

ליה נסין וגבורין כמלקדמין. תבו אינון, בלא סיועא דאתתחוזו לון, בלא פליאן ונסיין, אלא פלהו מתפדרין, פלהו לאן במסכנו, ותבו להיכלא דמלכא בכסופא, ואימא קדישא ערכת לון.

לח) תאבו כמלקדמין. מה עבד קב"ה. אפיק להאי ברא כמלקדמין מהיכליה, ואימיה בהדיה. אמר, מכאן ולהלאה, אימא וברה יסבלון כמה בישין פתרא, הה"ד וּבְפִשְׁעֵיכֶם שְׁלַחַה אִמְכֶם. ועל דא פתיב, ^ט בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים. מאי באחרית הימים. אלא דא היא אימא קדישא, דהיא אחרית הימים, ועמה סבלו כל מה דסבלו בגלותא.

לז) ואילו יהדרון בתיובתא, אפילו חד ביש, או חד צערא, ^י דיעבר עליהו, דאתחשב עליהו, פאלו סבלו פלא וְאֵי לָא. פד יסתים יקיצא, וכל דרין דיליה. כמה דאמר בוצינא קדישא, דכתיב ^{יא} לצמיתות לקונה אותו לדורותיו. וכל דא, בתיובתא תליא מילתא. א"ר תייא, ודאי הכי הוא. וע"ד גלותא אתמשך.

לז) אכל קב"ה, כל מה דתמי לון לישראל, בהאי אחרית הימים, ^{יב} ובהאי אחרית הימים יעביד ^{יג} לון נסין ונוקמין, דכתיב ^{יד} והנה באחרית הימים נכון יהנה הר בית יי בראש ההרים. מאן ראש ההרים. דא אברהם סבא, בהנא רבא, ראש דכלא. ובגין דאיהו ראש, פוס דברכה, יהנה נכון בראש ההרים, דא אברהם סבא, קדמאה לשאר ההרים. פוס דברכה, אצטריך למתני מתקנא בימינא.

חלופי גרסאות

ב ליג כמלקדמין, ג ליג דיעבר עליהו. ד יתחשב. ה ואי לאו סתים קיצא; ואם וְאֵי יסתים קצא בישא. ו מסיף קצא בישא. ז דמחא; דלקא. ח ליג ובהאי אחרית הימים. ט ליג לקן. י ליג ראש.

מסורת הזהר

ו (ישעיה ג) ב"א קמה צ"א. ז (דברים ד) לעיל אות כה צ"ע. ח (ויקרא כה). ט (ישעיה ב) ויהי כו צ"ד.

זהו באחרית הימים

שעבר עליהם, היה נחשב להם, כאלו סבלו כל צרות הגלות. ואם לא, שאינם חוזרים בתשובה, צריכים לחמתין עד שיסתיים הקץ, וכל הדורות שלו. כמו שאמר המאור הקדוש, שכתוב לצמיתות לקונה אותו לדורותיו. דהיינו עד שיצאו כל הדורות המוקדמים לקץ. ועם כל זה, הדבר תלוי בתשובה. א"ר חייא ודאי כך הוא. וע"כ נמשך הגלות.

לז) אב"ה קב"ה כל וכו': אבל הקב"ה כל מה שראה לישראל, הוא באחרית הימים הזה, דהיינו המלכות, ובאחרית הימים הזה יעשה להם נסים ונקמות, שכתוב, והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים. מי הוא ראש ההרים. זה הוא אברהם סבא, שהו חסד, הנקרא כהן גדול, דהיינו חסד שעלה לחכמה שהוא ראש כולם, כי חסד הוא הראש לז"ת. ומשום שהוא ראש הכוס של ברכה שהוא המלכות, יהיה נכון בראש ההרים, זה הוא אברהם סבא הראשון לשאר ההרים.

כ

הסולם

מאמר

בני מעצמו, כיון שהליל כבודי, אינו ראוי שאני אלך שמה להוציאו ולעשות לו נסים וגבורות כמקודם במצרים. הם חזרו בלא עזרה הראויה להם, בלא פליאות ונסים, אלא כולם היו נדחים, כולם עיפים בעניות, וחזרו להיכל המלך בכושה, ואמא הקדושה, שהיא המלכות ערבה להם.

לח) האבו כמלקדמין וכו': חטאו כמקודם. מה עשה הקב"ה, הוציא את הבן מהיכלו כבתחילה, ואמו אתו, אמר מכאן ולהלאה האם ובנה ביחד, יסבלו כמה רעות, ז"ש ובפשעייכם שלחה אמכם. ועל זה כתוב, בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרית הימים מהו באחרית הימים. זו היא אמא הקדושה, דהיינו המלכות שהיא אחרית העשר ספירות, שעמה יחד סבלו כל מה שסבלו בגלות.

לז) ואילו יהדרון בתיובתא וכו': ואלו יחזרו בתשובה, אפילו רעה אחת או צער אחד (דפו"י דף קפ"ט ע"ב)

יג

כי תשא

לח) וְנָשָׂא מִגְבָּעוֹת. אֲצִטְרִיךְ לְמַהְרֵי זְקִיף יִמֵן פִּתּוּרָא, שִׁיעוּרָא יִדְאָקְרִי זֹרֵת, לְכַרְכָּא לְקַבֵּה, וְדָא הוּא וְנָשָׂא מִגְבָּעוֹת. מִמְּגָבְעוֹת מָאי הוּא. אֶלָּא בִּינָה, וּבִין בְּתוּלוֹת אַחְרֵיהּ רְעוּתֵיהּ, שִׁיעוּרָא דְזֹרֵת אִיהוּ. נָשָׂא כּוּס דְּכַרְכָּה מִגְבָּעוֹת וְדָאי, וְעַד טְבָא דִּיהָא לִּיהּ לְהָאי בְּרָא בּוּכְרָא, בְּאַחְרֵית הַיָּמִים אִיהוּ.

לט) א"ל שפיר קאמרת, האי קרא ודאי יקכי הוא. בראש הקרים, דא ימינא, אברהם סבא, דאיהו ראש הקרים ודאי. ונשא מגבעות, משיעורא דגבעות, דאינון רעותיה. ושפיר קאמרת. ונתרו אליו כל הגוים. מאי הוא. א"ל, ואפילו נשים וקטנים ושמש דפלת על פתורא, אע"ג דאיהו לא אכל, אצטריך למשמע, ולמימר אמן. דלא יימא בר נש, אנא לא אכלית, והואיל דלא אצטריפנא לזמן, לא אשמע ולא אימא אמן. הכל תייבין ביה.

מ) ד"א ונתרו אליו כל הגוים, אע"ג דנשים וקטנים פטורין מן המצות, בכוס דכרכה הכל תייבין, בלבד דינדעון למאן מברכין, ודא היא ונתרו אליו כל הגוים. אתא רבי יוסי ונשקיה, אמר כמה שפיר מלה דא, ומתיקא לחכא.

נא) השתא אית לדייקא, אי האי אחרית הימים, ויהו כוס דכרכה ממש,

חלופי גרסאות

כ שיעורא דאקרי זרת זקוף מן פתורא. ל דאיהו. מ ל"ג מגבעות; זרת. ו ל"ג הכי הוא בראש הקרים. ס אינון. ע לשמש. פ מוסיף להריק ברכה לכוס ולא. צ מחוייבין. ק הוא. ר איהו ממש ול"ג כוס דברכה. איהו ממש הר בית ה' הוה.

מסורת הזהר

(ב) (ישעיה ב) ויחי כו צ"ד.

היה באחרית הימים

שרומזים בזה, שכבר אין בה זרות, כמו שהיתה לה בעת המצב דאתורים.

לט) א"ל שפיר קאמרת וכר: א"ל יפה אמרת, מקרא זה ודאי כך הוא. בראש הקרים, זהו ימין, שהוא אברהם סבא, שהוא ראש ההרים ודאי, ראש לחג"ת, הנקראים הרים. ונשא מגבעות, היינו משיעור של גבעות, שהם רעותיה. ויפה אמרת, ונתרו אליו כל הגוים מה פירושו לדברך, שהכתוב מדבר בכוס של ברכה. אמר לו, פירושו, אפילו נשים וקטנים, והמשמש העובד בשביל השלחן אע"פ שהוא לא אכל, הוא צריך לשמוע הברכות ולענות אמן. שלא יאמר אדם, הרי אני לא אכלתי, כיון שלא נצטרפתי לזמן, לא אשמע ולא אומר אמן. ע"כ נאמר ונתרו אליו כל הגוים, שהכל חייבים בו.

מ) ד"א, ונתרו אליו כל הגוים: אע"פ שנשים וקטנים פטורים מן המצות, בכוס של ברכה כולם חייבים בלבד שידעו למי מברכים. וזה הוא ונתרו אליו כל הגוים. בא ר' יוסי ונשקו. אמר מה יפה דבר זה ומתוק לחיך.

נא) השתא אית לדייקא וכר: עתה יש לדייק, אם אחרית הימים הוה הוא כוס של ברכה ממש, דהיינו המלכות, מהו, הר בית ה'

הסולם

מאמר

כי חג"ת נקראים הרים וחסד הוא ראשון להם. כי כוס של ברכה, שהוא המלכות, צריך להיות מתוקן בימין, שהוא חסד.

לח) ונשא מגבעות: רומז, שכוס של ברכה צריך להיות נשא מן השלחן, שיעור שנקרא זרת, לברך להקב"ה, וזה הוא ונשא מגבעות. מגבעות, מהו מגבעות. ומשיב, אלא בינה, ובין בתולות אחריה רעותיה, הוא שיעור של זרת, וע"כ נשא כוס של ברכה ודאי מגבעות. וע"כ הטוב שיהיה לבן הבכור, דהיינו לישראל, הוא באחרית הימים. זרת כלשון ארמית פירושו טפה. מלשון זרתיה מתוח לקבליה (ילמדנו תצא) שפירושו אגרופו, שהוא כמו טפה. פירושו. המדרגות של המלכות, מזמן שהיתה במוחין דאתורים, מכונים, בתולות אחריה, כי אחריה, הוא לשון אתורים. ונודע שבחינת אתורים של המלכות הם דינים, וע"כ הם מכונים זרת, מלשון זרות, וז"ש, בינה, ובין בתולות אחריה רעותיה, שיעורא דזרת איהו, כי בבתולות אחריה שורה זרת, דהיינו דינים, והיא שכבר עלתה לראש הרים, שהוא חסד, היא מלאה ברכות, ונקראת כוס של ברכה משום זה. וז"ס שצריכים להגביה הכוס של ברכה מעל השלחן, שיעור של זרת.

(דפו"י דף קפ"ט ע"ב * דף ק"צ ע"א)

כי תשא

יד

מהו הר בית יי, וְהָיָה לְיָהּ לְמִכְתָּב הַכִּי, וְהָיָה אַחֲרֵית הַיָּמִים נִכּוֹן * יִהְיֶה בְּרֹאשׁ הַהַרְיָם. מהו בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים * נִכּוֹן יִהְיֶה הַר בֵּית יי. * א"ל, אַחֲרֵית הַיָּמִים אִיהוּ אֵילָנָא כְּלָא, מְרִישִׁיהּ וְעַד סִיפִיהּ, דְּהוּא אֵילָנָא דְטוֹב וְרַע. וְאִתָּא קָרָא לְבְרָרָא בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים, וְאִפִּיק הַר בֵּית יי, דָּא טוֹב בְּלָא רַע. הַר בֵּית יי וְדָא דְלִית פְּמָן חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא, דְּהָא אַתְבְּרִיר הַר בֵּית יי, מִגּוּ אֵילָנָא דְאִיהוּ אַחֲרֵית הַיָּמִים. * וְדָא אִיהוּ כּוּס דְבְרָכָה, דְּאִיהוּ נִכּוֹן בְּרֹאשׁ הַהַרְיָם.

מב א"ר יוסי, וּפְאָה אַרְחָא דָּא, דְּוִכִּינָא לְהָא מְלָה. א"ל מִמָּאן שְׁמַעַת לָהּ. א"ל, יוֹמָא תְּדָא הוּינָא אֲוִיל בְּאַרְחָא, * וְשְׁמַעַנָא וְחִמִּינָא לִיהּ * לְרַב הַמְנוּנָא סְבָא, דְּהוּהוּ דְרִישׁ לְהָא קָרָא לְרַבִּי אַחָא, וְכִינֵן דְשְׁמַעַנָא תְּדִינָא בֵּיהּ, * וְוִנְטִירְנָא לִיהּ צְרִיר בְּכַנְפָּא דְלְבוּשָׁא, דְלָא יִתְעַדִּי מִנְאִי לְעַלְמִין. * א"ל, וְדָא מְלָה קְדִישָׁא * דָּא, מְנַהֲרִיר דְבוּצִינָא קְדִישָׁא אַתְנַהֲרִיר. וּפְאָה דָּרָא, דְקִימִי עֲלָמָא וְסַמְכוּי, שְׂרִינֵן בְּגוּיָהּ. וְאִי אַנְתָּ צְרִירָת לְהָא מְלָה בְּקִשְׂרָא תְּדָא דְלָא יִתְעַדִּי מִינְדָּ. אַנָּא אֲצִרִיר לָהּ בְּתַלְתִּין, אוּ בְּאַרְבַּעִין קְשָׁרִין בְּכִיסָא, דְלָא יִתְעַדִּי מִנְאִי לְעַלְמִין. *
מג עַל הַהִיא מְלָה דְאַחְמִי קַב"ה לְמַשָּׁה, בְּגִין דְּאֵע"ג דְּיִשְׂרָאֵל תְּבִין קַמִּיהּ בְּכָל דְרָא וְדָרָא, לָא בְּעִי * מִאֵן דְּנִימָא עֲלִיָּהּ דְלְטוֹרִין. מְנַלְן. מְהוּשַׁע,

חלופי גרסאות

ש מוסיף יהי הר בית ה'. ת ל"ג נכון יהיה, א אלא. ב ל"ג בית. ג ל"ג דאיהו. ד ודאי. ה ל"ג שמענא. ו ל' שמעון. ז עטורנא. ח בדפויי כתב כאן חסר. ט ל"ג דא. י בדפויי כתב כאן חסר. כ ל"ג מאן.

דרך אמת זן קשרתי צורר בכנף לבושי דברים אלו שלא יסרו ממני הדברים לעולם.

הסולם

והיה באחרית הימים

בכנף בגדי, שלא יסור ממני לעולם. א"ל. ודאי דבר קדוש הזה ממאור הקדוש הוא, אשרי הדור שמקיימים העולם, ועמודי העולם שורים בתוכו. ואם אתה קשרת דבר הזה בקשר אחד, שלא יסור ממך, אני אקשור אותו בשלשים או בארבעים קשרים בכיסי, שלא יסור ממני לעולם.

מג ע"ה הדיא מל"ה וכו': (חסר כאן תחלת המאמר) על דבר זה, הראה הקב"ה למשה, כי אע"פ שישראל חוטאים לפניו בכל דור ודור, אינו רוצה מי שיאמר עליהם מלשינות. מאין לנו, מהושע, שכתוב, תחלת דבר ה' בהושע. והעמדנו הדבר (פסחים 19). שהשיב להקב"ה, העבירם באומה אחרת כמ"ש שם. וע"ז, והיה מספר בני ישראל כחול הים וגו'. שמשום זה ברוך אתם בכמה ברכות להתזרים בתשובה, ולהשיבם לאביהם שבשמים. ולא זו משם עד שהקב"ה מחל על חטאם ונטהרו לפניו.

אליהו

מאמר

ה', היה לו לכתוב כך. והיה אחרית הימים נכון יהיה בראש ההרים. מהו, באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה'. שהוא לשון כפול, כי אחרית הימים הוא מלכות, וכן, הר בית ה' הוא מלכות. א"ל אחרית הימים הוא האילן כולו דהיינו כל המלכות, מראשו עד סופו, שהוא אילן טוב ורע, בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע. (כנ"ל בהקס"ז אות קכ"ג) ובא הכתוב לברר את אחרית הימים, והוציא הר בית ה'. שהוא טוב של המלכות בלי רע. הר בית ה', ודאי, שאין שם חלק לסטרא אחרא, כי נברר הר בית ה' מן האילן שהוא אחרית הימים. והו כוס של ברכה, שהוא נכון בראש ההרים.

מב א"ר יוסי זכאה וכו': אר"י, אשרי הוא הדרך הזה, שזכינו לדבר ההוא. אמר לו ממי שמעת אותו. א"ל, יום אחד הייתי הולך בדרך, ושמעתי וראיתי את רב המנונא סבא, שהיה דורש מקרא הזה אל רבי אחא. וכיון ששמעתי, שמחתי בו ושמרתי אותו צורר

(דפויי דף ק"צ ע"א)

זו

כי תשא

דְּכַתִּיב ^א תְּחַלֵּת דְּבַר יְיָ בְּהוֹשֵׁעַ, הָא אוֹקְמוּהָ מְלָה. יוֹעֵד ^ב וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם וְגו'. ^ג וּבִגְדֵי בְּרִיף לֹון בְּכֶמֶה בְּרַפָּאן, יִלְאַהֲדָרָא בְּתִיבְתָא, וְלֹאֲתָבָא לֹון לְגַבֵּי אַבוּהוֹן דְּבִשְׁמֵיָא, וְלֹא אַעֲדֵי מִתְמָן, עַד דְּקַב"ה מְחַל עַל חוֹבֵייהוּ, וְאַתְנַקֵּיאוּ קָמֵיהּ.

מוד אֲלֵיהּ מַה כְּתִיב בֵּיהּ, ^א וַיָּבֵא וַיִּשָׁב פִּתַח רְתֵם אֶתְד וְגו', אָמַר מְאָרִיהּ דְּעִלְמָא, אֲתַתָּא חָדָא ^ב שְׁדַרְתָּ לֹון לְיִשְׂרָאֵל, וּדְבוּרָה שְׁמָה, דְּכַתִּיב ^ג וְהָיָה יוֹשֶׁבֶת פִּתַח תְּמַר ^ד דְּבוּרָה. דָּא הוּא רְתֵם, וְאַתְדַרְתָּ לֹון לְמוּטָב, דְּכַתִּיב ^ה עַד שְׁקַמְתִּי דְּבוּרָה. וְאַנָּא עֲאֵלִית בִּינֵייהוּ, וְאַכְרֻזִית קָמֵיהּ וְלֹא יִכְלִנָּא.

מוד עַד דְּתָהוּ יְתִיב, אֲתַגְלִי עֲלֵיהּ קַב"ה, א"ל מַה לָךְ פַּה אֲלֵיהּ, ^א בְּקַדְמִיתָא קָא הוּיַת מְקַטְרָגָא וּמְקַנֵּי עַל בְּרִית, וּמְדַחְמִינָא בָךְ דְּקַנִּית עֲלֵי בְּהֵהוּא בְּרִית, נְטִלִית ^ב לֵיהּ בְּרַעוּ דְּמִשָּׁה, וְיַהֲיִבְנָא לָךְ, עַד דְּמִשָּׁה תְּהוּ אָמַר ^ג הַנְּנִי נוֹתֵן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם. הַשְׁתָּא דְּאִיהּ דִּילָךְ, לֹא אֲתַחֲזִי לָךְ לְקַטְרָגָא עֲלוּי, תְּהוּ לָךְ לְמִשְׁבַּק קַנּוּיִךְ לִי, כְּמָה בְּקַדְמִיתָא דְּתָהוּ דִּילִי, שְׁבַקְנָא לֵיהּ לִידָא אֲתַרָא, וְלֹא קַטְרִיגְנָא עֲלוּי.

מוד מַה לָךְ פַּה. מַאי פַּה. בְּרִית קָיִמָא, פַּה יְיָ אִיהּ. בִּינֵן דְּלֹא בְּעַתָּא לְשַׁבְּקָא לִי פּוּמָךְ, ^א יִתּוּב בְּאַתְרֵךְ דְּהֵהוּא פּוּמָא. תְּנֵן, בְּהֵהִיא שְׁעַתָּא, אֲתַעֲבָר

חֲלוּפֵי גְרַמְאוֹת

ל ל"ג מן וע"ד עד ובג"ד, ח ובגין דקא (ברין) בכמה, 1 לאהורא לון בתשובה, ס שורת. ע ל"ג דבורה. 9 מוסיף א"ל קב"ה אליהו בקדמיתא. צ לך. ק יתברין; אתברין.

מסורת הזהר

ג (הושע א) הקסה"ז סה צ"א. ד (שם ב) ח"יב רכה; ת"ז בהקדמה יב. ה (מ"א יט) ויגש כז צ"ג. ו (שופטים ד). ז (שם ה) ב"א רפ"ז צ"ב ח"ג יט; לב: ח (במדבר כה) נח נט צ"א.

מה לך פה אליהו

הסולם

מאמר

ברית קדש הוא פה ה', שעליו נאמר הנני נותן לו את בריתי שלום. ואמר לו הקב"ה, כיון שלא רצית להניח הפה שלך, דהיינו פה המקנא על הברית, ישוב הפה שנתתי לך, דהיינו ברית שלום, למקום פה ההוא שמקודם לכן, דהיינו לה'. (ועיין בהקדמת ספר הזהר דף ר"ב ד"ה ולאדכורא) למדנו, שבשעה ההיא עבר ממנו מתנה ההוא שנתן לו משה, דהיינו ברית שלום, שלמדנו, מ"ש, וילך בכח האכילה ההיא וגו' עד הר האלקים חורבה. היינו לבקש משם. ושואל, וכי משם הוא מבקש, הלא מה' מבקשים. ומשיב, אלא לבקש מה שהיה לו בתחילה, מאותו שירש בהר האלקים ברית הזה, שהוא משה. פנתס הוא אליהו. ודאי הם במדרגה אחת. אמר לו משה, אין אתה יכול לקבל ממני ברית שלום, אלא לך לילדי ישראל, דהיינו לברית מילה של ילדי ישראל, ומהם תרויח טוד הברית, והם יתנו לך. וכן עשה.

כמה

מוד אֲלֵיהּ מַה כְּתִיב וכו': אליהו, מה כתוב בו, ויבא וישב תחת רתם אחד וגו'. אמר, רבונו של עולם, אשה אחת שלחת לישראל, ודבורה שמה, שכתוב, והיא יושבת תחת תמר דבורה, זה הוא רתם שאליהו ישב תחתיו, והחזירה אותם למוטב, שכתוב עד שקמתי דבורה. ואני באתי ביניהם והכרזתי לפניהם ואיני יכול להחזירם בתשובה.

מה עַד דְּהוּא יְתִיב וכו': בעוד שהיה יושב נגלה עליו הקב"ה. אמר לו מה לך פה אליהו. בתחלה היית מקטרג ומקנא על ברית, דהיינו בימי משה, ומשראיתי בך שאתה מקנא עלי בברית ההוא, לקחתי אותו, ברצונו של משה, ונתתי אותו לך. עד שמשה אמר, הנני נותן לו את בריתי שלום. כי פנתס הוא אליהו. ועתה שהוא שלך, אינו ראוי לך לקטרג עליו, היה לך להניח את קנאתך לי, כמו בתחלה שהיה הברית שלי, ונתתי אותו לידי אחר, ולא קטרגתי עליו.

מוד מַה לָךְ פַּה: שואל, מהו פה. ומשיב,

(דפו"י דף ק"צ ע"א)

כי תשא

טז

מַגִּיה ^ט הַהוּא נִבְזָזָא דְיָתֵב לִיה מִשָּׁה. דְתַנֵּן, מַאי דְכַתִּיב ^ט וַיִּלֶךְ בְּכַח הָאֲכִילָה
הַהִיא וְגו'. עַד הֵר הָאֱלֹהִים חֲזָרְכָה. לְמַתְבַּע מַתְמָן, וְכִי מַתְמָן הָוּה בְּעֵי. אֲלֵא
לְמַתְבַּע כְּמַלְקָדְמִין, מַהֲהוּא דְגֵרִית בְּהַר הָאֱלֹהִים, בְּרִית דָּא. פִּנְחָס הוּא אֲלֵיהּ,
וְדַאי בְּדִרְגָא תְּדָא. א"ל מִשָּׁה, לִית אַנְתָּ זְכִיל לְקַבְּלָא מִנְאִי, אֲלֵא זִיל לְיַנְזַקְיָהוּ
דְיִשְׂרָאֵל, וּמַאינֵן תְּרַחַח, וְאֵינֵן יָתֵב לָךְ, וְכֹף הוּא עֲבִיד. ^י

מז פְּמָה טִיבּוּ עֲבִיד קב"ה כְּכֹל דְרָא וְדָרָא לְיִשְׂרָאֵל. תָּא תְּזִי, מַה פְּתִיב,
^ט וְאַשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אֶהְרֹן וּמֵרָיִם. ^ט וְהָא פְּמָה נְבִיאֵי הֵווּ לְבִתְר מִשָּׁה,
^ט וְאַשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אֶהְרֹן וְאַלְעָזָר וּפְנַחְסִי יְהוֹשֻׁעַ ^ט וְאַלֵּיהּ וְאַלִּישֻׁעַ, וְכַמְה
שָׂאָר צְדִיקֵי וְחֲסִידֵי מְבַעֵי לִיה. אֲלִין תְּלַתָּא אַמְאִי. אֲלֵא אָמַר קב"ה, עֲמִי, בְּנִי,
^ט אַמְאִי לֹא תִדְרָוּן לְכֹל טְבִין דְעַבְדִּית לְכוּ, ^י דְשִׁדְרִית לְכוּ לְמִשָּׁה אֶהְרֹן וּמֵרָיִם.

מח לְמַלְךָ בְּשֵׁר וְדָם, דְּאִית לִיה מְדִינָתָא, וְשִׁדְר לְגַבְהָ, גּוּבְרִין, אַפְרָפִין
^י וְרַבְרָבִין, דִּיהוּן מְנַהֲלֵי עֲמָא, וּמְעִינִין בְּהוּ, וְכַדִּינִיָּהוּ. מֵאן אַצְטְרִיף לְמַהוּ
זְקוּק בְּמִזְוִנִיָּהוּ, בְּמַלִּין דְיִצְטְרָכוּן. לָאו עֲמָא דְמְדִינָתָא, בְּעַל פְּרִתִּיָּהוּ יִצְטְרָכוּ
לְעִינָא בְּהוּ, וּלְמִיָּהב לְהוּ יִקְרָא.

מט שְׁדִרִית לְמִשָּׁה, ^י אִיהוּ ^י אִיִּתִי קְמִיִּכוּ וְיָמֵן לְמִיכָל, וְנַהִיל לְכוּ
וּלְבַעֲרִיִּכוּ, וְלְבַעֲרִיִּכוּ, וְאַשְׁתַּדֵּל ^י בְּדִינֵיכּוּ, וּבְכֹל מַה דְאַצְטְרִיף לְכוּ. שְׁדִרִית
לְאַהְרֹן, ^י אִיִּתִי הִיכְלִין דְעַנְנֵי יָקָר לְחַפְּאָה עֲלֵיכּוּ, כְּמַלְכִין. אַסְחִי לְכוּ בְטַלִּי
יָקָר, דְלֹא אַתְרָקְבוּ לְבוּשֵׁיכּוּן וּמְנַעֲלִיכּוּן, וְהוּוּ מַתְחַדְשֵׁי בְכֹל יוֹמָא. שְׁדִרִית לְמֵרָיִם,

ח'לופי גרסאות

ר ברפויי כתב חסר. ט וכו'. ת ל"ג ואלוהו. א ל"ג אמאי;
אלמלא. ב מוסף אלא דשדריה. ג מברכיך. ד דאיהו.
ה אתי. ו ל"ג למיכל. ז במזונייכו; מוסף בדינייכו ובמזונייכו.
עני יקר; אייתי לכו עני יקר.

מסורת הזהר

(מ"א יט) ז"ח כג ט"א שי"ד שכ"ו שכ"ז. י' (מיכה)
(ו) ח"ג קפא:
ח איהי [אתן] היכלך לעני לכו עני יקר; אייתי לכו עני יקר.

דרך אמת חן אותו אוצר.

משה אהרן ומרים

בשבילם, שלא יחסר להם מאומה, ולתת להם
כבוד.
(ט) שְׁדִרִית לְמִשָּׁה, אִיהוּ וְכו': שְׁלַחְתִּי
אֶת מֹשֶׁה, הוּא הִבִּיא לְכַם מִן לְאֲכוּל, וְנַהֵג
אֶתְכֶם וּבְנִיכֶם וּבְעִירְכֶם, וְהִשְׁתַּדַּל בְּדִינֵיכֶם,
וּבְכֹל מַה שְׁצִרְיָךְ לְכַם. שְׁלַחְתִּי אֶת אֶהְרֹן, הִבִּיא
הִיכְלוֹת שֶׁל עַנְנֵי כְבוֹד לְכַסּוֹת עֲלֵיכֶם, כְּמַלְכִים,
רַחֵץ אֶתְכֶם בְּטַלִּי כְבוֹד, שֶׁלֹּא יִרְקְבוּ
לְבוּשֵׁיכֶם וּמְנַעֲלֵיכֶם, וְהָיוּ מַתְחַדְשִׁים בְּכֹל יוֹם.
שְׁלַחְתִּי אֶת מֵרָיִם, הִבִּיאָה בָּאֵר לְהַשְׁקוֹת אֶתְכֶם,
וּשְׁתִּיתֶם אֹתָם וּבְעִירְכֶם. הֵם נִתְּנוּ לְכַם,
וּמִשְׁלַחֵם אֲכַלְתֶּם וּשְׁתִּיתֶם וַיִּשְׁבַּחְתֶּם בְּחֹפֶת
כְּבוֹד שְׁלַחֵם וּמִשְׁלַחֵם לֹא נִתְּתֶם כְּלוּם. וְלֹא
עוֹד, אֲלֵא שֶׁהִשְׁתַּדְּלוּ בְּשִׁבְלֵיכֶם וּלְקַחְתּוּ הַמַּשָּׂא
שְׁלַחֵם עַל צוּאֵרָם, וְהִיתֶם מַחֲרָפִים וּמְגַדְפִים
אוֹתָם.

א"ר

הסולם

כאמר

מז כְּמַה טִיבּוּ עֲבִיד וְכו': כְּמַה טוֹבָה
עֲשֵׂה הַקְּבִ"ה עִם יִשְׂרָאֵל בְּכֹל דּוֹר וָדוֹר. בּוֹא
וּרְאֵה, מַה כְּתוּב, וְאַשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת מֹשֶׁה אֶהְרֹן
וּמֵרָיִם. שׁוּאֵל, וְהָרִי כְּמַה נְבִיאִים הָיוּ לְאַחַר
מֹשֶׁה, וְהָיָה צְרִיךְ לומר, וְאַשְׁלַח לְפָנֶיךָ אֶת
מֹשֶׁה אֶהְרֹן אֲלְעָזָר וּפְנַחְסִי יְהוֹשֻׁעַ וְאַלֵּיהּ
וְאַלִּישֻׁעַ, וְכַמְה שָׂאָר צְדִיקִים וְחֲסִידִים. אֵלוּ
שְׁלֹשָׁה בְּבֹד, לְמַה. וּמְשִׁיב, אֲלֵא אָמַר הַקְּבִ"ה,
עֲמִי בְנִי, לְמַה לֹּא תִזְכְּרוּ לְכֹל הַטוֹב שְׁעִשִׂיתִי
לְכַם, שְׁשִׁלַּחְתִּי לְכַם אֶת מֹשֶׁה אֶהְרֹן וּמֵרָיִם.
מח לְמַלְךָ בְּשֵׁר וְדָם וְכו': זֶה דּוּמָה,
לְמַלְךָ בְּשֵׁר וְדָם, שִׁישׁ לוֹ מְדִינָה, וְשִׁלַּח אֵלֶיהָ
אֲנָשִׁים שְׁלִיטִים וְשָׂרִים, שִׁיהִיו מְנַהֲלֵי הָעַם,
וַיִּתְּבוּנְנוּ בְּהֵם וּבְדִינֵיהֶם. מִי צְרִיךְ לְהִיֹּת
קָשׁוּר וּמַחֲוִיב בְּמִזְוִנֹתֵיהֶם וּבְדַבְרֵיהֶם שִׁיִּצְרָכוּ,
הָאֵם לֹא עִם הַמְדִינָה, וְלֹא אֲוֹנָסָם יִצְרָכוּ לְהַשְׁגִּיחַ
(דפויי דף ק"צ ע"א * דף ק"צ ע"ב)

כי תשא

יז

אִיִּיתֵיאת בִּינְא לְאִשְׁקָאָה לְכוּ, וְשִׁתִּיתוּן אֶתוּן וּבְעֵינְכוּן. אֵינּוּן יְהִיבוּ לְכוּן, וּמְדַלְהוּן אַכְלָתוּן וְשִׁתִּיתוּן, וְיִתִּיבְתוּן בְּתוּפְאָה דִּיקָר דִּלְהוּן. וּמְדַלְכוּן לֹא יְהִיבְתוּן לוּן. וְלֹא עוֹד, אֶלֶּא דֹאִשְׁתְּדְלוּ עֲלֵיכוּן, וְנָטְלוּ עַל צְוֹאֲרֵיהוּן מְטוּלְכוּן, וְהוּיִיתוּן מְחֻרְפִין וּמְגֻדְפִין לוּן.

ב אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָאוּ תְּנֵה אַבָּא רַחֲמָן עַל בְּנוֹי פְּקֻבָּה, וּקְנֵא הוּא דְכִתִּיב, לֹא נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב וְגו'. ת"ח רַחֲמָנוּ דִּילֵיהּ, אֲלוֹ אָמַר לֹא נָפַל דְּבַר אֶחָד מִכָּל דְּבָרוֹ וְלֹא יִתִּיר, נַח לְעֵלְמָא דְלֹא אֲתַפְרִי. אַבָּל מְדַאֲמַר מִכָּל דְּבָרוֹ הַטּוֹב, יִוָּאֲפִיק בִּישׁ לְאַחֻרָא, דְּהָא מְלָה דְּבִישׁ לֹא בְּעֵי לְמַעְבַּד.

גא וְאֵע"ג דְּאַגְזִים, וְאַרְיִם רְצוּעָה, אֶתְאֵת אֲמָא יִוָּאֲתַקְפַּת בְּדְרוּעֵיהּ יִמִּינָא, וְקָם רְצוּעָה בְּקִיּוּמֵיהּ, וְלֹא נְחִית לְתַתָּא, וְלֹא אֲתַעְבִּיד, בְּגִין דְּכְבֵּיטָא תְּדָא הוּוּ תְּרוּוּיָהּ, אִיהוּ דְּאַגְזִים, וְאִיהִי דְּאַחִידַת בִּימִינֵיהּ.

גב וְאִי תִּימָא מְנַלְן. מְמֵלָה דְּאִיהִי בְּאַתְגְּלֵיָא, דְּכִתִּיב לָךְ רַד פִּי שַׁחַת עַמְךָ, שְׂרִי לְאַרְמָא רְצוּעָה, וּמִשָּׁה דְלֹא תְּנֵה יַדַּע אַרְחָא דְּאֲמָא, שְׁתִּיק. בְּיָוֵן דְּתִמָּא קב"ה פָּה, אֲנַקִּיד לֵיהּ, וּבְכֻטֵּשׁ בֵּיהּ וְאָמַר וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי, מִיַּד אַרְגִּישׁ מִשָּׁה, וְאַחִיד בְּדְרוּעֵיהּ יִדְקב"ה, דְּכִתִּיב זְכוֹר לְאַבְרָהָם, דְּאִ דְּרוּעֵיהּ יִמִּינָא, וּבג"כ לֹא נְחִית רְצוּעָה.

גג וְאִי תִּימָא, אֲמָא דְּאִיהִי רַגִּילָה לְאַתְדָּא בְּרְצוּעָה דְּמִלְפָּא, אֲן תְּנֵת, דְּשַׁבְּקַת מְלָה לְמִשָּׁה. שְׂאִילְנָא וְאִמִּינָא וְהָא לֹא יַדְעָנָא בְּרִירָא דְּמִלָּה, עַד דְּנַהוּי קַמִּיהּ דְּבוּצֵינָא קְדִישָׁא. פִּד אֶתּוּ לְקַמִּיהּ דְּר"ש, חֲמָא בְּאַנְפִּיָּהּ סִימָן. אָמַר עוֹלוּ בְּנֵי קְדִישִׁין, עוֹלוּ רַחֲמִין דְּמִלְפָּא, עוֹלוּ רַחֲמִין דִּילִי, עוֹלוּ רַחֲמִין אֲלֵינִי בְּאַלִּין.

מסורת הזהר
(מ"א ח).

חלופי גרסאות
ט ותשתון. י להון. כ ליג לא. ל אפיק. מ ואתתקפת.
ז ליג דקביה.

מאמר

הסולם

ועתה הניחה לי

ג א"ר יוסי, לאו וכו': אר"י, אין עוד אב רחמן על בניו כמו הקב"ה. ומקרא הוא, שכתוב, כי לא נפל דבר אחד מכל דברו הטוב וגו'. בוא וראה הרחמים שלו, אלו אמר לא נפל דבר אחד מכל דברו, ולא יותר, שהיה כולל גם דבריו הרעים, היה נוח לעולם שלא יהיה נברא, שלא היה אפשר לסבול. אבל כיון שאמר מכל דברו הטוב, והניח הרע מלאחריו, שדבריו הרעים שדבר על ישראל, הניח, ולא נתקיימו, מכאן נראה הרחמים שלו. כי דבר רע אינו רוצה לעשות.

גא ואע"ג דאגזים ואריים וכו': ואע"פ שהפחיד והרים הרצועה, באה אמו, והחזיקה בזרוע ימינו, ונשארה הרצועה במקומה, ולא (דפו"י דף ק"צ ע"ב)

גג ואי תימא אמא וכו': ואם תאמר, אמא דהיינו המלכות, שהיא רגילה לאחוז ברצועה

יה

כי תשא

נד) דאָמר רבי אבא, כל אלין חברייא, דלא רחמינ אלין * לאלין, אסתלקו מעלמא עד לא מטא זמנייהו, כל חברייא * ביומוי דר"ש, רחמינו דנפשא ורוחא תהו בינייהו, ובג"כ בדרא דר' שמעון באתגלייא תהו, דתהו אמר רבי שמעון, כל חברייא דלא רחמינ אלין * לאלין, גרמינ דלא ליהך בארע מישר. ועוד דעבדין פגימו בה, דהא אורייתא רחמינו ואחתה וקשוט אית בה. אכרְהם רחמינ ליצחק, יצחק לאכרְהם, מתחבְקן דא בְדא, יעקב תרווייהו אחידן ביה, ברחמינו, ובאחתה, * יתבין רחמייהו דא בְדא. חברייא פְהווא דוגמא אצטריכו, וְלא למעבד פגימו.

נה) כיון דתמא סימן באנפיהו, ואמר לון הכי. אמרו ליה ודאי רוח נבואה שרא על בוצינא קדישא, והכי אצטריך לן למנדע. בכה רבי שמעון * ואמר, חד מלה מאינון מלין דלחישו ולי מגו ריש מתיבתא דגנתא דעדן, דלא אמרו באתגלייא. * מלה דא סתרא איהי, ואימא לכו. בני רחמיאי, בני רחמינ דנפשיאי, מה אעביד, אמרו לי בלחישא, ואנא אימא באתגלייא. ולזמנא דנחמי אנפין באנפין, * כל אנפין יסתמכון * בְדא.

נו) בני חוכא דעבדו * עמא דלבר. ואשתתפו ביה עמא קדישא, באמא חאבו, דכתיב קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי. כבוד ישראל דא, איהו דשריא

חלופי גרמאות

ס באלין, ע ביומי. פ באלין. צ מוסיף יתבין ליה. ק אמר ר ליה. ט דא היא וליג מלה. ת מוסיף דא ברא. א ערב רב.

הסולם

מאמר

ועתה הניחה לי

רוחם זה בזה. החברים צריכים להיות כמוהם, ולא לעשות בהם פגם. שאם יחסר בהם האהבה פוגמים בערכם למעלה, באברהם יצחק יעקב, שח"ט חג"ת.

נה) כיון דחמא סימן וכו': כיון שראה ר"ש סימן על פניהם, שחכיר בהם מה שבאו לשאלו, ואמר להם כך, דחיינו עולו רחמינו דידי כנ"ל, אמרו לו, ודאי רוח נבואה שורה על המאור הקדוש, וכך נצרך לנו לדעת. השאלה הנ"ל (באות נ"ג). בכה ר"ש, ואמר, דבר אחד לי מאלו הדברים שאמרו לי בחשאי מראש הישיבה שבגן עדן, שלא אמרו לי בגלוי, דבר זה הוא סתר, ואומר לכם. בני אהובי, בני אהובי נפשי, מה אעשה, אמרו לי בחשאי, ואני אומר לכם בגלוי. ולעתיד, שנראה השכינה, פנים בפנים. כל הפנים יהיו נסמכים, דחיינו שיאירו, בסוד הזה.

נו) בני חוכא דעבדו וכו': בני החטא שעשו העם שבחוץ, דחיינו הערב רב, ונשתתפו בו העם הקדוש, חטאו באמא, שהוא המלכות, שכתוב

ברצועה של המלך, כנ"ל, איפה היתה, שהגיתה הדבר למשה. שאלתי ואמרתי ועוד אני יודע כירורו של הדבר, עד שנהיה לפני המאור הקדוש, דחיינו ר"ש. כשבאו לפני ר"ש, ראה סימן על פניהם, שחכיר בהם מה שבאו לשאול אותו, אמר בואו בניס קדושים, בואו אהובי המלך, בואו אהובי, בואו האהובים אלו על אלו.

נד) דאמר ר' אבא וכו': שאמר ר"א, כל אלו החברים שאינם אהבים אלו את אלו, מסתלקים מן העולם טרם שמגיע זמנם. כל החברים בימיו של ר"ש, אהבת נפש ורוח היתה ביניהם. ומשום זה כדורו של ר' שמעון, היו הסתוי תורה בגלוי, שהיה ר"ש אומר, כל החברים שאינם אהבים זה את זה, גורמים לעצמם שלא ללכת בדרך הישר. ועוד שעושים פגם בה, בתורה, כי התורה, אהבה ואחווה ואמת יש בה. אברהם אהב את יצחק, יצחק את אברהם, שהיו מתחבקים זה עם זה. יעקב, שניהם היו אחוים בו באהבה ובאחווה, וננתנים

(דפו"י דף ק"צ ע"ב * דף קצ"א ע"א)

יב

כי תשא

עליהו כאמא על בנין, וְדָא הוּא רְנָא דְכְתִיב, וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר. דָּא כְּבוֹדָם דִּישְׁרָאֵל, אִמָּא דְלַהוֹן. וְדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּגְלֶה כְבוֹד. דְגָרְמוּ לְשְׁכִינְתָא דְאֲתַגְלִי בְּגִלוּתָא עִמְהוֹן. וְעַל דָּא וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם, בְּמָה. בְּתַבְנִית שׁוֹר.

נז) הָכָא אִיהוּ רְנָא דְמַלְאָה, ת"ת, לְתַתָּא גּוֹ שְׁמַרִים דְחַמְרָא, דוֹרְדִין בִּישִׁין, נִפְק חַד עֲרַעְרָא, מְקַטְרָגָא, מְזִיקָא קְדַמְאָה, וְאִיהוּ בְּרְנָא דִּיּוֹקְנָא דְאָדָם. כַּד קָרִיב לְגוֹ קְדַשָּׁא. כִּיּוֹן דְאֲתַעְבְּרַת מִתַּמְנָן, וּבְעִי לְנַחְתָּא לְתַתָּא. בְּעִי לְאֲתַלְבְּשָׁא בְּלְבוּשָׁא, לְנִזְקָא עֲלֵמָא. וְנַחֲתִית הוּא וּרְתִיכּוּי. וּלְבוּשָׁא קְדַמְאָה דְקָא נְקִיט, תַּבְנִית שׁוֹר, דִּיּוֹקְנָא דְשׁוֹר, וְקְדַמְאָה לְנִזְקִין מְאִינוֹן אַרְבַּע, שׁוֹר אִיהוּ. וְאִינוֹן אַרְבַּע אַבּוֹת לְנִזְקָא עֲלֵמָא. וְכִלְהוּ תַלְתָּא דְאַבּוֹת נִזְקִין בְּר שׁוֹר, כִּלְהוּ דִּילֵיהּ, וְעַל דָּא כְּתִיב, וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדָם בְּתַבְנִית שׁוֹר.

נח) מַהוּ אוֹכַל עֵשֶׂב. הָא דְרִשְׁיָנָן בֵּיהּ. אַכְל עֲקָרָא דְמַלְאָה, מִתַּמְצִית דְלַחֲסִים וְשִׁכְעָה זִינֵי דְגָן, לִית לֵיהּ בְּהוּ חוּלְקָא. וּבְגִינֵי כַּף, אִמָּא לָא הוּת תַּמְנָן, וְלֹא יָאוּת לָהּ לְמַהוּי תַּמְנָן. וּבְגִין דְאָבָא הוּהוּ יָדַע רַחֲמֵנוּ דְאִמָּא וְאַרְחָא דִּילָהּ, אָמַר לְמַשְׁהּ, בְּנֵי רַחֲמֵי, עֵיטָא בְּתַרְוּוּיָהּ בְּדָא תְדִיר. וְדָא הוּא דְלַחֲשִׁי לִי בְּלַחֲשִׁי, דְלָא

חלופי גרמאות

ב ברוחא. ג ל"ג ולא יאות לה למהו תמן.

מסורת הזהר

(7) (תהלים ק) ח"ב רלו. ח"ג קעב. ח) (ש"א ד).

ועתה הניחה לי

הסולם

מאמר

פירוש. המוחין העליונים, נקראים יין, בסו"ה יין המשמח אלקים ואנשים, והם המוחין דשמאל, דהיינו בינה שחורה להיות חכמה, ומחמת הדינים שבשמאל, יש בסופם פסולת המכונה שמרי היין. ומפסולת הזה יצא מזיק הראשון לעולם. וכל עוד שהשמרים הם ביין, דהיינו שהמזיק דבוק במוחין דקדושה הנקראים יין, אז הוא בצורת אדם, דהיינו בבחינת המלכות שהיא צורת אדם הכלולה המקבלת כל ג' הצורות, אריה שור נשר, שהם חג"ת. וכשנפרד מן הקדושה ויורד להיות מזיק, אז מקבל צורת שור. שהיא שמאל הנפרד לעצמו ואינו מתחבר עם ד' פנים הנ"ל. ומבחינה זו נעשה מזיק. והוא הראשון לכל מזיקי העולם.

נח) מוהו, אוכ"ל עשב; שאומר, בתבנית שור אוכל עשב. ומשיב, כבר דרשנו בו, אבל עיקר הדבר, הוא שמתמצית הלחם ושבעה מיני דגן אין לו חלק בהם. אלא אוכל עשב. ומשום זה, שפגמו באמא שהיא המלכות, כנ"ל, אמא לא היתה שם ולא היה יפה לה להיות שם, מחמת שפגמו בה. ומשום שאבא, ז"א, היה יודע הרחמים של אמא והדרך שלה. אמר למשה, בני אהובי, העצה לזה, שלא יעשו

שכתוב, קום עשה לנו אלהים, אלהים ודאי, דהיינו שיעשה להם אלהים אחרים תחת המלכות הנקראת אלקים. תחת כבוד ישראל זה, דהיינו המלכות, שהיתה שורה עליהם כמו אם על הבנים. וזה הוא סוד, וימירו את כבודם בתבנית שור, זהו כבודם של ישראל, דהיינו האם שלהם, שהיא המלכות. וז"ש גלה כבוד, שגרמו אל השכינה, שהגלתה בגלות עמהם. וע"כ וימירו את כבודם. במה. בתבנית שור. (ע"י להלן אות ע"ח בהסולם).

נז) הכא הוא רזא וכר: כאן הוא סוד הדבר של תבנית שור. בוא וראה. למטה, בתוך שמרי היין, שמרים הרעים, יצא פגע אחד, מקטרג, מזיק הראשון, והוא בסוד צורת אדם, כשקרב אל הקדש. כיון שנעבר משם, מן הקדושה, ורוצה לרדת למטה, צריך להתלבש בלבוש אחד להזיק העולם. וירד הוא ומרכבותיו, ולבוש הראשון שלוקח הוא תבנית שור, דהיינו צורת שור. והראשון לארבעה אבות נזיקין הוא שור. ואלו ארבעה אבות נזיקין הם להזיק העולם. ושאר שלשה אבות נזיקין מחוץ השור, הם כולם שלו, של השור. וע"כ כתוב, וימירו את כבודם בתבנית שור אוכל עשב.

(דפו"י דף קצ"א ע"א)

כ כי תשא

תזי לגלגלה, דברא לא ינדע, ויחמי דהא רצועה אתפקנת, וידחל תדיר. אכל תרוייהו בעיטא דא, ובעיטא תרא.

נט ת"ח כתיב וירא העם כי בשש משה. מאן העם. אינון ערב רב. מאן ערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים הוו, דקראן לון ערב רב, והלא מצריים הוו, וממצרים נטלו, ואלו הוו ערבוביא דעמין סגיאין, ה הכי תהו ליה למכתב, ערב רב ועלו אתם לפי ערבוביא דלהון.

ס אלא ערב רב עלה אתם. עמא חד הוה, ולישן חד, אכל כל תרשי מצרים, וכל תרטומי דלהון הוו, דכתיב בהו, ויעשו גם הם תרטומי מצרים. דבעו למיקם לקבל פליאן דקב"ה, פיון דתמו נסין ופליאן דעבד משה במצרים, אהדרו לגבי משה. א"ל קב"ה למשה, לא תקבל לון. אמר משה, מאריה דעלמא, פיון דתמו גבורתא דילך, בעאן לאתגיירא. יחמון גבורתך בכל יומא, וינדעון דלית אלקא בר מנה. וקבל לון משה.

סא אמאי קרא לון ערב רב. אלא כל תרשין דמצרים הוו, וברישיהון יונוס וימברוס, ובשעתא דיומא הוו עבדי תדיר תרשיהו. וכל אלין תרשין עלאין, הוו מסתכלי מפי נטי שמשא, משירותא דשית שעות ומוחצה, עד שירותא דתשע ומוחצה. דהיינו ערב רבא. כל אינון תרשין זעירין, משירותא דתשע ומוחצה, עד פלגות ליליא.

חלופי גרסאות

(1) (שמות לב) ויחי לה צ"א. (2) (שמות יב) וישלה מו צ"ו. (3) (שמות ז) תקיח קי ט"ד שלי. (4) ל"ג ויחמי ה ל"ג הכי. (5) עלה. (6) ל"ג הוה. (7) ולשון אחד. (8) ל"ג הוה. (9) ל"ג ומצרים. (10) בדפויי כתב אמרו המגיהים אולי אלו הם יוחני וממרא שזכרו במנחות דף פ"ה ובשמות רבה פרק ט' אמרו יוחני וממרא אל משה תבן אתה מכניס לעפריים. (11) דשבע. (12) ל"ג ומחצה. (13) ל"ג ומחצה. (14) ל"ג ומחצה.

מסורת הזהר

מאמר

יענושו ישראל, נמצא תמיד בשנים, שאחד מגביה הרצועה והשני אוחז בה ומעכב (כנ"ל אות נ"א), וכיון שאמא אין כאן, מוטל זה עליך. וזה הוא שאמרו לי בחשאי. כי אינו ראוי לגלות, כדי שהבן לא ידע מזה, ויראה הרצועה מתתקנת ויפתח תמיד, אבל שניהם הם בעצה זו, ובעצה אחת, דהיינו, שהמגביה הרצועה והמעכבה הם בעצה אחת.

סאמר הענף

נט ת"ח כתיב וירא העם כי וכו': מי הם העם. ומשיב, הם הערב רב. ומי הם הערב רב. וכי לודים וכושים וכפתורים ותוגרמים היו, שקוראים אותם, ערב רב, והלא מצרים היו, וממצרים נסעו. ואלו היו ערב של עמים רבים, היה צריך לומר כך, ערב רב עלו אתם, לודים כושים וכדומה, לפי הערב שלהם.

(דפויי דף קצ"א ע"א)

הענף

הסולם

ס אלא ערב רב וכו': ומשיב אלא שהכתוב אומר ערב רב עלה אתם ואינו מפרש שמות העמים, כי עם אחד ולשון אחד היו, אבל כל המכשפים של מצרים וכל החרטומים שלהם היו, שכתוב בהם ויעשו גם הם חרטומי מצרים. שרצו לקום כנגד הפליאות של הקב"ה, ולהראות שגם הם יכולים לעשות כמותו. כיון שראו הנסים והנפלאות שעשה משה במצרים, חזרו אל משה. א"ל הקב"ה למשה, לא תקבל אותם. אמר משה, רבון העולם, כיון שראו הגבורות שלך הם רוצים להתגייר. יראו גבורתך בכל יום, וידעו שאין אלהים זולתך. וקבלם משה.

סא אמאי קרא לון ערב רב וכו': שואל, למה קרא אותם ערב רב. ומשיב, אלא, כל המכשפים של מצרים היו, ובראשם, יונוס וימברוס. ובשעות היום, אחד שש שעות, היו

כא

כי תשא

כב אינון עלאין דבהו, הוּוּ מסתפלי מבי גטי שמשא. דְהָא כְּדִין שְׁרָאן תִּשַׁע מָאָה וְתִשְׁעִין וְחֲמִשׁ דְּרָגִין, לְמִשְׁטָטָא עַל טוּרֵי תְּשׁוּדָּה. וְרוּחָא דְלֵהוֹן, הָוּה מִשְׁטָטָא עַל כָּל אֵינון ׀ תְּרִשִׁין בְּחִרְשִׁיהוּ. וְאַלִין הוּוּ עֲבָדֵי, כָּל מַה דְּאֵינון בְּעָאן. עַד דְּכָל מִצְרָאֵי רְחִצְנוּ דְלֵהוֹן בְּאַלִין הָוּה. וְקִרְאָן לֹון עֲרָב רַב. בְּגִין דְּאֵית עֲרָב זְעִירָא, מִתְשַׁע שְׁעוֹת * וּמְחִצָּה וּלְתַתָּא, דָּא עֲרָב זְעִירָא. וְתָרֵי עֲרָבֵי אֵינון, וְע״ד וְגַם עֲרָב רַב עָלָה אַתָּם.

כג וְחֲכֻמָּתָא דְלֵהוֹן, הָוּה סְגִי. וְאֵינון אֶסְתְּפְלוּ בְּשַׁעְתֵי דְיוֹמָא, וְאֶסְתְּפְלוּ בְּדִרְגָּא דְמִשְׁהָ, וְחִמּוּ דְהָא בְּכָל סְטְרִין בְּשִׁשׁ מִשְׁהָ: בְּשִׁשׁ שַׁעְתֵי קִדְמָאִין דְיוֹמָא, דְּאֵינון לֹא זְכַלִין לְשַׁלְטָאָה בְּהוּ, ׀ בְּשִׁית דְּרָגִין עֲלָאִין * דְּאַחִיד בְּהוּ. וּבְכָל סְטְרִין בְּשִׁית הָוּה, וּבְעִטְרִין דְּאַלִין שִׁית, הָוּה זְמִין לְרִדָּת מִן הָהָר, דְּכְתִיב כִּי בְּשִׁשׁ מִשְׁהָ לְרִדָּת מִן הָהָר.

כד מִיד וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן, אֲמָאֵי עַל אֶהְרֹן. בְּגִין לְאַתְפְּלָא בְּסִטְרָא דְיִמִּינָא, דְהָא אֵינון שְׁמָאֵלָא בְּעוּ מִגִּיהָ, וּבְגִין דְּלֵהוּי כְּלִיל בִּימִינָא, אֶתְקַנְשׁוּ עַל אֶהְרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ יְיָ אֱלֹהִים.

חלופי גרמאות

ע דרגין; מוסיף הרשין ודרגין. פ בגין שית. צ דאחידין ביה; דאחידין ביה והוא אחיד בהו. ק מוסיף אהון דהכי תנינן דבההיא שעתא ונחית משה וקביל אורייתא בלהורוי כללא דכל ישראל ואיהו קביל אורייתא בעלמא ואפילו מגלת אסתר דכתיב (אסתר ט') וקבל היהודים וקבלו היהודים מבעי ליה מאי וקבל אלא דא משה דאיהו היהודים כללא דיהודאי ויקהל העם על אהרן. ד מוסיף אלקים, אלקים ודאי בעו סטר שמאלא אשר ילכו אשר ילך מבעי ליה מאי אשר ילכו אלא אלקים שית דרגא אינון [ששת ימי המעשה ד'] כלהו בסטר שמאלא דאלקים שית אינון דאי תימא דהא שבעה אינון ההוא אלקים עלאה לא עאל בכללא.

הנעל

הסולם

מאמר

שלהם, של הערב רב, היתה גדולה. והם הסתכלו בשעות היום, והסתכלו במדרגת משה, וראו, כי בכל הצדדים בשש משה: בשש שעות הראשונות של היום, שהם לא היו יכולים לשלוט בהם, בשש מדרגות עליונות שמשוה היה אותם בהם. ובכל הצדדים בשש היה, דהיינו שהיה כלול מששה קצוות חג"ת נה"י. ובאלו ששה עטרות, של ששה שעות היום, שהם חג"ת נה"י, היה עתיד לרדת מן ההר, שכתוב כי בשש משה לרדת מן ההר.

כד מִיד, וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן; שׁוֹאֵל לְמַה עַל אֶהְרֹן, וּמוֹשִׁיב, כְּדִי לְהַכְלִיל בְּצַד יִמִּין, כִּי הַשְּׂמָאֵל יוֹצֵא מִן הַיְמִין, אֲלֵא שְׁהָם רְצוּ מִמֶּנּוּ שְׂמָאֵל, וְלֹא יִמִּין, אֲלֵא כְּדִי שִׁיתְכַּלֵּל בְּצַד יִמִּין, דְּהֵינּוּ בְּמִקוּם מוֹצֵא, נִקְהְלוּ עַל אֶהְרֹן, שְׁהוּא יִמִּין חֲסֵד. וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים.

תא

היו עושים תמיד כשפיהם. וכל אלו מכשפים העליונים היו מסתכלים מכשנוטה השמש לערוב, בשש שעות ומחצה, ועשו כשפיהם, עד התחלת תשע שעות ומחצה, דהיינו ערב גדול, שאז זמן מנחה גדולה. כל אלו מכשפים הקטנים היו עושים כשפיהם מתשע שעות ומחצה עד חצות לילה.

כב אֵינון עֲלָאִין דְּבַהוּ וכו': העליונים שבהם, שהיו מסתכלים משעה שנטה השמש, הוא, כי אז מתחילים תשע מאה וצ"ה מדרגות לשוטט על הרי חשך, ורוחם היה משוטט על כל אלו המכשפים בכשפיהם. ואלו היו יכולים לעשות כל מה שרוצים, עד שכל המצרים שמו בטחונם באלו. וקראו אותם ערב רב, משום שיש ערב קטן, שהוא מתשע שעות ומחצה ולמטה, זה הוא ערב קטן. וב' ערבים הם, וע"כ נאמר, וגם ערב רב עלה אתם.

כג וְחֲכֻמָּתָא דְלֵהוֹן הוּוּה וכו': והחכמה

(דפו"י דף קצ"א ע"א * דף קצ"א ע"ב)

כי תשא

כב

סה ת"ח, פל זמנא דתהו משה במצרים, שמא דאלהים לא דכיר, אלא שמא דיי, וע"ד קשיא ליה לפרעה בגין דלא יתא תוקפא להווא סטרא אתרא, ולא יתתקף בעלמא. השתא בעו ההיא מלה, והיינו קום עשה לנו אלהים. לנו דייקא, דאנן צריכין להאי מלה, לתקפא סטרא דילן, דתהו אתדחיא עד השתא.

סו אשר ילכו לפנינו. מאי אמרו. אלא הכי אמרו, תמינן דאתון ישאל, פל טוב וכל יקר דעלמא לכו, ואנן דחזין לבר. דלכו, ויי' הולך לפניהם יומם. אוף הכי דאלהים אשר ילכו לפנינו, כמה דאזיל קמייכו יי'. דהא רשו אית לסטרא דילן למתק אוף הכי לקמנא, אי נזמין ליה עובדא.

סז ת"ח, פל ענני יקר דאזלו במדברא, לא הוה תפיין אלא לבני ישראל לחודייהו. והוא עננא דיקר, דכתיב ויי' הולך לפניהם יומם, אלא לקמיהו. ואלין ערב רב, וכל אינון בעירי עאנין ותורין, הוה אזלו לבר ממשרייתא, לבתרייתא. ות"ח, פל אינון ארבעין שנין דקא אזלו ישראל במדברא, שום לכלוכא וטנופא לא הוה גו ענני לגו. וע"ד עאני ותורי דהוה אכלי עשב לבר הוה, וכל אינון דנטרי לון.

סח א"ר אלעזר, אבא, יאי הכי אינון ערב רב לא הוה אכלי מן מנא. א"ל ודאי הכי הוא. אלא מה דיהבין לון ישראל, כמאן דיהיב י לעבדיה. וממה הוה אכלי. מתמצית, מה דאשתאר מבתר ריחיא, פסולת. וקרא אכריו ואמר,

מסורת הזהר
(9) שמות יג) בשלח ז צ"ע.
ו ל"ג אלא שמא דהי' ת מוסף ומתקן ולהלאה שמא דהי' בגין. א יתקף. ב בעי. ג טב; טבא. ד ל"ג אלקים. ה ל"ג אבא. ו אמר. ז לעברא.

הסולם

הענף
אם נזמין לו מעשה, דחיינו עשית העגל. (עי' להלן אות ע"ט בהסולם).
סז ת"ח כ"ג ענני וכו': בוא וראה, כל ענני כבוד שהלכו במדבר לא היו חופים, אלא על ישראל בלבד. וענן היקר ההוא, שכתוב, וה' הולך לפניהם יומם, הלך לפניהם. ואלו ערב רב וכל אלו הבהמות צאן ובקר היו הולכים מחוץ למחנה באחרונה. ובוא וראה, כל אלו ארבעים שנה שהלכו ישראל במדבר, שום לכלוך וטינוף לא היה מעננים ולפנים, וע"כ צאן ובקר שהיו אוכלי עשב היו לחוץ, וכל אלו שהיו שומרים אותם.
סח א"ר אלעזר, אבא וכו': אר"א, אבא, א"כ, הערב רב לא היו אוכלים מן המן. א"ל ודאי כך הוא, אלא מה שנתנו להם ישראל היה כמי שנותן לעבדו. וממה היו אוכלים. היו אוכלים מתמצית, מה שנשאר מאחר הריחים, הפסולת. והמקרא מכריו ואמר, ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה.
בני

מאמר
סה תא חזי כ"ג וכו': בוא וראה, כל זמן שהיה משה במצרים, לא הזכיר את השם אלקים, אלא שם הויה. וע"כ רגז פרעה, שאמר, לא ידעתי את הויה. והוא משום שלא יהיה תוקף לסטרא אחרא, שלא יתחזק בעולם, כי הס"א נקראת ג"כ אלהים אחרים. עתה רצו הערב רב דבר ההוא, דחיינו לכוח השמאל שנקרא אלהים, והיינו, קום עשה לנו אלהים. לנו, הוא מדויק, שהערב רב אמרו, אנו צריכים לדבר זה לחזק את הצד שלנו, שהיה נדחה עד עתה, משום שחשה לא הזכיר את השם אלהים.
סו אשר ילכו לפנינו: שואל, מה אמרו בזה. ומשיב, אלא כך אמרו. ראינו שאתם ישראל, כל טוב וכל יקר העולם יש לכם, ואנו נדחים לחוץ. כי לכם, והויה הולך לפניהם יומם. אף אנו רוצים כן, אלהים אשר ילכו לפנינו, כמו שלפניכם הולך הויה. כי יש רשות לצד שלנו ללכת ג"כ לפנינו, (דפו"י דף קצ"א ע"ב)

כג **כי תשא**
 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרָא. וַיֵּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מֶן הוּא, וְלֹא שָׂאָר עָרַב רַב, עָאנִי וְתוֹרִי, דְּתוֹוּ בִּינֵייהוּ.
סט עַד הַשָּׂמַיִם, הוּוּ אֲתַפְּפִין אֵינוֹן עָרַב רַב וְהַשָּׂמַיִם קָמוּ וַיָּבִעוּ עוֹבְדָא, לְאַתְקַפָּא לְסִטְרָא אַחֲרָא. אָמְרוּ, אוּ נְהָא פְּלָנָא עָמָא תְּדָא, וְנַהוּי בְּכֻלָּא עִמְכוֹן, אוּ יְהָ לָן מֵאֵן דִּיִּסְהָ קָמְנָא, כְּמָה דִּיִּסְהָ אֶלְהָכוֹן קְמִיכוֹן. אָמַר אַהֲרֹן, תִּיּוּ דְאֵלִין יִשְׁתַּתְּפוּן בְּעָמָא קְדִישָׁא, לְמַהוּי פְּלָא בְּכֻלָּא תְּדָא, וְלֹא יִתְעַרְבוּן עָמָא קְדִישָׁא בְּעָמָא דָּא, כְּכֻלָּא תְּדָא, אֶלָּא טַב אִיְהוּ לְאַפְרָשָׁא לֹון מְגוּ עָמָא קְדִישָׁא, עַד דִּיִּתִי מָשָׁה.
ע וְאַהֲרֹן לְטַב אֲתַפְּנוֹן, אֶלָּא סְגִיאִין הוּוּ מִיִּשְׂרָאֵל דְּאַשְׁתַּתְּפוּ בְּהַדִּיִּיהוּ בְּלָבָא. וּבְגִין כְּךָ, כַּד אָתָּא מָשָׁה, אֲצַטְרִיף לְכַרְדָּא וְלִלְבָנָא לְעָמָא קְדִישָׁא מֵהַהוּא חוּבָא, וְאַשְׁקִי לֹון שְׁקִיו, עַד דְּאַתְבְּרִירוּ * פְּלָהוּ וְלֹא אֲשַׁתָּאָר בְּהוּ פְּסוּלַת כְּלָל.
עא אָמַר לֹון אַהֲרֹן, * פְּרָקוּ נְזָמֵי הַזְהָב. וְכִי לֹא הָוָה לֹון דְּהִבָּא אַחֲרָא. אֶלָּא אָמַר אַהֲרֹן, בְּעוֹד דְּאִית לֹון קְטָטָה בְּכֻלָּיהוּ וּבְנִשְׁיִיהוּ, יִתְעַכְבוּן, וּבִין כְּךָ יִיְתִי מָשָׁה. תִּיּוּ, תְּגִינֵן קָשִׁים גָּרִים לְיִשְׂרָאֵל כְּפַסְפַּחַת בְּבִשְׂרַת הַחַי, כִּיִּשׁ אֵלִין, דְּלֹא הוּוּ גָרִים כְּדָקָא יְאוּת. אֵינוֹן מָה עָבְדוּ. וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם אֶת נְזָמֵי הַזְהָב אֲשֶׁר בְּאַזְנֵיהֶם. כְּמָה אֶלְפִי וְרַבּוּן הוּוּ מְנַזְמִיהוֹן תְּמָן.
עב מָה כְּתִיב, וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּצַר אוֹתוֹ בַּחֲרַט וַיְגַו. אַהֲרֹן לֹא אֶסְתַּמֵּר מֵאֵינוֹן תְּרִין חֲפִימִין דְּתוֹוּ בְּרִישֵׁיהוֹן יְדִהֲהוּא עָרַב רַב. תַּד מְנַזְמִיהוּ תְּנָה קְמִיָּה, וְאַחֲרָא תְּנָה עֶבֶד בְּחַרְשׁוּי. כִּיִּן דְּתַרְוּוּיִיהוּ אֲתִיִּיעְטוּ כְּחֻדָּא, נְטָלוּ הֵיכָא יְדִהֲבָא,

מסורת הזהר (3) שמות 10) תקיף קח ט"ד ש"ו. (ק) (שמות 10). ח ל"ג לסטרא אחרא. ט יכשילון לעמא. * בכללא. כ דאינון. ל מסיף דהבא חד.

מאמר **הסולם** **הענין**
 בני ישראל ולא אחר. ויראו בני ישראל ויאמרו מן הוא. ולא שאר הערב רב, צאן ובקר שהיו ביניהם.
סט עַד הַשָּׂמַיִם הוּוּ וכו': עַד עַתָּה הָיוּ נִכְנָעִים הָעֲרָב רַב, וְעַתָּה קָמוּ וּבִקְשׁוּ מַעֲשֵׂה לְחֻזַּק אֶת הַסִּטְרָא אַחֲרָא. אָמְרוּ, אוּ נְהִיָּה כּוֹלְנֵי עִם אַחַד, וְנְהִיָּה בְּכֻלָּל יִשְׂרָאֵל עִמְכֶם. אוּ יְהִיָּה לָנוּ מִי שִׁילַךְ לְפָנֵינוּ כְּמוֹ שְׂאֵלְקִיכֶם הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם. אָמַר אַהֲרֹן, חַס וְשְׁלוֹם, שְׂאֵל וְיִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַם הַקְּדוֹשׁ, שִׂיְהִיָּה כּוֹלֵם כְּלָל אַחַד. וְלֹא יִתְעַרְבוּ עִם הַקְּדוֹשׁ בְּעַם הַזֶּה בְּכֻלָּל אַחַד. אֵלָּא טוֹב הוּא לְהַפְרִידֵם מִן עַם הַקְּדוֹשׁ, עַד שִׁיבָא מָשָׁה.
ע וְאַהֲרֹן לְטַב אֲתַכּוּן: וְאַהֲרֹן הִתְכוּן לְטוֹב, אֵלָּא הָיוּ רַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל, שֶׁנִּשְׁתַּתְּפוּ עִם הָעֲרָב רַב, בְּלִב. וּמִשּׁוֹם זֶה כִּשְׁבָא מָשָׁה, הָיָה צָרִיךְ לְבַרֵּר וּלְלַבֵּן אֶת הָעַם הַקְּדוֹשׁ מֵאוֹתוֹ (דפוי" דף קצ"א ע"ב * דף קצ"ב ע"א)

כי תשא

כד

תָּרִין ^א שְׁלִישֵׁי בִידָא דְתַד, וְשְׁלִישׁ בִּידָא דְאַתְרָא. בְּגִין דְהָכִי אֶצְטְרִיךְ בְּהַהוּא זִינָא דְחַרְשָׁא.

עג בְּכַה ר"ש, אָמַר, אִי חֲסִידָא קְדִישָׁא, אַהֲרִן מְשִׁיחָא דְאֵלֶהָא רַבָּא, בְּחִסְדוֹתָךְ נִפְלוּ בְמָה מַעֲמָא קְדִישָׁא. וְאַנְתָּ לָא תְרוּת יָדַע וְלֹא־סִתְמַרָא. ^ב מַהוּ עֲבָדוּ. כַּד מָטוּ שִׁית שְׁעֵתִין, וְיוֹמָא תְּנָה בְּמִתְקָלָא, נִטְלוּ הַהוּא דְהִבָּא דְפְרִיקוּ מְאוּדְנִיהוּן. מ"ט. בְּגִין דְמֵאן דְאַצְטְרִיךְ לְמַעֲבַד חַרְשָׁא, לָא בְּעֵי לְמִיחַס עֵינוּי עַל מְמוֹנָא. וְאַיְנוּן אֲמַרִי, שְׁעֵתָא קְיָמָא לָן, אִי אָנָן לָא מַעֲפֵבִין. לָאוּ שְׁעֵתָא לְמִיחַס עַל דְהִבָּא, מִיָּד וְיִתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם. מֵאִי וְיִתְפָּרְקוּ. כד"א ^ג מְפָרְקֵי הָרִים וּמְשַׁבְּרֵי סְלָעִים, דְחִבְּלוּ וְתַבְּרוּ אוּדְנִיָּהוּ. בְּכַה כְּמִלְקַדְמִין וְאָמַר אִי עֲמָא קְדִישָׁא אִי עֲמָא קְדִישָׁא, דְקַב"ה.

עד פֶּתַח ר"ש בְּבִכְיָה, וְאָמַר, ^ד וְהִגִּישׁוּ אֲדָנִי אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. הָא אוּקְמוּהָ תַבְרִיָּא, אֲזַן דְשָׁמַע בְּסִינֵי, ^ה כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגו'. וְאִיהוּ פְרִיק עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם מְעָלִיָּה, וְזָבִין גְּרַמְיָה לְאַחַר, ^ו תִּרְצַע. וְאַלִּין תִּיַּבֵּיָא ^ז רְשִׁיעִין, גּוֹבְרִין בִּישִׁין, בְּתִיאוּבְתָא ^ח דְלַהוּן לְמִתְדַר לְסָרְתַנְיָהוּ, לָא בְּעוּ מְנַשְׁיָהוּן וּבְגִיָּהוּן אֶלָּא תַבְּלוּ וְאוּדְנִיָּהוּ וְאַתְפָּרְקוּ מֵעוֹל שְׁמַיָּא דְפָקִיד לְהוּ מְשָׁה, וְתַבְּרוּ אוּדְנִיָּהוּ, דְלִית לֹן חוּלְקָא ^ט בְּשְׁמָא קְדִישָׁא, ^י וְעֲמָא קְדִישָׁא.

עה מָה עֲבָדוּ, פְּלִיגוּ תְּנוּוּיָהוּ הַהוּא דְהִבָּא, תַּד נָטִיל תְּרִין ^א שְׁלִישִׁין, וְתַד שְׁלִישׁ. קָמוּ ^ב לְקַבֵּל שְׁמָשָׁא, בְּשִׁית שְׁעֵתִין. עֲבָדוּ חַרְשֵׁיָּהוּ, וּבְכַלְטוּ בְּלִטְיָהוּן

חֲלוּפֵי גְרַמְיָת

ח ל"ג שלישי, נ ל"ג לאסתמרא, ס מה, ט למיתון, פ תעקר, צ רשיעיא, ק ל"ג דלהוק, ר אורחיהו; מוסיף אורחיהו ואודנייהו, ט בעמא רבא ול"ג בשמא קדישא, ועמא קדישא, ת ובעמא, א ל"ג שלישי, ב לקבלי.

מסורת הזהר

(ד) (מ"א יט) ב"א לא צ"א. (ו) (שמות כא) ח"ג קח.; (סא. ט) (ויקרא כה) יתרו צו צ"ס.

הסולם

מאמר

עג פֶּתַח ר"ש בְּבִכְיָה וכו': פֶּתַח ר"ש בְּבִכְיָה, וְאָמַר, וְהִגִּישׁוּ אֲדָנִי אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. הָרִי הַעֲמִידוּהוּ הַחֲבָרִים, אֲזַן שְׁשַׁמַּע עַל הַר סִינֵי, כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגו', וְהוּא פְרַק מַעֲצָמוּ עוֹל מַלְכוּת שְׁמַיִם, וּמְכַר עֲצָמוּ לְאַחַר, תִּרְצַע. (קְדוּשִׁין כ"ב:) וְאֵלוּ הַפּוֹשְׁעִים, הַרְשָׁעִים, אַנְשֵׁים הַרְעִים, בַּחֲשָׁקָם לְחַזוֹר לְסוּרָם, לָא בְקָשׁוּ מְנַשִּׁיָּהֶם וּבְנִיָּהֶם, אֵלָּא חִבְּלוּ בְּאוּזֵיָּהֶם, כְּלוּמַר, שְׁפַגְמוּ בְּאוּזֵיָּהֶם שְׁשַׁמַּע עַל הַר סִינֵי לָא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרָיִם עַל פְּנֵי, שׁוּחַ גְּרוּעַ מְמוּכָר עֲצָמוּ לְעַבְדָּא. וְנִתְפָּרְקוּ מֵעוֹל שְׁמַיִם שְׁצוּהָ אוּתָם מְשָׁה, וּשְׁבָרוּ אוּזֵיָּהֶם, וְגִילּוּ שְׁאִין לְהֵם חֵלֶק בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ וּבְעַם הַקְּדוֹשׁ. **עה** מָה עֲבָדוּ פְּלִיגוּ וכו': מָה עָשׂוּ, חִילְקוּ זֶהָב הַהוּא בֵּין שְׁנֵיהֶם, יוֹנוּס וְיַמְבְּרוּס כְּנִ"ל, אַחַד לְקַח שְׁנֵי שְׁלִישִׁים, וְאַחַד לְקַח שְׁלִישׁ. קָמוּ כְּנִגְדַּת הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֵׁשׁ שְׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם, עָשׂוּ כְּשִׁפְיָהֶם וּכְשִׁפּוּ בְּלַהֲטֵיהֶם, בְּכַשְׁפִּים

שִׁבְפָה

(יפו"י דף קצ"ב ע"א)

כה

כי תשא

בַּתְּרֵשָׁא דְפּוּמָא. כִּינּוּן דְּמִטָּא שִׁירוּתָא דְשִׁבְעָ, אָרִימוּ תַרְוַיְהוּ וְיִדְיָהוּ עַל יְדוּי
דְאַהֲרֹן. דְּכַתִּיב וַיִּקַּח מִיָּדָם, תַרְוַיְהוּ הוּוּ, וְלֹא יִתִיר. כִּינּוּן דְּאִיהוּ קָבִיל מִיָּדָם,
קָלָא נִפְק וְאָמַר, « יָד לִיד לֹא יִנְקָה רַע, דְּכַתִּיב פִּי כִרְע הוּא. אֵייתִי רַע לְעִלְמָא.
(עו) נְזָא דְמַלְתָּ. אֵינּוּן רְשָׁעִים חֲטִיבִין חֲרָשִׁין בְּנוּי דְּבַלְעָם חֲטִיבָא, בְּנוּי
בְּנוּי דְלִבָּן רְשִׁיעָא, חֲמוּ דְכּוּס שֶׁל בְּרָכָה בִּימִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אֲתַקֵּף יְדֵי.
י אָמְרוּ, אִי יְהָ בְּסִטְרָא דָא, הָהוּא רִישָׁא דִּימִינָא, הָא תּוּקֵפָא דִילָן פְּדָקָא יְאוּת.

(עז) כִּינּוּן דְּמִטָּא שִׁבְעָ שְׁעֵתִין דִּיּוּמָא, יְהָבוּ לִיהָ לְאַהֲרֹן מִיָּד. אִי אִיהוּ תְּוָה
אָמַר לֹוּן שׁוּוּ לִיהָ בְּאַרְעָא בְּקַדְמִיתָא, וְאַנָּא אָטוּל, לֹא הוּוּ יִכְלִין בַּחֲרָשִׁיהוּ כְּלוּם,
אֲלֵא מִיָּדָם נָטַל. וְקָרָא מִתְרַעַם וְאָמַר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. חֲמוּ מָה עֲבַד אַהֲרֹן גָּבַר
נְבִיאָה גָבַר חַכְמִים, לֹא יָדַע לְאַסְתְּמָרָא, דְּאִילוּ נָטִיל מְאַרְעָא, כָּל חֲרָשִׁין דְּעִלְמָא
לֹא הוּוּ יִכְלִין לְאַצְלָתָא. אָבַל בְּמָה אֲצִלְחוּ בְּעוֹבְדָא דָא, בְּגִין דְּוַיִּקַּח מִיָּדָם וְלֹא
מְאַרְעָא.

(עח) וַיִּצַר אוֹתוֹ בַּחֲרָט, לָאוּ כְּמָה דְחֲשָׁבִין בְּנוּי נְשָׂא, דְּעֲבַד צִיּוּרִין
בְּמַחֲוּגָה, אוּ בְּמַלְתָּ אַתְרָא. אֲלֵא אָתָּא קָרָא לְאוֹכְתָא מְלָה, דְּאַהֲרֹן יִלָּא יָדַע
לְאַסְתְּמָרָא. אִילוּ פִּד נָטַל מִיְדֵיהוֹן, הָוָה שְׂדֵי לְאַרְעָא, וְאַע"ג דִּיטוּל לִיהָ לְכַתְרָא,

חֲלוּפֵי גְרַמָּאוֹת

ג מוסיף ומגלן דמיודא דתרווייהו (יד מכל חוץ) נטל ולא יתיר דכתיב. ד מוסיף מידם חיי ולא ידוהם. ה תדיר; מוסף תדיר יתיר. ו אמר. ז דלא.

מִסוּרַת הַזְהָר

א) (משלי יא) ח"ג רכב: ת"ז תכ"ב סח: ת"ע קל. ז"ח לג ט"א ש"ג מט ט"א ש"ל פד ט"ב ש"ח. ב) (שמות לב) הקט"ז יח צ"א.

הַעֲנֵל

פירושו. כי הסטרא אחרא נמשכת משמאל, שהם רוצים להמשיך הארת השמאל ממעלה למטה. וכל חולשתם הוא, שאין להם הארת החסדים, כי בשמאל אין חסדים כנודע, לכן רצו כאן להמשיך הארת החסדים ע"י ששתפו עמהם את אהרן, שהוא חסד. וז"ש, אִי יְהָ וכו' הָא תּוּקֵפָא דִילָן כְּדָקָא יְאוּת.

(עז) כִּינּוּן דְּמִטָּא שִׁבְעָ וכו': כִּינּוּן שְׁעֵתֵינָא שִׁבְעָ שְׁעוֹת עַל הַיּוֹם, נִתְּנוּ מִיַּד לְאַהֲרֹן. אִם הוּא הִיָּה אָמַר לְהֵם, שִׁימוּ תַחֲלִילָה הַזְהָר עַל הָאָרֶץ וְאִנִּי אֶקַּח מִעַל הָאָרֶץ, לֹא הִיוּ יְכוּלִים לִפְעוֹל בְּכַשְׁפֵיהֶם כְּלוּם. אֲבָל לֶקַח מִיָּדָם. וְהַמְקָרָא מִתְרַעַם וְאָמַר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. רְאוּ מָה עָשָׂה אַהֲרֹן אִישׁ נְבִיאָה אִישׁ חֲכָם לֹא יָדַע לְהַשְׁמֵר. שָׂאלוּ לֶקַח מִעַל הָאָרֶץ, כָּל הַכַּשְׁפִּים שִׁבְעוּלָם לֹא הִיוּ יְכוּלִים לְהַצְלִית. אֲבָל בְּמָה הַצְלִיתוּ בְּמַעֲשֵׂה הַזֶּה, מִשּׁוּם, וַיִּקַּח מִיָּדָם, וְלֹא מִהָאָרֶץ.

(עח) וַיִּצַר אוֹתוֹ בַּחֲרָט: אֵינּוּן הַפִּירוּשׁ כְּמוֹ שְׁחוּשְׁבִים בְּנוּי אַדָּם, שְׁעָשָׂה צִיּוּרִים בְּמַחֲוּגָה אוּ בְּדַבְרָא אַחֲרָא, אֲלֵא הַמְקָרָא בֵּא לְהוֹכִיחַ

הַסּוּלָם

מֵאֲמַר

שבפה. כיון שהגיע תחלת שעה שבע, הרימו שניהם ידיהם על ידיו של אהרן, שכתוב, ויקח מידם, שנים היו ולא יותר. דהיינו יונוס וימברוס בנ"ל. כיון שהוא קבל מידם, יצא קול ואמר, יד ליד לא ינקה רע. שכתוב, כי ברע הוא, דהיינו, ויאמר אהרן וגו' אתה ידעת את העם כי ברע הוא. כי הביא רע לעולם. פירושו. הידים הם בחינת ג"ר, הנמשך ממעלה למטה. כיון שלקח מידיהם, יכלו לתת כח למשיכת החכמה ממעלה למטה, שהוא תבנית שור של הסטרא אחרא. ואלו לקח מן הארץ, שהוא בחינת ו"ק, ממטה למעלה, לא נמשך משם כלום לסטרא אחרא.

(עו) רְזָא דְמַלְתָּ אֵינּוּן וכו': הַסּוּר שֶׁל הַדְּבָר, אִילוּ הִרְשָׁעִים הַחֲטָאִים הַמְכַשְׁפִּים, הִיוּ בְּנוּי שֶׁל בַּלְעָם הַרְשָׁע, בְּנוּי בְּנוּי שֶׁל לִבְן הַרְשָׁע. רְאוּ שְׁכּוּס שֶׁל בְּרַכָּה, דְּהִינּוּן הַמְּלֻכּוֹת, הוּא בִּימִין, וּמִן הַיְמִין, דְּהִינּוּן מַחֲסַד, הוּא מִתְחַזֵּק תְּמִיד. אִמְרוּ, אִם יִהְיֶה בְּצַד הַזֶּה, דְּהִינּוּן בְּסִטְרָא אַחֲרָא, רֵאשׁ הָהוּא שֶׁל יְמִין, דְּהִינּוּן אַהֲרֹן. יְהִיָּה הַעֲצָמָה וְהַכַּחַשׁ שֶׁלְנוּ כְּרָאוּי.

(דפו"י דף קצ"ב ע"א)

כי תשא

כו

לא תהו אצלח עובדא בישא דא. אכל בכלא סיועא בישא תהו, דנקיט דתבא, וטמריה מעינא, ביש בתר ביש, מאי ויצר אותו בחרט. דשוי כל דתבא בכיסא תדא, ואסתמר מעינא. כדין סליק פלא לעובדא.

עמ בספרא דתנוף אשכחנא, דתהו אמר הכי, ברא יחידא יתילד להתוא רישא תנוף, וכד ייתון מבשרא דתמרי, יטעין ליה, בתהוא ידעיל מרגלן בגין דתבא, בלא דעתא דיליה, ודיוקנא יצייר בציורא בחרט. מאי בחרט. בחרט אנוש. דא קלמוסא דאנוש חייבא, ידאטעי לכני נשא.

חלופי גרמאות

ח הכא. ט בישא באור ביש. י ליג מעינא. כ דנטיל. ל צייר. מ ליג בחרט מאי בחרט; ליג מאי בחרט. נ דטעי.

העגל

הסולם

מאמר

מררו בקדושה, ונקהלו על אהרן, שהוא מצד ימין שהוא חסד, ואמרו לו, עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו. אלהים הוא שם השמאל, שמקומו באחוריים של המלכות, ובקשו ממנו שיתקן אותם להיות בבחינת פנים, דהיינו שיהיו להם חסדים, וז"ש שילכו לפנינו, דהיינו בבחינת פנים, ואז יוכלו לינק ממנו גם הם. וז"ש לעיל (אות ט"ו) אלהים אשר ילכו לפנינו כמה דאזיל קמייכו הויה, דהיינו כמו שהויה הוא אל המלכות דחסדים בבחינת פנים, כמ"ש והויה הולך לפנייהם וגו', כן יהיה לבחינת השמאל בבחינת פנים, ואז יוכלו לקבל ממנו גם הם. וז"ש, דהא רשו אית לסטרא דילן למהך אוף הכי לקמנא, שיש גם רשות לסטרא אחרא שלנו ללכת ג"כ לפנינו, דהיינו בבחינת פנים. אי נזמין ליה עובדא, דהיינו מעשה העגל. וז"ש לעיל (אות נ"ו) באמא האבו וכו' דכתיב וימירו את כבודם בתבנית שור. כי המירו את כבודם, שהיא המלכות, שהיתה בבחינת הפנים שהם חסדים, והמירו בעגל, שהוא קו שמאל, ועזבו בחינת התקון דפנים של הנוקבא.

וזה אמרו כאן, יטעון ליה בההוא דעיל מרגלן בגין דדהבא. כי מרגלן הן בחינות המסך דמלכות המאיר בקו ימין, הנקרא מרגלא, כנ"ל (אות ז') שאומר, סגדין לגבי האי נהורא דנהיר באתר דשמשא עד לא יפוק וכו' וקראן להאי נהורא, אלהא דמרגלא דנהיר. הרי שהמרגלא הוא ימין המאיר. וזגין דדהבא, הם בחינת השמאל, המכונה זהב. וכיון שהמדובר הוא בסטרא אחרא, מכנה אותם זגין דדהבא, כלומר שיש להם תוכן ריק כמו זגים. והערב רב הטעו את אהרן להכניס מרגלן אלו המאירים בחסדים

להוכיח דבר, אשר אהרן לא ידע להשמר כי אם, כשלקח הזהב מידם היה משליכו לארץ, ואע"פ שיקח אותו אח"כ מן הארץ, לא היה מצליח מעשה רעה הזה. אבל בכל היה עזרה רעה, שלקח הזהב והסתירו מעין. שמפרש ויצר אותו בחרט, שצדד אותו בסדין. רעה אחר רעה, אחת במה שלקח מידם, שניה, שלא השליכו לארץ אחר שלקח מידם. ושלישית במה שצדד אותו בחרט והעלימו מן העין. מהו ויצר אותו בחרט. הוא ששם כל הזהב בכיס אחד, ונשמר מדאיה של העין. או עלה הכל והיה למעשה.

עט בספרא דתנוף אשכחנא וכו': בספרו של תנוף מצאתי, שהיה אמר כך. בן יחיד יולד לראש הלבן ההוא, דהיינו אהרן שנולד מצד החסד, ששורשו נקרא ראש הלבן. וכשיבואו אלו שהם מבשר חמורים, דהיינו הערב רב, שנא' עליהם בשר חמורים בשרם, יטעו אותו בזה. להכניס מרגליות תוך פעמוני זהב, בלא דעת שלו, ויציר צורה בציור בחרט. מהו בחרט, היינו בחרט אנוש, זהו העט של אנוש הרשע שהטעה את בני האדם.

ביאור הדברים. כי המלכות יש לה ב' בחינות שהם אחורים ופנים. אשר באחורים היא כולה שמאל בלי ימין כלל, דהיינו חכמה בלי חסדים. ובפנים היא כולה ימין בלי שמאל דהיינו חסדים בלי חכמה. ולפיכך נרחק הסטרא אחרא מן הקדושה, כי הסטרא אחרא הוא שמאל, וע"כ, מפנים של המלכות לא יוכלו לינק, כי שם אין בחינת שמאל כלל. ומאחורים של המלכות אינם יכולים לינק, כי שם חשך ואין אור כלל, כי חכמה בלי חסדים אינה מאירה.

ולפיכך הערב רב, שהם מכשפים מצרים,

(דפו"י דף קצ"ב ע"א * דף קצ"ב ע"ב)

כז

כי תשא

פ וְדַאי דָּא בְּרִיָּא דְמִלָּה, דְּאָנוּשׁ פֶּד אֶטְעֵי עֲלָמָא, בְּקִלְמוּסָא תְּוָה רְשִׁים רְשִׁימִין, דְּכָל דְּיוֹקְנִין וּפְלַחְנִין נִכְרְאִין בְּהוּא קִלְמוּסָא, וְעִיד ״פְּתִיב בְּחֶרְט, תְּוָה דְּאֶשְׁתְּמוּדַע לְמַעַבְדַּד הָכִי. וְדָא הוּא בְּרִירוֹ ״דְּמִלָּה.

פא וְכֹלָא תְּוָה, דְּוִדָּא בְּכִיסָא אַרְמֵי דְהַבָּא, וְכִסִּי לִיָּה מְעִינָא, כְּמָה דְאָמְרוּ אִינוּן חֲרָשִׁין, וְהָכִי אֶצְטְרִיךְ בְּזַיְנֵי דְחֲרָשִׁין אֲלִיָּן. וְדָא הוּא עוֹבְדָא דְחֲרָשִׁין אֲלִיָּן, מִלָּה דְאֶצְטְרִיךְ בְּאֶתְגְּלִיא, לְאֶתְגְּלִיא לְכַתְר, אֶצְטְרִיךְ טְמִירוֹ וְכִסּוּיָא בְּקִדְמִיתָא, ״דִּיתְפְּסֵי מְעִינָא, וְכַתְר יְפוֹק אוּמְנָא לְאוּמְנוּתֵיהּ. וּמִלָּה דְאֶצְטְרִיךְ בְּכִסּוּיָא לְכַתְר, אֶצְטְרִיךְ בְּאֶתְגְּלִיא בְּקִדְמִיתָא.

חלופי גרמאות

ס מוסיף קלמוסא רשים רשימו. ע הוא. פ ל"ג דמלה. צ דאחסי.

הנפ

הסולם

מאמר

אינה אוחות אלא ב' הקוין ימין ושמאל, אבל קו אמצעי אין להם. אמנם הם דבוקים רק בקו שמאל לבד, אבל אי אפשר להמשיך קו שמאל אם לא המשיך מקודם קו ימין. כי אותו המסך העולה ועושה ו"ק בלי ראש במדרגה, כשהוא בבחינת קו ימין, הוא יורד ומוציא ג"ר במדרגה כשהוא בקו שמאל. וע"כ הם מוכרחים להמשיך תחילה הקו ימין כדי לגלות שוב הג"ר בקו שמאל. ותדע שמסך הזה שמעלים אל המדרגה למעטה מג"ר כשהיא בקו ימין, הוא נקרא עט או קולמוס. כי בדומה לעט סופר, שמורד ומגלה צורת האותיות לכאן ולכאן על ידי העט, כן המסך שמעלים בקו ימין למעט המדרגה, בו תלוי כל הצורה של גדלות המדרגה היוצאת בקו שמאל.

וזה אמרו, הוה רשים רשימין דכ"פ דיוקנין ופולחנין נכראין בהווא קולמוסא, שכל הצורות של השמאל הנוהגים בעבודה זרה תלויים ויוצאים מן הקולמוס, שהוא מסך הגורם הקטנות והמיעוט בקו השמאל שזו"ה, ויצר אותו בחרט, דהיינו שהעלה החרט שה"ס הקולמוס והמסך וצר אותו תחילה במיעוט והעלם דקו ימין, ואח"כ נמשך הגדלות דשמאל הס"א המכונה עגל, או שור.

וז"ש, ודא הווא עובדא דחרשין א"י, מ"ה דאצטריך באתגליא לאתגליא לכתר, אצטריך טמירו וכיסויא בקדמיתא, דהיינו כמו שאמרנו, שאינם יכולים לגלות קו השמאל, ולינק ממנו מטרם שממשיכים תחילה את קו הימין, ע"י העלאת המסך שהוא הקולמוס, להעלים המדרגה. וז"ש, וכ"פ הוה, דודאי בכיסא ארמי דהבא וכסי ליה מעינא, כי ב' הפירושים במלה

חרט

בחסדים לתוך זגין דדהבא שהם השמאל החשכים, ויאירו, ואז יוכלו לינק מן השמאל. ובוה תבין מ"ש שם (באות ט') והווא מונא איהו פקידא ע" דהבא וע" מרגלן סומקן וכו' למשכה אתרין דדהבא ומרגלן, כי הממונה הוא מן הקדושה, וע"כ הוא כלול משניהם מימין ומשמאל, וע"כ הוא פקיד על דהבא שהוא משמאל ועל מרגלן סומקן, שהם מימין. וע"כ הנגרים אחר הסטרא אחרא, עובדים לו ומקריבים קרבנות, למצוא המקומות שמרגלן ודהבא נמצאים ביחד, שיוכלו לינק מצד שמאל. ע"ש.

פ ודאי דא ברירא וכו': ודאי זהו בירוורו של הדבר, אשר אנוש בעת שהטעה העולם, לעבוד ע"ו, עם העט שלו, היה רושם רשימות, של כל הצורות ועבודות זרות עם עט ההוא. וע"כ כתוב, בחרט, שירה, בחרט ההוא הנודע לעשות כך. וזהו בירוורו של הדבר.

פא וכ"פ הוה דודאי וכו': והכל היה, כלומר שב' הפירושים של המלה חרט, דספרא דחנוך ושל ר"ש, היו שם, כי ודאי השליך הזהב בכיס, והסתירו מעין, כנ"ל (אות ע"ח) בדברי ר"ש, כמו שאומרים המכשפים, וכך צריך להיות במיני כשפים אלו, שכך הוא מעשה המכשפים האלו, שדבר הצריך גילוי, להתגלות אחר כך, צריך מקודם להסתיר וכיסוי. דהיינו שיתכסה תחילה מן העין, ואח"כ יצא האומן לאומנותו לגלותו. והדבר שצריך אחר כך לכיסוי, צריך בתחלה להיות בגלוי.

פירושו. כי זה לעומת זה עשה האלקים, וכל מה שיש במדרגות הקדושה יש כנגדו בסטרא אחרא. וכל ההפרש הוא, שהס"א

(דפו"י דף קצ"ב ע"ב)

כה

כי תשא

פב השתא בני רחמימאי, רחמימין דנפשא, מה אעביד, ודאי אצטריכנא לגלאה, אציתו ואטמירו מלין. בסטר קדושה ההוא, אלהים דקשוט, מלך על עלמא, בתלת עלמין אתתקף. בבריאה. ביצירה. בעשיה. והא אתמר, וזא דכל תדא ותדא תכא. לקבל בריאה, ויקח מידם, מלה דלא תהו ביה עד פען פלום. לקבל יצירה, ויצר אותו בחרט. לקבל עשיה, ויעשהו עגל מסכה. מאן תמא תרשין בכל עלמא פאלין.

פג השתא אית למימר, וכי לא פתיב ואשליכהו באש, ולא יתיר, וכדין ויצא העגל הזה. והשתא את אמרת ויעשהו עגל מסכה. אלא ח"ו דאחרן עבר, וקרא אוכח דכתיב ויקח את העגל אשר עשו. אבל ממה דכתיב ויקח מידם, וכתיב ויצר אותו. מחילא דתרין אלין, אתעביד פלא. פכיוול הוא עביד ליה, דאי תרין אלין לא הו, לא ואתעביד ולא נפק לאומנותא. אבל מאן גרם דאתעביד. אינון תרין. בעוד דאיהו לקח מידם, אינהו עבדי תרשייהו, ומלחשי בפומייהו, ומשכי רוחא לתתא, מן סטרא אתרא.

פד ומשכו תרין רוחין בתדא, חד מן דקר, וחד מן נוקבא. דכר אתלבש בדיוקנא דשור. נוקבא בדיוקנא דחמור, תרווייהו הו כלילן בתדא. אמאי תרין

חלופי גרמאות

ק מלין; אלין; מוסף עלמין אלין. ד יתעביד. ו ל"ג גרם. ח באינון. א מוסף תרין, כביכול ויעשה איהו ודאי עשהו. ב מוסף ומשכי זעיר.

מאמר	הסולם	העגל
חרט, אם כבספרא דהנוך ואם כר"ש, שהם ענין אחד, כי ר"ש פירש ויצר אותו בחרט, שהשליכו בכיס כדי להעלימו מעין, דהיינו להעלימו מג"ך שנק' עין, שהכונה היא, שהם המשיכו תחילה ההעלם והקטנות הנוהג בקו ימין, וממש כן הוא גם לדברי חנוך, שצר אותו בחרט אנוש, שהוא ג"כ העלאת המסך להעלים ולמעט המדרגה בבחינת קו ימין. כמבואר, שעל פיה מכוונת אח"כ הגדלות שבשמאל.	כתוב, ויצר אותו בחרט. וכנגד עשיה, כתוב ויעשהו עגל מסכה. מי ראה בכל העולם מכשפים כאלו.	פג השתא אית למימר וכו': עתה יש לומר. וכי לא כתוב, ואשליכהו באש, ולא עשה יותר, ויצא העגל הזה, ועתה, אתה אומר ויעשהו עגל מסכה. ומשיב, אלא חס ושלום שאהרן עשה העגל, והכתוב מוכיח, שכתוב, ויקח את העגל אשר עשו, ולא כתוב אשר עשה. אבל ממה שכתוב, ויקח מידם, וכתוב, ויצר אותו, היינו שמכח שנים אלו יונוס וימברוס, נעשה הכל, דומה כביכול שאהרן עשה אותו, ואם אלו שנים לא היו, לא היה נעשה העגל, ולא יצא לאומנות, אבל מי גרם שיעשה, אלו השנים, כי בעוד שאהרן לקח מידם, הם עשו כשפיהם ומלחשים בפיהם, ומשכו רוח למטה מן הסטרא אתרא.
פב השתא בני רחמימאי וכו': עתה בני אהובי, אהובי נפשי, מה אעשה ודאי אני צריך לגלות, הקשיבו והסתירו הדברים. בצד הקדושה ההוא, אלקים אמת, שהוא מלך על העולם נתחזק בג' עולמות, בבריאה ביצירה בעשיה. וכבר למדנו הסוד של כל עולם ועולם. וכאן, המשיכו הערב רב מכל ג' עולמות אלו, כנגד הבריאה, כתוב, ויקח מידם. דהיינו שלקח דבר, מה שלא היה לו ממנו עד עתה כלום, דהיינו זוהב. זה יורה על עולם הבריאה, כי בריאה פירושו דבר חדש מה שלא היה בו מקודם לכן. כנגד יצירה,	פד ומשכו תרין רוחין וכו': ומשכו ב' רוחין ביחד, אחד מן דכר ואחד מן נוקבא, רוח הזכר נתלבש בצורת השור, רוח הנקבה בצורת החמור, ושניהם היו כלולים יחד. ולמה ב' אלו. אלא שור כבר למדנו, שהוא משום	

(דפו"י דף קצ"ב ע"ב)

כ"ט

כי תשא

אלין. אלא שור הא אתמר. תמור אמאי. בגין דתךשין אלין דמצראי, פתיב בהו,
א אשר בשר תמורים בשךם.

פח ועל דא, כל אינון דישראל דמיתו, אתחברו בהדיהו בלבהון. ובגין
דהו תרין דיוקנין, פתיב אלה אלהיך ישראל, ולא פתיב זה, אלא אלה, תרין
הו פחדא, אשר העלוד מארץ מצרים. העלוד ולא העלך פתיב.

פז ויעשהו עגל מסכה ויאמרו. ויאמר לא פתיב, אלא ויאמרו, דאחרן
לא אמר מדי. תנינן, מאה ועשרים וחתמש קנטרין הו ביה.

פז הו פתיב, ויקח מידם. וכי בידם הו כל אלין קנטרין. אלא מפללא
דאינון קנטרין נטלו מלי ידיהו, וההוא ועיר אסתלק על כלא, פאילו הוה
כלא בידיהו.

פח ת"ח, מה פתיב וירא אהרן ויבן מזבח לפניו. אי חסידא קדישא,
כמה רעותך הוה לטב, ולא ידעת לאסתמרא. פיון דארמי ליה בנורא, ואתתקף
חילא דסטרא אתרא תמן בנורא, ונפק דיוקנא דשור, כמה דאתמר בתרין
משיכין דסטרא אתרא. מיד וירא אהרן. מהו וירא אהרן. תמא דסטרא אתרא
אתתקף, מיד ויבן מזבח לפניו, דאלמלא דאקדים וכנה מזבח דא, עלמא
אתהדר לתרבנא.

פז ללסטים דתוה נפיק לקפחא ולקטלא בני נשא, תמא לגיונא דמלכא,

מסורת הזהר
(יחזקאל כג) וירא קנז צ"ג. (ד) (שמות לב) לעיל אות
עז צ"ב.
ח' אלקה. ט' ל"ג מיד ויבן
מזבח לפניו. ו' ואלמלא.

מאמר
משום שהמויק הראשון של הס"א נקרא שור,
(לעיל אות נ"ז) אבל תמור למה. ומשיב, הוא
משום שבמכשפים אלו המצרים כתוב בהם,
אשר בשר תמורים בשרם.

פח ועל דא כ"ח וכו': וע"כ כל אלו
מישראל שמתו נתחברו עמהם, עם הערב רב,
בלבם. ומשום שהיו ב' צורות, שור וחמור,
כתוב, אלה אלהיך ישראל, ולא כתוב, זה,
לשון יחיד, אלא אלה, משום ששנים היו יחד.
וכן אשר העלוד מארץ מצרים, אשר העלוד
מארץ מצרים, כתוב, לשון רבים, ולא העלך.

פז ויעשהו עגל מסכה ויאמרו: לא
כתוב ויאמר, אלא ויאמרו, כי אהרן לא אמר
כלום. למדנו מאה ועשרים וחתמש קנטרין
היו בו. פירוש, מסכה, בגימטריא קכ"ה. כי
מן אלקים דקדושה עד אלהים אחרים,
מתפשטים ק"כ צירופי אלקים, שאחריהם
מתחילים אלהים אחרים, וע"כ לקחו כנגדם
(דפרי"ך קצ"ב ע"ב *) דף קצ"ג ע"א)

העגל

כי תשא

ף

דההוא לסטים נפק בחילא תקיף, ימה עבד ההוא לגיונא, אשפדל בהדי מלכא
לנפקא בארמא, ומשיף ליה ההוא לגיונא בההוא ארמא, עד דאזיל ההוא
לסטים בההוא ארמא, חמא דיוקנא דמלכא קאים קמיה, פיון דחמא ליה למלכא
דההוא ואזיל קמיה בארמא, מיד נרתע ואתדר לאחורא.

צ כן וירא אהרן דסטר אתרא אתקף, אחיד באסונותא, ואתקיף בסטר
קדושה וישוי ליה קמיה. פיון דחמא סטרא בישא דיוקנא דמלכא דקאים קמיה,
מיד אהדר לאחורא, ואתחלש תקפיה וחיליה, דהא "אתתקף, ומזבחת דא
אתגבר, ואתחלש סטרא אתרא.

צא ת"ח מה פתיב ויקרא אהרן ויאמר חג ליני מחר. חג ליני, ולא
לעגל. ולסטר קדושה עבד, ולסטר קדושה קרא ואמר. ודא אסונותא אקדים,
דאלמלא דעבד דא, לא קאים עלמא על קיומיה, ועם פל דא, לא שכיף רוגזיה
מאהרן, אע"ג דלא אתפיון לביש.

צב א"ל קב"ה, אהרן, תרין חרשין אלין משכו לך למה דבעו. חייך,
תרין בנך יפלון, ועל חובא דא ייתפסון. הה"ד ובאהרן התאנף יי מאד
להשמידו. מאי להשמידו. אלין בנוי, כד"א ואשמיד פריו ממעל, דפרי דבר
נש בנוי אינון.

צג ת"ח, אהרן שוי ליה לההוא מזבחת לפניו, ועגלא תב לאחורא. בנוי
שוו לסטר אתרא לפניו, וסטר קדושה אהדר לאחורא, דכתיב ויקריבו לפני
יי, לפני יי שוו. אתפסו בחוכה דא.

חלופי גרסאות

כ ל"ג מה עבד ההוא לגיונא. ל משיך. ח ל"ג עד ראזיל
ההוא לסטים בההוא ארמא. ו ל"ג אזיל. ס נרתח. ע דשוו.
פ אתקף. צ מוסיף מיד ויבן מזבחת לפניו, ומזבח. ק ל"ג
דעבד. ר יתפסקון; מוסיף יתפסקון ובחובא דא יתפסון. ש דפריו.

מסורת הזהר

ח (שמות לב). ו (דברים ט) ח"ג לו: ז (עמוס ב).
ח (ויקרא יוד) נח קט צ"א ת"ז תנ"ו צ. ת"ע קלו.

הסולם

הנגל

חג לה' ולא לעגל. ולצד הקדושה עשה ולצד
הקדושה קרא ואמר. וזו היא הרפואה שהקדים,
ולולא עשה זאת לא היה נשאר העולם על
קיומו. ועם כל זה לא נח כעסו על אהרן,
אע"פ שלא התכוון לרע.

צב א"ל קב"ה אהרן וכו': אמר לו
הקב"ה, אהרן, ב' מכשפים אלו משכו אותך
למה שרצו, חייך, ב' בניך יפלו, ועל חטא
הזה יהיו נתפשים. ד"ש, ובאהרן התאנף ה'
מאד להשמידו. מהו להשמידו, אלו הם בניו,
כש"א, ואשמיד פריו ממעל. כי פירות האדם
הם בניו.

צג ת"ח אהרן שוי וכו': בוא וראה,
אהרן שם למזבחת ההוא, שהוא המלכות, לפניו,
והעגל, שהוא מסטרא אחרא שם לאחוריו,
דהיינו

מאמר

הלגיון של המלך ראה ששורד ההוא יצא
בכח חזק, מה עשה אותו הלגיון, שידל את
המלך שיצא לדרך, והלגיון משך אותו בדרך
ההוא שבו השודד. בעוד שהשודד הלך באותו
הדרך, ראה צורת המלך עומד לפניו, כיון
שראה צורת המלך הולך לפניו בדרך נודעו
וחזר לאחור.

צ כך, וירא אהרן וכו': כך, וירא
אהרן, שהסטרא אחרא נתחזק, אחז ברפואה,
ונתחזק והמשיך את הצד הקדוש ושם אותו
עומד לפניו. כיון שראה הסטרא אחרא שצורת
המלך עומדת לפניו, מיד חזר לאחור ונחלש
תקפו וכתו. כי אהרן נתחזק, ומזבחת זה, שה"ס
המלכות, נתגבר, והסטרא אחרא נחלש.

צא ת"ח מה פתיב וכו': בוא וראה
מה כתוב, ויקרא אהרן ויאמר חג לה' מחר.
(דפריי דף קצ"ג ע"א)

לא

כי תשא

צד אהרן חשב, דבין כף ייתי משה, ווע"ד תהוא מזבח לא סתיר ליה משה, דאילו תהה כמה דחשבין בני נשא, מלה קנדמאה «דאכעי למשה, לנתצא ליהוא מזבח אצטריק, כמה דנבי עדו על מזבח דבית אל, ונבואתיה על תהוא מזבח תהה. אכל הכא מלה אחרא תהה כמה דאתמר. וכתיב, ויקח את העגל אשר עשו, ולא פתיב ונתן את המזבח.

צה ת"ח ויקרא אהרן. אכריז איהו בקלא ואמר. פתיב הכא ויקרא ויאמר, וכתיב ביונה ^ט ויקרא ויאמר, מה להלן פריז לדינא, אוף הכא פריז לדינא. חג ליי' מחר, נפי נבואה ביהוא רוח דמזבח, דומין דינא לשריא עלייהו. חג ליי', למעבד פכו דינא.

צו ותלת דינין הוו, חד, ויגוף יי' את העם. וחד, בכני לוי. וחד, דאשקי לבני ישראל. והיינו חג דכני לוי. ליי', דויגוף יי'. מחר, דאשקי לון משה. וביתו ביהוא ליליא, ולמחר אשתכחו נפיתין ומתין. ואינון מיין הוו מכשכשין במעיהון כל ליליא, ובצפרא אשתכחו מתין, וע"ד חג ליי' מחר. וכל אסותא דעבד אהרן, בגין דכתיב ויכן מזבח לפניו.

צז ת"ח, דכתיב וירא את העגל ומחולות, ואלו מזבח לא פתיב. דהא

חלופי גרסאות

ת ליג וע"ד. א דא בעי משה. ב דשריא. ג דחג. ד מוסף
ת"ח תהוא מזבח (דקדושה הוה).

מסורת הזהר

(ט) (יונה ג).

העגל

הסולם

מאמר

צה) ת"ח, ויקרא אהרן: היינו שהכריז בקול ואמר, חג לה' מחר. כתוב כאן, ויקרא ויאמר, וכתוב ביונה, ויקרא ויאמר, מה שם ביונה, היה כרוז לדין. אף כאן באהרון היה הכרוז לדין. חג לה' מחר, ניבא ברוח תהוא של המזבח, שהוא המלכות, שהדין עתיד לשרות עליהם. חג לה' פירושו, חגא ושבידה, דהיינו לעשות בכס דין.

צו) ותלת דינין הוו וכו': ושלושה דינים היו, אחד, ויגוף ה' את העם. אחד, בכני לוי, שהרגו בישראל. ואחד, שהשקה לבני ישראל. והיינו, חג לה' מחר. כי חג, יורה, על הריגת בני לוי. לה', יורה, על ויגוף ה' את העם. מחר יורה על שהשקה אותם משה עם אפר העגל, שהלכו לשכב באותו לילה, ולמחר מצאו נפוחים ומתים. ועל זה אמר, חג לה' מחר. וכל הרפואה שעשה אהרן, היא במה שכתוב, ויכן מזבח לפניו.

צז) ת"ח דכתיב וירא וגו': בוא וראה שכתוב, וירא את העגל ומחולות. ואלו מזבח לא כתוב. כי אהרן היה יודע שכתוב זבח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו. ודאי ניצל אהרן

דהיינו כנ"ל (אות ע"ח בהסולם) שעיקר חטא העגל היה, מה שהפכו השמאל שמקומו באחוריים, ושמו אותו בפנים ע"ש. וע"כ עתה החזיר אהרן הקדושה לפנים והעגל לאחוריים ובניו שמו את הסטרא אחרא לפניו וצר הקדושה החזירו לאחוריים. כדמיון חטא העגל, שכתוב, ויקריבו לפני ה' אש זרה, ששמו האש הזרה, שהוא הסטרא אחרא לפני ה', לבחינת פנים. הרי שבניו נתפסו בחטא זה של העגל.

צד) אהרן חשב דבין וכו': אהרן חשב שבתוך כך יבא משה, שע"כ אמר חג לה' מחר. וע"כ מזבח תהוא שעשה, לא נתן אותו משה, שאלו היה כמו שחושבים בני אדם, שבנה המזבח לפני העגל, הרי דבר ראשון שמשה היה צריך לעשות, הוא שהיה לו לנתון את מזבח תהוא. כמו שניבא עדו על המזבח של בית אל (מלכים י"ג ב') ונבואתו היה על מזבח תהוא שבבית אל, כמו שכתוב, (מלכים י"ג ל"ב) ע"ש. אבל כאן, במזבח של אהרון, דבר אחר היה, כמו שאמרנו. וע"כ כתוב, ויקח את העגל אשר עשו. ולא כתוב, וינתן את המזבח.

(דפו"י דף קצ"ג ע"א)

כי תשא

ל"ב

אָהָרֶן מִנְדַע תְּהֵה יָדַע, דְּכַתִּיב ׀ זִכַּח לְאַלְהִים יִתְרָם בִּלְתִּי לִי לְכַדוֹ, וְדָאִי אֲשַׁתְּזִיב
 אָהָרֶן בְּעִיטָא טְבָא דְדָבַר לְנַפְשִׁיהּ, וְכִלְא בְרַעוּתָא שְׁלִים טַב, ׀ דְּלֵא אֲתַפְּוִין לְבִישׁ.
 צח) א"ל ר' אֵלְעָזָר, אָבָא וְדָאִי הָכִי הוּא, וְיִשְׂרָאֵל לֵא הוּוּ. אָבֵל יִרְבַּעַם
 דְּעַבְדַּ עֲגָלִין, הָא יִשְׂרָאֵל הוּוּ, וְעֲגָל עַבְדוּ. א"ל וְדָאִי, וְאוּקְמוּהָ, אָבֵל יִרְבַּעַם
 חָטָא וְהַחֲטִיא, וְלֵאוּ כְּמָה דְאָמְרוּ. דְּוְדָאִי חוֹבָא בִישָׂא עַבְדַּ וְכַמְלָכוֹת חָטָא.
 צט) אָמַר יִרְבַּעַם, וְדָאִי יְדַעְנָא דְהָא סָטֵר קְדוּשָׁה לֵא שְׂרִיא, אֵלֵא בְּלָבָא
 דְּכָל עֲלָמָא, וְדָא יְרוּשָׁלַם. אָנָא לֵא יְכִילְנָא לְאֲמַשְׁכָּא לְהַהוּא סָטֵר יְהֵכָא, מָה
 ׀ אֲעֵבִיד. מִיד ׀ וְיִוְעֵץ הַמֶּלֶךְ וְיַעֲשֵׂ וְגוֹ. נְטֵל עֵיטָא בִישָׂא, אָמַר הָא ׀ סָטְרָא
 ׀ אֲחִירָא, יְדַאֲתַמְשְׁכָא מִיד לְכָל אֲתֵר. וְכ"ש בְּאַרְעָא דָא, דְּתִיאוּכְתִיָּה לְאֲשַׁרְאָה
 ׀ כְּגִוּיָּהּ, אָבֵל לֵא יְכִלְא לְאֲתַלְבְּשָׂא אֵלֵא בְּדִיוקְנָא דְשׁוּר.
 ק) תְּרִין עֲגָלִים אָמַאי. אֵלֵא ׀ אָמַר יִרְבַּעַם, יְכַמְדְּבְרָא הוּוּ אֵינוֹן חֲרָשִׁין,
 דְּכַתִּיב ׀ בְּשֵׁר חַמּוּרִים בְּשָׂרָם. ׀ הֵכָא, אֵינוֹן תְּרִין רוּחִין בִּישִׁין, ׀ יִתְלַבְּשׁוּ
 פְּדָקָא תְּזִי לֹון, דְּכַר וְנוּקְבָא אֵינוֹן. ׀ דְּכַר הוּוּ בְּבֵית אֵל, וְנוּקְבָא הוּוּ בְּדֵן. וּמַגּוּ
 דְּכַתִּיב, ׀ נִפְתַּ תַּטְּפְנָה שְׁפָתַי זָרָה, אֲתַמְשְׁכוּ יִשְׂרָאֵל ׀ אֲבַתְרָה יִתִּיר, דְּכַתִּיב
 וְיִלְכוּ הָעַם לִפְנֵי הָאֶחָד עַד דֵּן. וּבג"כ תְּרִין עֲגָלִין הוּוּ. וּמְשִׁיךְ לֹון יִרְבַּעַם בְּאַרְעָא
 קְדִישָׂא, וְהוּוּ חוֹבָא עֲלֵיהּ וְעַל יִשְׂרָאֵל, וּמִנַּע בְּרַפָּאן מִן עֲלָמָא. וְעֲלֵיהּ כְּתִיב
 ׀ גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ וְגוֹ.

ח'רופי גרסאות

ה ולא. ו ל"ג ובמלכות חטא. ז הכי. ח עביר. ט ל"ג
 אחרא. י דיתמשכא. כ בגוה. ל ל"ג עגלים. מ ל"ג אמר
 ירבעם. נ במצרים; במצרים ובמדברא. ס מוסיף חכא לאו;
 חכא לאו אינון מצרים אלא. ט אתלבשא. פ ל"ג דכר הוה
 בבית אל. צ אבתריה.

מסורת הזהר

י) (שמות כב) משפטים קמה צ"ל. ז (מ"א יב) תולדות
 נב צ"ז. ק) (יהווקאל כג) לעיל אות פד צ"ג. ח) (משלי
 ה) ח"ב רג; רמד. רסו; רסז. ט) (משלי כח) לך יוד צ"א.

מאמר

אהרן בעצה טובה שנתן לעצמו, לעשות מזבח
 לה', והכל היה ברצון שלם וטוב, שלא נתכוין
 לרעה.

צח) א"ל ר' אֵלְעָזָר וכו': א"ל ר"א,
 אבא, ודאי כך הוא, וישראל לא עשו העגל.
 אבל ירבעם שעשה העגלים הרי ישראל היו,
 ועשו העגל. א"ל ודאי כך הוא, והעמידוהו,
 אבל ירבעם חטא והחטיא, ולא כמו שאמרו,
 בפירוש הכתובים, שעשה העגלים רק למדאית
 העין שלא ילכו ישראל לירושלים, אבל לא
 היה בהם מחש. כי ודאי חטא רע עשה,
 ובמלכות חטא. כמו הערב רב בחטא העגל.
 כנ"ל (אות נ"ו).

צט) אמר ירבעם ודאי וכו': אמר
 ירבעם, אני יודע ודאי, שצד הקדושה אינו
 שורה אלא בלב כל העולם, וזהו ירושלים.
 אני איני יכול להמשיך צד ההוא דקדושה
 כאן. מה אעשה. מיד ויועץ המלך ויעש וגו'.
 (דפו"י דף קצ"ג ע"א * דף קצ"ג ע"ב)

הסולם

העגל

לקח עצה רעה, אמר, הרי הסטרא אחרא,
 הנמשכת מיד לכל מקום, וכל שכן בארץ
 הזוה, שחשקם לשרות בתוכו. אבל אינם יכולים
 להתלבש, אלא בצורת שור.

ק) תרין עגלים אמאי וכו': שואל, שני
 עגלים למה עשה. ומשיב, אלא אמר ירבעם,
 במדבר היו אלו המכשפים שכתוב עליהם בשר
 חמורים בשרם, ולפיכך החשיכו ב' רוחין,
 שור וחמור זכר ונקבה. כנ"ל (אות פ"ג) אבל
 לא הליבשו אותם אלא שניהם בעגל אחד.
 כאן, אותם ב' רוחות הרעים, יתלבשו כראוי
 להם ב' עגלים, כי זכר ונקבה הם, הזכר
 היה בבית אל והנקבה היתה בן. ומשום
 שכתוב, נפת תטופנה שפתי זרה, נמשכו
 ישראל אחריהם ביותר, שכתוב, וילכו העם
 לפני האחד עד דן. וע"כ היו ב' עגלים.
 והמשיך אותם ירבעם בארץ הקדושה, והיה
 עון עליו ועל ישראל, ומנע הברכות מן העולם.
 ועליו

לג

כי תשא

קא וע"ד תוּו עגלין, דהא לבושא קדמא דמתלבש סטרא אתרא שור איהו, כמה דאתמר. ואי תימא אמי איהו עגל ולא שור. אלא ודאי כף אתתוּו, וכן בכל סטרין, שירותא דלבושא זוטא איהו, והא אוקימנא.

קב ועל דא בני רחיקאי, פנין דאלהים בעו, ובסטור דאלהים אתבני יעובדא, אלהים קדישא, אימא, דאחידת תדיר בדרועא דמלכא, וסליקת רצועה, לא הות תמן, ואצטריך ליה למשה למחוי תמן באתרהא, פנין דאנקיד ליה קב"ה, אסתפל.

קג תלת זמנין אנקיד ליה. אי משה רעיא מהימנא, כמה חילף תקיף, כמה גבורתך רב. תלת זמנין אנקיד ליה, דכתיב ועתה הניחה לי הא חר. ויחר אפי בהם ואכלם, הא תרין. ואעשה אותך לגוי גדול, הא תלת. חכמתא דמשה בתלת נקודין אלין. אחיד בדרועיה ימינא, לקבל הניחא לי. אחיד בדרועיה שמאלא, לקבל ויחר אפי בהם ואכלם. אתחבק בגופא דמלכא, לקבל ואעשה אותך לגוי גדול. וכד אתחבק בגופא, תרין דרועין מסטרא דא ומסטרא דא, לא יכיל לאתנענעא לסטרא בעלמא. דא הוי חכמתא דמשה, דמיני נקודין דמלכא ידע בכל חד מנייהו, באן אתר יתתקף, ובחכמתא עבד.

קד אתו רבי אלעזר ותבריא, ונשקו ידוי. הנה תמן רבי אבא, אמר, אלמלי לא אתינא לעלמא אלא למשמע דא, די לן. בכה ואמר, ווי ר', פד

חלופי גרמאות

ק אמאי לאו שור דאיהו עגל, ד עובדתא. ש רבי. ת מנענעא וליג יכיל; מתנענען לסטור. א הנה. ב דבמילי. ג ידעי. ד אתתקף; אתקף. ה אלמלא.

העגל

הסולם

מאמר

ועליו כתוב, גזול אביו ואמו וגו'. כי פגם בור"ן שהם אביו ואמו. **קא** וע"ד הוּו עגלין וכו': וע"כ היו עגלים, כי לבוש הראשון שמתלבש סטרא אחרא הוא שור, כמו שאמרנו לעיל (אות נ"ז, ע"ש בהסולם) ואם תאמר, למה הוא עגל ולא שור. אלא ודאי כך ראוי להיות וכן בכל הצדדים, כי התחלת התלבשות הוא קטן, דהיינו עגל. וכבר העמדנו.

קב וע"ד בני רחיקאי וכו': וע"כ בני אהובי, כיון שרצו להמשיך השם אלהים, שהוא שם המלכות, ובצד אלהים נבנה המעשה, ע"כ אלהים קדוש, שהוא אמא, דהיינו המלכות, שאוחזת תמיד בזרוע המלך ומסלקת הרצועה, לא היתה שם. (כנ"ל אות נ"א) ונצרך לו למשה להיות שם במקומה (כנ"ל אות נ"ג) כיון שרמו לו הקב"ה, הסתכל וחבין. **קג** תלת זמנין אנקיד וכו': ג' פעמים רמו לו. אי משה רעיא מהימנא, כמה כחך חזק, כמה גדול גבורתך, ג' פעמים רמו לו.

(דפו"י דף קצ"ג ע"ב)

כי תשא

לד

תִּסְתַּלֵּק יִמְעַלְמָא, מֵאֵן יִנְהַר וַיִּגְלִי נְהוּרִין דְּאוּרִיִּיתָא. מְלָה דָא, בְּחִשׁוּכָא אֲתַטְמַר
עַד הַשְּׁתָּא, דְּנִפְק מִתְּמָן, וְהָא נְהִיר עַד רוּם רְקִיעָא, וּבְכַרְסֵיא דְמִלְכָא רְשִׁים,
וְקַב"ה חֲדֵי הַשְּׁתָּא בְּהַאי מְלָה. וְכַמְּה חֲדוּ עַל חֲדוּ, אֲתוּסְף מִקְמֵי מִלְכָא קְדִישָׁא.
מֵאֵן יִתְעַר מְלֵי דְחֻכְמָתָא בְּעַלְמָא דִּין כְּוֹתִיף.

קה יִתָּא חֲזִי, עַד לָא תִּטָּא אָדָם, תְּוֹה סְלִיק וְקָאִים בְּחֻכְמָה דְּנְהִירוּ עֲלָאָה,
וְלֹא תְּוֹה מִתְּפָרֵשׁ מֵאִילְנָא דְחַיִּי. כִּיּוֹן דְּאִסְגִּי תִּיאוּבְכְתָא לְמַנְדַּע, וְלִנְחֻתָא לְתַתָּא,
אֲתַמְשִׁיף אֲבַתְרִיִּיהוּ, עַד דְּאֲתַפְרֵשׁ מֵאִילְנָא דְחַיִּי, וַיִּדַּע רַע וְשָׂבַק טוֹב. וְעִיד
כְּתִיב, ^וכִּי לֹא אֶל חֲפֶז רָשַׁע אֶתָּה לֹא יִגּוּרְךָ רַע, מֵאֵן דְּאֲתַמְשִׁיף בְּרַע, לִית לִיה
דִּינָרָא עִם אִילְנָא דְחַיִּי. וְעַד לָא תִּטָּאוּ, הוּוּ שְׁמַעִין קִלְא מְלַעִילָא, וַיִּדְעִין חֻכְמָתָא
עֲלָאָה, וְלֹא דְחַלִּי. כִּיּוֹן דְּחֻטָּאוּ, אֲפִילוּ קִלְא דְלַתְתָּא, לֹא הוּוּ יִכְלִין לְמִיקָם בִּיה.

קו כְּוֹנוֹנָא דָא, עַד לָא תָּאבוּ יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעֲתָא דְקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא
דְּסִינֵי, אֲתַעְבְּר מַנְיִיהוּ זוּהֶמָא דְהַאי חוּיָא, דְהָא כְּדִין בְּטוֹל יִצְר הֶרַע תְּוֹה מְעַלְמָא,
וְדָחוּ לִיה מַנְיִיהוּ. וְכִדִּין אֲתַאֲחִידוּ בְּאִילְנָא דְחַיִּי, וְסִלְקוּ לְעִילָא, וְלֹא נְחָתוּ לְתַתָּא.
כְּדִין הוּוּ יִדְעִין, וְהוּוּ תְּמָאן, אֲסַפְקִלְרִיאַן עֲלָאִין, וְאֲתַנְתְּרִין עֵינְיִיהוּ, וְתִדְאֵן לְמַנְדַּע
וְלִמְשַׁמַּע. וְכִדִּין חָגַר לֹן קַב"ה, חֲגִירִין דְּאֲתוּוֹן דְּשַׁמָּא קְדִישָׁא, דְּלֹא יִכִּיל
לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיִיהוּ הַאי חוּיָא, וְלֹא יִסָּב לֹן כְּדַבְּקִימִיתָא.

קיז כִּיּוֹן דְּחֻטָּאוּ בְּעַגְלָא, אֲתַעְבְּרוּ מַנְיִיהוּ כָּל אֵינּוֹן דְּרַגִּין, וְנְהוּרִין עֲלָאִין,
וְאֲתַעְבְּרוּ מַנְיִיהוּ חֲגִירוּ מְוִינִין, דְּאֲתַעְטְרוּ מְשַׁמָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאֲמַשִּׁיכוּ עֲלֵיִיהוּ

חלופי גרסאות

1 ומכאן עד אות ק"כ נרפס בספר בראשית ב' מן אמצע
אות דפ"ח עד אות ש"י עם כל החלופי גרסאות ע"ש.

מסורת זוהר

(ט) (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב.

העגל

שחטאו ישראל, בשעה שעמדו על הר סיני
נעבר מהם זוהמת הנחש, כי אז היה ביטול
יצר הרע מן העולם, ודחו אותו מהם. ואז
נתאחדו בעץ החיים ועלו למעלה למדרגות
העליונות, ולא ירדו למטה. אז היו יודעים,
והיו רואים מראות העליונות דו"א, והאירו
עיניהם, והיו שמחים לדעת ולשמוע. ואז חגר
אותם הקב"ה חגורות של אותיות השם הקדוש,
שה"ס עדים מהר חורב, שהנחש לא יוכל
לשלוט עליהם, ולא יטמא אותם ככתחילה,
במחצרים.

קז כִּיּוֹן דְּחֻטָּאוּ בְּעַגְלָא וכו': כִּיּוֹן
שחטאו בעגל, נעבר מהם כל אלו המדרגות
והאורות העליונים, ונעבר מהם חגורות
מזוינות שנתעטרו מן השם הקדוש העליון.
והמשיכו עליהם את נחש הרע ככתחילה,
וגרמו שוב מות לכל העולם. ואחר כך מה
כתוב, וירא אהרן וכל בני ישראל את משה.
והנה

הסולם

מאמר

הוא מאיר עד רום הרקיע, ורשום בכסא
המלך, והקב"ה שמח עתה בדבר זה. וכמה
שמחה על שמחה נתוסף לפני המלך הקדוש.
מי יעורר דברי חכמה בעולם כמותך.

קה תִּיא חֲזִי, עַד וכו': בּוֹא ורֵאָה מִטְרָם
שחטא אדם היה עולה ועומד בחכמה של
הארה העליונה, ולא היה נפרד מעץ החיים.
כִּיּוֹן שֶׁהַגְּדִיל חֲשַׁקוּ לְדַעַת טוֹב וְרַע וְלִרְדַת
לְמִטָּה, נִמְשַׁךְ אַחֲרֵיהֶם דַּס"א, עַד שֶׁנִּפְרַד מֵעֵץ
הַחַיִּים וַיִּדַּע הֶרַע וְעוֹב הַטּוֹב. וְעִ"כ כְּתוּב, כִּי
לֹא אֶל חֲפֶז רָשַׁע אֶתָּה לֹא יִגּוּרְךָ רַע. שְׁמִי
שֶׁנִּמְשַׁךְ אַחֲרַי רַע אֵינּוּ יִכְוֹל לְדוֹר עִם עֵץ
הַחַיִּים. וּמִטְרָם שֶׁחֲטָאוּ הָיוּ שׁוֹמְעִים קוֹל
מִלְּמַעְלָה, מְבִינָה, וְהָיוּ יוֹדְעִים חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה
וְלֹא יִרְאוּ, כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ אֲפִילוּ בְּקוֹל שֶׁל מִטָּה,
מְזוּיָן, לֹא יִכְוֹל לְעַמּוֹד בּוֹ. שְׂכַתוּב, אֵת קוֹלְךָ
שִׁמְעֵתִי בְּגַן וָאֵירָא וְגו'.

קז כְּוֹנוֹנָא דָא עַד וכו': כִּיּוֹן זֶה, מִטְרָם

(דפו"י דף קצ"ב ע"ב)

לה

כי תשא

חוקא בישא כמלקדמין, וגרימו מותא לכל עלמא. ולכתר מה פתיב. וירא אהרן
וכל בני ישראל את משה ונהגה * קרן עור פניו וייראו מגשת אליו.

קח) ת"ח, מה פתיב בקדמיתא, * ויירא ישראל את ה' הגדולה, וכלהו
תמאן וזרין עלאין, אתגהרין באספקלריאה דנתרא, דכתיב * וכל העם רואים
את הקולות. ועל זמא, הוו תמאן ולא דחלין, דכתיב זה אלי ואניוהו, לכתר דחטו,
פני הסרסור לא הוו יכלי למחמי. מה פתיב, וייראו מגשת אליו.

קט) ות"ח, מה פתיב בהו * ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר הרב,
דאתעברו מנייהו, אינון מוניין דאתחברו בהו בטורא דסיני, בגין דלא ישלוט
בהו ההוא חוקא בישא, פיון דאתעבר מנייהו, מה פתיב, ומשה יקח את האהל
ונטה לו מחוץ למחנה הרחק מן המחנה. אמר רבי אלעזר, מאי האי קרא לגבי
האי. אלא, פיון דידע משה, דאתעברו מנייהו דישאל אינון ויניין עלאין, אמר,
הא ודאי מפאן ולהלאה, חוקא בישא ייתי לדיירא בינייהו, ואי יקום מקדשא
הכא בינייהו יסתאב, מיד * * ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה
הרחק מן המחנה. בגין דתמא משה, דהא פדין ישלוט חוקא בישא, מה דלא הוו
מקדמת דנא.

קי) וקרא לו אהל מועד, וכי לא הוו בקדמיתא אהל מועד. אלא, בקדמיתא
אהל סתם, השתא אהל מועד. מאי מועד. ר' אלעזר אמר לטב, רבי אבא אמר

מסורת הזהר

(U) (שמות יד). (P) (שם כ) יתרו עו צ"ג. (X) (שמות לג) נח לג צ"ב. (Q) (שם) ב"ב קעז צ"ה.

דרך אמת ט' ע"י כל זה המאמר בראשית נג ע"א.

העגל

הסולם

מאמר

והנה קרן עור פניו ויראו מגשת אליו. שאפילו
מאוד פני משה היו מתיראים.
קח) ת"ח מה פתיב וכו': בוא וראה,
מה כתוב בתחילה. וירא ישראל את ה' ה' ה' ה'
הגדולה. שכולם היו רואים אורות העליונים
שהאירו במראה המאירה, שהוא ז"א. שכתוב,
וכל העם רואים את הקולות. ועל היס היו
רואים ולא יראו, שכתוב, זה אלי ואניוהו.
ואחר שחטאו, פני המתנוק לא יכלו לראות.
מה כתוב, וייראו מגשת אליו.

קי) וקרא לו אהל מועד: שואל, וכי
מתחילה לא היה אהל מועד. ומשיב, אלא
מתחילה היה אהל סתם, עתה קרא לו אהל
מועד, מהו מועד. ר' אלעזר אמר, לטוב. רבי
אבא אמר, לרע. ר' אלעזר אמר לטוב, מה
מועד, שהוא יום שמחה של הלכנה, שהיא
המלכות, שנתוספה בה קדושה, ואינו שולט
בה פגם, אף כאן קרא לה בשם זה, מועד,
להראות, שהאהל, שה"ס המלכות, נתרחק
מביניהם ולא נפגם. וע"כ וקרא לו אהל מועד,
כתוב.

קט) ות"ח מה פתיב וכו': ובוא וראה,
מה כתוב בהם, ויתנצלו בני ישראל את עדים
מהר הרב. שנעבר מהם הזיון שקבלו בהר
סיני כדי שלא ישלוט בהם הנחש הרע (כנ"ל
באות ק"ו) כיון שנעבר מהם, מה כתוב, ומשה
יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה הרחק
מן המחנה. אמר ר' אלעזר, מה מקרא הזה,
ויתנצלו וגו' למקרא הזה, ומשה יקח וגו',
(דפו"י דף קצ"ג ע"ב *) דף קצ"ד ע"א)

ור'

כי תשא

ל

לביש, ר' אלעזר אמר לטב, מה מועד דאיהו יום תדנה דסינתרא, דאיתוספא ביה קדושה, לא שלטא בה פגימותא, אוף הכא קרי ליה בשמא דא, לאחזאה דהא אתרחיק מביניהו, ולא אתפגים, וע"ד וקרא לו אהל מועד פתיב.
קיא) ור' אבא אמר לביש, דהא בקדמיתא תנה אהל סתם, כד"א אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. והשתא אהל מועד. בקדמיתא, למיהב מיין ארוכין לעלמין, דלא ישלוט בהו מותא. מפאן להלאה אהל מועד, כד"א ובית מועד לכל חי, השתא, אתייהיב ביה זמנא וחיין קצובין לעלמא. בקדמיתא לא אתפגים, והשתא אתפגים. בקדמיתא חברותא וזווגא לסהרא בשמשא, דלא יעדון. השתא אהל מועד, זווגא דלהון מזמן לזמן, ובג"כ וקרא לו אהל מועד, מה דלא תנה קודם.

קיב) ר' שמעון, הנה יתיב ליליא תדא, ולעי באורייתא, והווי יתבי קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ור' יוסי. אמר ר' יהודה, הא פתיב ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב. וקאמרין דגמר מותא עליהו, מההוא זמנא ולעילא, ושלטי בהו ההוא תניא בישא, דאעדי ליה מנייהו בקדמיתא. ישראל תינת. יהושע דלא חטא, אתעדי מניה ההוא ויניא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני, או לא.
קיד) אי תימא דלא אתעדי מניה. אי הכי, אמאי מית כשאר כל בני נשא. ואי תימא דאתעדי מניה, אמאי. וקא לא חטא, דהא איהו עם משה תנה בשעתא דתבו ישראל. ואי תימא דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני, כמה דקבילו ישראל. אמאי.

מסורת הזהר

(ד) (ישעיה לג) ב"ב קעה צ"א. (ו) (איוב ל) ב"ב קעה צ"ב.

הסולם

מאמר

עדים מהר חורב

יהודה הרי כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב. ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ולהלאה, ושלט בהם הנחש הרע, שכבר הסירו אותו מהם בתחילה. ושואל, ישראל, ראויים לזה, אבל יהושע שלא חטא בעגל, שואל, אם הוסר ממנו אותו זיין העלין דהיינו העדי שקבל עמהם בהר סיני, או לא.

קיא) אי תימא דלא וכו': אם תאמר שלא הוסר ממנו העדי, אם כן, למה מת כשאר בני האדם. הרי בסבת העדי השיגו חירות ממלאך המות כנ"ל. ואם תאמר שהוסר ממנו העדי, שואל למה הוסר ממנו, והרי לא חטא, שהוא היה עם משה, בשעה שחטאו ישראל. ואם תאמר שלא קבל אותו העטרה, דהיינו העדי, בהר סיני, כמו שקבלו ישראל. שואל, למה.

קיא) ור' אבא אמר וכו': ורא"א לרע. כי מתחילה היה, המלכות, אהל סתם. כמש"א אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח. ועתה הוא אהל מועד, דהיינו רק לזמן ולא לנצח. כי מועד פירושו, זמן. בתחילה היה האהל, שהיא המלכות, נותנת חיים ארוכים לעולם, שלא ישלוט בהם המות, מכאן ולהלאה אהל מועד, כש"א, ובית מועד לכל חי, כי עתה ניתן בה זמן וחיים קצובים בשביל העולם. בתחילה לא היה בה פגם ועתה נפגמה. בתחילה היה חבור וזווג אל הלבנה, שהיא המלכות, בשמשא, שהוא ז"א, שאינו נפסק, עתה הזווג שלהם הוא מזמן לזמן, ומשום זה, וקרא לו אהל מועד, מה שלא היה מקודם.

קיב) ר' שמעון הוה וכו': ר"ש היה יושב לילה אחד ועסק בתורה. והיו יושבים לפניו ר' יהודה ור' יצחק ור' יוסי. אמר ר'

(דפו"י דף קצ"ד צ"א)

פתח

לז

כי תשא

(קיד) פתח ר"ש ואמר, כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו, האי קרא אמרו ביה חברייה מה דאמרו, אבל כי צדיק יי', צדיק הוא, ושמייה צדיק, ובג"כ צדקות אהב. ישר. ואיהו ישר, כד"א א צדיק וישר. וע"ד יחזו פנימו, כל בני עלמא, ויתקנון ארתייהו, למהך בארח מישר בנדא יאות. קטו) ות"ח, פד דאין קב"ה עלמא, לא דן ליה אלא לפום רובן דבני נשא. ות"ח, פד חב אדם באילנא דאכל מגיה, גרם לההוא אילנא, דשרי ביה מותא לכל עלמא, וגרם פגימו לאפךשא אתתא מבבלה, וקאים חוכה דפגימו דא בסיהרא, עד דקיימן ישראל בטורא דסיני, פיון דקיימו ישראל בטורא דסיני, אתעבר ההוא פגימו דסיהרא, וקיימא לאנהרא תדיר. פיון דחבו ישראל בעגלא, תבת סיהרא פמלקדמין לאתפגמא, ושלטא חוץא בישא, ואחיד בה, ומשיך לה לגביה, ואתפגימת.

(קטז) וכד ידע משה דחבו ישראל, ואתעברו מנייהו אינון וינין קדישין, ידע ודאי, דהא חוץא אחיד בה בסיהרא, לאמשכא לה לגביה, ואתפגימת. פדיון אפיק ליה לבר. וכיון דקיימא לאתפגמא, אע"ג דיהושע קאים בעטרא דוינין דילה, כיון דפגימו שרין בה, ואתהדרת פמה דאתפגימת בחוכא דאדם, לא יכיל בר נש לאתקיימא. בר משה, דתהו שליט בה, ומותיה תהו בסטר אתרא. וע"ד לא תהו רשו בה, לקיימא ליהושע תדיר, ולא לאתרא. וע"ד אהל מועד קרי ליה, דהא שרין ביה זמן קציב, לכל עלמא.

(קיו) ועל דא, רזא דמלה, אית ימינא לעילא, ואית ימינא לתתא. אית

מסורת הזהר

(ת) (תהלים יא) הקסה"ז כט צ"ט. א) (דברים לב) תולדות לו צ"ו.

הסולם

מאמר

עדים מהר חורב

שחטאו ישראל בעגל, חזרה הלבנה ונפגמה כמתחילה, ושלט הנחש הרע ונאחו בה, ומשכה אליו, ונפגמה.

קטו) וכד ידע משה וכו': וכשידע משה שחטאו ישראל ונעבר מהם אלו העדי הקדושים, ידע ודאי, שהנחש נאחו בהלבנה למשכה אליו, ונפגמה. כי בעת שהנחש רוצה לינק מהמלכות, מסתלק ממנה האור, כדי שלא יהיה לו ממה לינק, אז הוציא אותה לחוץ מן המחנה. וכיון שהיא עומדת להפגם, אע"פ שיהושע עמד בעטרת העדי שלו, כיון שפגם שורה בה, בהמלכות, וחזרה לפגם שהיה בה בחטאו של אדם, ע"כ אין אדם יכול להתקיים. חוץ ממה, שהיה שולט על המלכות, שהיה בסוד בעלה דמטרוניתא, ומותו היה בצד אחר, דהיינו ע"פ ה'. וע"כ לא היה להמלכות רשות לקיים את יהושע תמיד, שלא ימות, ולא לאדם אחר, וע"כ קרא לה אהל מועד, כי שורה בה זמן קצוב של חיים לכל העולם.

קיו) וע"ד רזא דמלה וכו': וע"כ סוד

הדבר

(קיד) פתח ר"ש ואמר וכו': פ"ש ואמר, כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. במקרא הזה, אמרו החברים מה שאמרו. אבל, כי צדיק ה', היינו שהוא צדיק ושמו צדיק. ומשום זה צדקות אהב. דהיינו את המלכות ששמה צדקה. ישר, והוא ישר, כש"א צדיק וישר, וע"כ יחזו פנימו, כל בני העולם, ויתקנו דרכם ללכת בדרך הישר כראוי.

קטו) ות"ח פד דאין וכו': בוא וראה כשהקב"ה דן העולם אינו דן אותו אלא לפי רוב בני אדם. ובוא וראה, כשחטא אדם בעץ שאכל ממנו, גרם לאילן ההוא, שהוא המלכות, שישרה בו המות לכל העולם, וגרם פגם להפריש אשה מבעלה, דהיינו להפריש המלכות מז"א, ועמד חטא הזה בלבנה, שהיא המלכות, עד שעמדו ישראל על הר סיני. כיון שעמדו ישראל על הר סיני, נעבר פגם ההוא של הלבנה, דהיינו מפגם הפירוד והמיתה שמכח עצמה, ועמדה להאיר תמיד בלי הפסק. כיון

(דפו"י דף קצ"ד ע"א * דף קצ"ד ע"ב)

לח

כי תשא

שְׂמָאלָא לְעֵילָא, וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא. אִית יְמִינָא לְעֵילָא, בְּקְדוּשָׁה עֲלֵאָה. וְאִית יְמִינָא לְתַתָּא, דְּאִיהוּ בְּסִטְרָא אַחְרָא. אִית שְׂמָאלָא לְעֵילָא בְּקְדוּשָׁה עֲלֵאָה, לְאַתְעָרָא רְחִימוּתָא, לְאַתְקַשְׂרָא סִיְהָרָא, בְּאַתְר קְדִישָׁא לְעֵילָא, לְאַתְנַהַרָא. קִיח) וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא, דְּאַפְרִישׁ רְחִימוּתָא דְלְעֵילָא, וְאַפְרִישׁ לָהּ מְלֶאנְהָרָא בְּשִׂמְשָׁא, וְלְאַתְקַרְבָּא בְּהַדְיָה, וְדָא הוּא סִטְרָא דְחֻוּיָא בִישָׁא. דְכַד שְׂמָאלָא דָא דְלְתַתָּא אַתְעָרָא, כְּדִין מְשִׁיךְ לָהּ לְסִיְהָרָא, וְאַפְרִישׁ לָהּ מְלֶעֵילָא, וְאַתְחַשְׁכַּת נְהוּרָהָא, וְאַתְדַּבְּקַת בְּחֻוּיָא, וְכְדִין שְׂאִיכַת מוּתָא לְתַתָּא, לְכֻלָּא דְאַתְדַּבְּקַת בְּחֻוּיָא, וְאַתְרַחֲמַת מְאִילָנָא דְחַיִּי, וְעַד גְּרִים מוּתָא לְכֻל עֲלָמָא. וְדָא הוּא כַּד אֶסְתָּאב מְקַדְשָׁא, עַד זְמַנָּא קְצִיב, דְּאַתְתַּקְנַת סִיְהָרָא, וְתַכַּת לְאַנְהָרָא, וְדָא הוּא אֶהֱל מוּעֵד.

קִיט) וְעַל דָּא יְהוֹשֻׁעַ לָא מִית, אֲלָא בְּעִטָּא דְנַחַשׁ דָּא, דְקָרִיב וּפְגִים מְשַׁכְנָא כְּדַקְדְּמִיתָא. וְדָא הוּא רְזָא דְכְּתִיב, אִי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון נָעַר. דְּאֵעִיג דְּאִיהוּ נָעַר לְתַתָּא, לְקַבְּלָא נְהוּרָא, לָא יְמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֶהָל, כְּמָה דְאַתְפְּגִים דָּא, הֲכִי נְמִי אַתְפְּגִים דָּא אֵעִיג דְּזִינָא קְדִישָׁא תְּוָה לִיָּה, כִּינּוּן דְאַתְפְּגִים סִיְהָרָא, הֲכִי הוּא וְדָאִי לָא אֲשַׁתְּוִיב בְּלַחְדוּדֵי מְגִיָּה, מִהֵהוּא גְּוֹנָא מְמֶשׁ, וְהָא אַתְמַר.

קַכ) זְכַאִין אֵינּוּן צְדִיקָא, דְנַדְעִין רְזִין דְאַנְרִייתָא, וּמִתְדַּבְּקִין בָּהּ בְּאַנְרִייתָא, וּמְקַיְיִמִין קְרָא דְכְּתִיב, אִי וְהִגִּית בּוּ יוֹמָם וְלַיְלָה וְגו'. וּבְגִינָה זְכַוִּן לְחַיִּי עֲלָמָא דְאַתִּי, דְכְּתִיב, אִי כִי הוּא חֲסִיד וְאַרְךָ יְמֵיךָ וְגו'.

מפורת הזהר

(ב) (שמות לג) בשלח קכו צ"ג. א) (יהושע א) בשלח יב צ"ח. ד) (דברים ל) לך קכ צ"ב.

מאמר

הדבר, יש ימין למעלה ויש ימין למטה, יש שמאל למעלה ויש שמאל למטה. ומפרש, יש ימין למעלה, היינו בקדושה העליונה. ויש ימין למטה, שהוא בסטרא אחרא. יש שמאל למעלה, היינו בקדושה העליונה, לעורר אהבה, שתתקשר הלבנה, שהוא המלכות, במקום קדוש למעלה, בז"א, כדי שתאיר.

קִיח) וְאִית שְׂמָאלָא לְתַתָּא וכו': ויש שמאל למטה, המפריד את האהבה העליונה ומפריד אותה, את המלכות, מלהאיר על ידי השמש ומלהתקרב אליו. וזה הוא הצד של נחש הרע. כי כשהשמאל הזה של מטה מתעורר אז, מושך אצלו הלבנה, ומפרידה מלמעלה, מו"א, ואורה נחשך, ומתדבקת בנחש, ואז שואבת מות למטה לכל אלו שנתדבקו בנחש ונתרחקו מעץ החיים. וע"כ גרם מות לכל העולם. ע"י החטא של עצה"ד. וזה הוא שנטמא המקדש, שהוא המלכות. עד זמן מסוים שהלבנה מתתקנת וחוזרת להאיר. וזה הוא שנקראת אהל מועד.

(דפוי" דף קצ"ד ע"ב)

הסולם

עדים מהר הורב

קִיט) וְעַל דָּא יְהוֹשֻׁעַ וכו': וע"כ יהושע לא מת אלא בעצה של הנחש הזה שקרב ופגם המשכן, שהיא המלכות, כמקודם לכן. וזה הוא סוד שכתוב, יהושע בן נון נער שאע"פ שהוא נער למטה, דהיינו בבחינת מטטרון שנקרא נער, המקבל אור מן המלכות, לא ימיש מתוך האהל, שפירושו, שהוא דומה לאהל, שהיא המלכות, וכמו שנפגם זה האהל, כך נפגם זה, יהושע, אע"פ שהיה לו העדי הקדוש מהר סיני, כי כיון שנפגמה הלבנה כך הוא ודאי שלא ניצל בלבדו ממנה, מאותו הפגם ממש. וכבר למדנו.

קַכ) זְכַאִין אֵינּוּן צְדִיקָא וכו': אשרי הם הצדיקים היודעים סודות התורה ומתדבקים בתורה, ומקיימים המקרא שכתוב, והגית בו יומם ולילה. ובשבילה יזכו לחיי עולם הבא. שכתוב, כי הוא חייך ואורך ימין וגו'.

סליק פרשת כי תשא